

SLOVENSKI NAROD

Iznaj vsak dan popoldne izvzemati jedilne in praznike. — Inzerati do 90 petih vrst a Din 2. do 100 vrst a Din 2.50 do 100 do 300 vrst a Din 3. večji inzerati petih vrst Din 4.— Popusti po dogovoru inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 to 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Poostrena borba za rumunski petrolej

V pričakovanju večjih vojnih operacij si skuša Nemčija zagotoviti čim večje količine tekočega goriva, kar pa skušata Anglija in Francija preprečiti — Turčija naj bi intervenirala v Bukarešti v prilog zaveznikov, Italija pa v prilog Nemčije

Berlin, 27. jan. p. Ponovni obisk francoskega generala Weyganda v Ankari je izrazil v berlinskih krogih veliko pozornost. Nemci budno spremljajo delovanje tega odličnega francoskega vojskovodje na Bliznem vzhodu in domnevajo, da je ta obisk v zvezi z angleško in francosko demaršo v Bukarešti. Smatrajo za verjetno, da bo francoski general skušal pridobiti Turčijo za prijateljsko intervencijo pri rumunski vladi, da ugodni zahtevam zaveznikov.

Nemški tisk posveča obisku francoskega generala Weyganda v Ankari velko pozornost. Po mnenju nemškega tiska obisk generala Weyganda v Ankari ni zasebnega značaja kakor je bilo uradno objavljeno, temveč gre za nove akcije zaveznikov na Bliznem vzhodu. Po nemških informacijah se Weygand prizadeva pri turški vladi, da bi posredovala pri rumunski vladi v vseh vprašanjih, v katerih vlada nesoglasje med Rumunijo in Anglijo. Obenem nemški listi priznavajo, da je Nemčija dobila od Rusov pravico za eksploatacijo petrolejskih vrelcev v Galiciji, toda glede teh koncesij sta se Nemčija in Rusija — tako trdi nemški tisk — sporazumeli že od vsega začetka vojnih operacij proti Poljski.

Budimpešta, 27. jan. e. V tukajšnjih diplomatskih krogih z izrednim zanimanjem zasledujejo vse akcije med Anglijo in Rumunijo, ki so v zvezi z dobavo petroleja. Madžarski tisk ugotavlja, da so zavezniki pripravljeni storiti vse, da zaščitijo svoje interese v tem vprašanju, izražajo pa upanje, da se bo petrolejski spor, v kolikor se tiče Anglije in Rumunije končal s kompromisom tako, da bodo zavarovani interesi obeh držav. Po informacijah iz diplomatskih krogov je pričakovati vendarle energičnih akcij zaveznikov proti Nemčiji v kratkem času prav zaradi petrolejskega problema Rumunija se je obvezala dobavljati Nemčiji 130.000 ton petroleja. Rusija pa od 250 do 300 tisoč ton petroleja. To so količine, s katerimi s Nemčija lahko napravi precejšnje rezerve tekočega goriva. Zaradi tega bodo zavezniki prisiljeni pri-

četi kmalu z množestvenimi napadi na Nemčijo, da s tem nasprotka primorajo, da troši večje količine tekočega goriva in mu onemogočijo obenem ustvarjati zadostne rezerve.

Stališče Anglije in Francije

Pariz, 27. jan. s. (Havas) Nemška propaganda skuša dokazovati, da so nastale med Anglijo in Rumunijo difference zaradi nove urada za kontrolo prodaje petroleja v Rumuniji. Res je vest o ustanovitvi tega urada vzbudila nekaj vznemirjenja pri zaveznikih, predvsem v Londonu. Po politični netočna pa je vest, da hoče Anglija Rumunijo v tej zadevi ustrahovati. Dejstva so enostavno naslednja.

Nemčija potrebuje petrolej. Ne more pa ga dobivati v dovolj h količinah iz Sovjetske Rusije, ker ga ta kljub svoji ogromni proizvodnji potrebuje za svoje motorizirano poljedelstvo in za armado. Na drugi strani tudi sintetična produkcija petrolejskih

sredstev v Nemčiji ne daje v polni meri zadovoljivih rezultatov. Tako je Nemčiji neobhodno potreben rumunski petrolej. Zato je dospel ponovno v Bukarešto dr. Clodius, da zagotovi nove bistvene količine rumunskega petroleja za izvoz v Nemčijo. Uradno pojasnilo rumunske vlade pa pravi, da kontrola petroleja zasleduje samo namen, da regulira domačo porabo v zvezi s povečano potrebo, zlasti za vojsko. Obenem pa mora kontrolirati prodajo petroleja že zato, ker predstavlja petrolej največje rumunsko bogastvo. Če je temu tako, nimata ne Anglija ne Francija nobenega vzroka za vznemirjenje. Nasprotovati bi Rumuniji šele v primeru če bi Rumunija povečala dobavo za Nemčijo v taki obliki, da bi bila Anglija pri tem prizadeta. Angleška vlada sicer noče na Rumunijo izvajati nobenega pritiska, noče pa tudi, da bi Rumunija sklenila z Nemčijo nove sporazume, ki bi kompromitirali gospodarske sporazume med Francijo in Rumunijo ter Anglijo in Rumunijo.

Nemčija in Balkan

Posvet nemških diplomatskih zastopnikov na Balkanu

Berlin, 27. jan. r. V zunanjem ministru je bil včeraj pod predsedstvom zunanjega ministra Ribbentropa važen posvet nemških diplomatskih zastopnikov na Balkanu. Na ta posvet so bili pozvani nemški poslani v Beogradu, Bukarešti, Atenah, Sofiji, Ankari in Budimpešti. Dasi o tej konferenci ni bilo izdano nikakoli službeno poročilo, se doznava, da so razpravljali predvsem o stališču Nemčije do Balkana in o možnosti bodočega razvoja na Balkanu. S posebno pozornostjo je bilo sprejeto poročilo nemškega poslanika v Ankari Papena, ki je bilo v zvezi s pripravo zaveznikov na Bliznem vzhodu za primer, da bi prišlo do konflikta z Rusijo. Na konferenci so govorili tudi o bližnji konferenci, Balkanske zveze v Beogradu. Vsi nemški diplomatski zastopniki na Balkanu so dobili nova podrobna navodila, ter so danes odpovali na svoja službena mesta.

Nemška spomenica Mussoliniju

Budimpešta, 27. jan. e. Tukajšnji list »Magyar Ország« objavlja vest, da je nemška vlada poslala v Rim spomenico, s katero nemški zunanji minister Ribbentrop in kancelarjev namestnik Hess pozdravljata stališče Nemčije v zvezi s sodelovanjem Nemčije z Rusijo. V spomenici je poudarjeno, da sodelovanje med Nemčijo in Rusijo ni naperjeno proti Italiji in ne bo naperjeno proti italijanskim interesom, četudi

bi bodoče vojne akcije Nemčije in Rusije zahtevale kakšne posebne odločitve. Nemčija želi celo utrditi politiko osi Rim-Berlin.

Gospodarska pogajanja z Italijo

Rim, 27. jan. e. Danes je prišel trgovska pogajanja z zastopniki italijanske vlade šef gospodarskega odseka nemškega zunanjega ministristva dr. Clodius, ki se je pred kratkim mudil v Bukarešti. Pogajanja se tičejo po informacijah iz gospodarskih krogov v Rimu vprašanja klirinške izmenjave med obema državama. Po mnenju italijanskih gospodarstvenikov ni pričakovati da bo podpisani kakšen nov gospodarski ali trgovski sporazum med Italijo in Nemčijo. Dr. Clodius bo pa brez dvoma skušal rešiti vprašanje nekaterih kontingentov, zlasti vprašanje uvoza nemškega premoga v Italijo, ki se je znatno zmanjšal, odkar je Nemčija v vojni. Rešiti bo treba tudi vprašanje prevoza sploh, ki je iz Nemčije v Italijo v zadnjih petih mesecih precej zmanjšal. Eno izmed glavnih vprašanj, ki ga hoče dr. Clodius rešiti ob tej priliki, pa je finančno vprašanje v zvezi z izselitvijo nemške manjšine v Tirolih. Po dosedanjih pogodbah mora Italija plačati Nemčiji za prepuščeno premoženje Nemcev, ki so se s plebiscitom odločili za izselitev, okoli 11 milijard lir.

da je važno mesto v odhodu za nadzorstvo nad cenami zasedel Nemec. V tem odhodu je namreč okrog 80 odstotkov bivših češko-

slovaških generalov in višjih oficirjev in je odbor predstavljal zelo važno državno službeno organizacijo.

Kitajska ne bo nikdar japonski protektorat

Proglas Čangkajška kitajskemu narodu

Čangking, 27. jan. AA. (Havas) Maršal Čangkajšek je objavil proglas kitajskemu narodu in prijateljskim državam, v katerem je naglasil, da je bil 22. januarja prvič objavljen v Hongkongu tajni sporazum, ki ga je Vangčingvej sklenil z Japonci o osnovnih točkah ureditve kitajsko-japonskih odnosov. Dasi ta sporazum nima nobene vrednosti, pravi proglas, predstavlja vendar značilen dokument, ker nam dokazuje, da je Japonska nesposobna spremeniti svojo tradicionalno politiko zavajevanja navzlic vsem obljubam Maršala Čangkajška vidi v 21 zahtevah memoranda Tanaka duh japonske politične, vojne in gospodarske nadvlade, ki naj bi napravila iz Kitajske protektorat. Kitajska je že davno spoznala nespremenljive cilje japonske-

ga militarizma ter prišla za orožje, da bi se branila navzlic neenakim silam. Ze dve in pol leta daje Kitajska Japonski odpor. Kitajska se ne bori samo zase temveč bori proti vedno večji ambiciji naroda, ki želi Kitajsko požreti. Razmejitve med Mongolijo in Mandžurijo dovolj dokazuje pod kakšnimi pogoji bi Japonska ukinila blokado Tienca in Pričakuje, pravi Čangkajšek v proglasu, da bodo sile, ki so stvarno prijateljsko razpoložene napram Kitajski, napravile pozitivne korake za pomoč Kitajski ter odpravile preskrbo Japonske s sredstvi, s katerimi bi lahko nadaljevala zavajevanje. Odpor Kitajske je življenjskega pomena za ohranitev skupnih ciljev človeštva.

Ameriški bombniki na poti na fronto

V Novi Fundlandiji jih prevzemajo francoski piloti — Poleteli bodo preko oceana naravnost na fronto

New York, 27. jan. e. Newyorška »Tribuna« poroča, da je včeraj odletelo večje število ameriških bombnikov, ki so jih kupili Francozi v ameriških letalskih tovarnah, proti Novi Fundlandiji, od koder se bodo napotili preko Oceana v francoska letalska oporišča. Po informacijah tega lista bodo bombniki pilotirali do Nove Fundlandije piloti ameriške letalske tovarne, od Nove Fundlandije do Evrope pa bodo bombnike vodili francoski piloti. Po tej poti in na ta način bosta Anglija in Francija spravili v kratkem vseh 250 zdaj naročenih čeških bombnikov iz Amerike v Evropo.

Washington, 27. jan. s. (Reuter). Predsednik Roosevelt je včeraj zanimal poročila nekaterih newyorških listov, da odhajajo vojna letala za Anglijo in Francijo iz Zedinjenih držav kar po zračni poti na fronto v Franciji. Tudi informacijski urad ameriške vlade je objavil, da je ta vest

brez vsake podlage in da ni bilo še nobeno letalo po zračni poti poslano v Evropo. Enak demanti je izdal angleški letalski ataše v Washingtonu.

Kakor znano, sedanjí ameriški nevtralnostni zakon prepoveduje, da bi smela biti poslana ameriška letala v vojnočasne države po zračni poti.

Washington, 27. jan. s. (Reuter). Pravkar objavljeni uradni podatki kažejo, da se je zvoz orožja iz Zedinjenih držav v letu 1939 znatno povečal napram prejšnjemu letu. Medtem ko je bilo v letu 1938 izvozeno orožja za 68 milijonov dolarjev, predstavlja vrednost izvoza orožja v letu 1939 80 milijonov dolarjev. Še bolj pa je razvidna razlika iz dejstva, da je bilo v preteklem letu izdanih izvoznih licenc za orožje za 164 milijonov dolarjev, napram samo 68 milijonov dolarjev v letu 1938.

V Nemčiji ne sme nihče poslušati tujih radijskih poročil

Prepoved velja tudi za tujce — Kazni za prestopke te prepovedi bodo še poostrene

London, 27. jan. s. (Reuter). Nemško radijske postaje so ponedeljek oddajale 25 minutno predavanje z novim svarilom občinstva, naj ne poslušajo inozemskih radijskih postaj. Svarilo pravi, da je ugotovljeno, da se celo cele skupine zbirajo, da poslušajo inozemske postaje. To pa je prepovedano za vsakogar, tudi za pripadnike vojske in člane nacionalno-socialistične stranke. Niti v Nemčiji živeli inozemci ne smejo poslušati inozemskih postaj, tudi ne onih svoje lastne države. Vsakdo, ki sliši iz katerekoli hiše, da je odprta tujeradijska postaja, ima pravico, da stopi v hišo

in takoj aparat zapre, obenem pa mora vsak primer prijaviti policiji. Uradno svarilo označuje poslušanje inozemskih postaj, tudi nevtralnih, kot zločin in predvideva za posebno hude primere celo smrtno kazen. Ze sedaj so sodišča izrekala za take prestopke zelo stroge, večletne kazni, v bodoče pa bodo kazni še poostrene.

New York, 26. jan. br. Listi nocoj poročajo, da sta vladi Nikaragve in Kostarike sklenili sporazum o gradnji novega velikega kanala med Tihim in Atlantskim oceanom. Kanal bo dolg okrog 250 km.

Kje je nemška križarka „Deutschland“?

Angleži domnevajo, da so jo potopili in da skušajo Nemci s preimenovanjem v »Lützow« to izgubo prikriti

London, 27. jan. br. V angleških pomorskih krogih je zbudila silno pozornost vest, da je kancelar Hitler odredil, naj se znana nemška križarka »Deutschland« ki se je po nemških vesteh te dni vrnila s križarjenja po Atlantskem oceanu v svojo domovinsko luko, preimenuje v »Lützow«. Angliška vojna mornarica, ki kontrolira vsa morja, že mesec dni ni nikjer več opazila te nemške križarke. Zato so v angleških pomorskih krogih prepričani, da se za tem skriva priznanje, da je križarka »Deutschland«

izgubljena. Angleška admiraliteta je že pred mesecem dni objavila, da je angleška podmornica »Salmont« na Atlantskem oceanu torpedirala neko veliko nemško vojno ladjo, katere identitete pa ni bilo mogoče točno ugotoviti. Takrat se je domnevalo, da gre za ladjo tipa »Leluzig« ali »Blücher«. Sedaj pa kaže vse na to, da je bila to križarka »Deutschland« in da hoče nemški mornariški poveljstvo s tem preimenovanjem prikriti to izgubo, ki je za nemško mornarico nenadomestljiva.

Dva češka ministra pobegnila v tujino

Čehi pričakujejo sedaj še ostrejšje ukrepe

Praga, 27. jan. e. Uradno poročajo, da je predsednik Hacha razrešil dolžnosti kmetijskega ministra dr. Fajerabenda in predsednika vrhovnega odbora za nadzorstvo nad cenami inž. Jaromila Nečasa. Ministra dr. Fajerabend in Nečas sta pobegnila v inozemstvo v začetku tega meseca, najbrž preko Slovaške in Madžarske in se napotila v Francijo. Dolžnosti kmetijskega ministra dr. Fajerabenda je prevzel pravosodni minister Krejčí, mesto inženjerja Nečasa pa je zasedel nemški vladni komisar von Buschell. O teh spremembah češko-slovaški tisk dosedaj ni poročal. Splošno

mnenje je, da bo sprememba na teh mestih imela svoje posledice in ne bo zboljšala odnosov med Čehoslovaki in Nemci. Dr. Fajerabend in inž. Nečas sta uživala velik ugled v nemških krogih, zlasti inž. Nečas se je zelo trudil, da bi izboljšal odnose med Nemci in Čehoslovaki ter uredil vsa vprašanja, ki ločijo oba naroda, tako da bi bili zaščiteni interesi obeh strani. Nekateri pričakujejo odselej ostrejšje ukrepe proti Čehom na vidnejših mestih, kakor je to že napovedal dr. Frank, ki je nedavno opozoril Čehoslovake, naj opuste dvoletno igro. Češki narod zelo obžaluje,

Iz notranje politike

REVIZIJA OSNUTKA VOLILNEGA ZAKONA

Kakor se doznava, je politični odbor ministrov, ki razpravlja o volilnem zakonu, razpravljal danes o ugovorih, ki jih je bilo slišati glede objavljenega načrta volilnega zakona. Ugovori so kritizirali predvsem načrt, da se že na državni listi lahko zagotovi izvolitev 50 kandidatov z raznih list. Razen tega se z vseh strani zahteva uvedba nosilcev okrožnih list in bolj prirodna razdelitev okrožij.

Po najnovejšem načrtu, ki ga sedaj sestavlja ministriški odbor, bo državna lista imela le še nosilca liste, ostala pa bo dolga, da mora vsaka državna lista postaviti kandidature najmanj v 15 okrožjih.

Z opustitvijo kandidatov na državni listi se bo pomnožilo število sreskih kandidatov, tako da ne bo več srezov brez poslanca. En mandat bo tako prišel na 40.000 in ne, kakor je bilo prvotno določeno, na 50.000 prebivalcev. Prav tako bo tudi izvedena nova razdelitev volilnih okrožij.

IZJAVA MINISTRA KREKA

Minister dr. Krek je včeraj povabil v svoj kabinet novinarje, da bi jim dal nekaj pojasnil o delu gradbenega ministristva. Izkoristil pa je to priliko tudi za to, da je znova v dolgi izjavi podčrtal stališče JRZ, da se mora najprej izvesti preureditev države in šele nato razpisati volitve. Po njegovem mnenju bi se volilna borba v sedanjem času vodila brez programa in brez konkretnih ciljev glede naših notranjih problemov, kar bi bila velika napaka za politiko sporazuma. Parlament, v katerega bi prišli poslanci iz vseh krajev in delov države neorientirani o osnovnih vprašanjih ureditve državne zajednice, v katerem bi bili samo Hrvati zadovoljni, tak parlament bi bil nesposoben in moglo bi priti tudi do novih hudih notranjih sporov.

HRVATI PROTI ZAVLACEVANJU VOLITEV

Resolucija JRZ in izjavi dr. Mačka in predsednika vlade Cvetkovića živahno komentirajo v vseh političnih krogih. Veliko pozornost je izzval v tej zvezi politični uvodnik današnjega »Hrvatskega dnevnika«, ki znova podčrtava, da za dr. Mačka ni merodajno mnenje JRZ, ker on ni sklenil sporazuma z JRZ. V sporazumu, ki ga je podpisal z Dragišo Cvetkovićem kot predsednikom vlade, jasno stoji, da ima Narodna skupščina, ki bo izvoljena, pripravi vse potrebno za preureditev vse države. Zaradi tega po mnenju »Hrvatskega dnevnika« vsi predlogi in vse sugestije, ki so s tem v nasprotju, niso v skladu s sklenjenim in objavljenim sporazumom. Nasprotno, ti predlogi in te sugestije vsebujejo dejansko zahtevo po reviziji sporazuma. Ta sporazum pa ima značaj dvostranskega akta, zato se ne more kar enostransko spreminjati. Hrvati so pristali na delno rešitev hrvatskega vprašanja, ker je bilo izrecno dogovorjeno, da se bodo vsa ostala vprašanja reševala po volitvah. Zaradi tega Hrvati nikakor ne morejo pristati na to, da se ta sporazum proti njihovi volji spreminja. Kakor je osnivanje banovine Hrvatske v njenem sedanjem obsegu le preudicijalni minimum tega obsega, prav tako bi pretvoritev ostanka državnega ozemlja izven banovine Hrvatske in izven dravske banovine v srbsko banovino imelo preudicijalni značaj. Vprašanje preureditve države je tako važna stvar, da morejo o njej odločiti le pravi in legitimni predstavniki naroda. Nobena tiskovna kampanja in nobene resolucije ne bodo dosegle, da bi mi Hrvati kapitulirali in da bi pristali na tako za nas očitno neugodno rešitev. Sporazum, ki ga je podpisal dr. Maček kot vodja hrvatskega naroda, se mora spoštovati. Njegova revizija ni mogoča brez pristanka dr. Mačka. Kdor misli, da bi moglo biti drugače, ta bo imel priliko, da se prepriča o nasprotnem.

AKCIJA RADIKALOV

Snoči je odpoval v Niš podpredsednik radikalne stranke Miša Trifunović, da obvesti predsednika stranke Aco Stanojevića o političnem položaju v Beogradu. V političnih krogih z zanimanjem zasledujejo razvoj dogodkov v radikalni stranki v zvezi z nameravano reorganizacijo stranke in združitvijo posameznih frakcij.

Nemški protest v Vatikanu

Rim, 27. jan. s. (Reuter). Kakor poročajo, je nemški poslanik v Vatikanu te dni posetil državnega tajnika Magliona in vložil protest nemške vlade proti nedavni oddaji vatičanske radijske postaje o preganjanju katoličanov na Poljskem. Baje je poslanik celo zahteval, da naj Vatikan na svojih radijskih postajah sploh ukine oddaje v nemščini. Zadnje dni so nemške radijske postaje ponovno ostro napadale vatičanski radio. Na drugi strani pa so bile opažene na valovnih dolžinah vatičanskih oddajnih postaj zadnje dni take umetne motnje, da je bil sprejem skoro nemogoč.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Preiskava o nesreči „Ljubljane“

Po dosedanjih ugotovitvah je katastrofo pripisati zgolj nesrečnemu slučaju

Sibenik, 27. jan. p. Včeraj se je pričela na kraju, kjer se je potopila torpiljarka »Ljubljana«, strokovna preiskava. Strokovni inženjerji vojne mornarice in strokovni potapljači so pod vodstvom znanega pomorskega strokovnjaka inž. Armanda preiskali kraj, kjer se je zgodila nesreča. Ugotovljeno je, da je morje na tem mestu globoko samo 10 do 16 m. Prednji del ladje je komaj pol metra pod vodo, zadnji pa 3 m. Danes je tudi prenehala burja, tako da bodo mogli takoj pričeti s pripravami za dvig potopljene torpiljark. V Sibenu so v ta namen prispeli tudi strokovnjaki ladjedelnice, ki je zgradila torpiljarko. Zaenkrat se ni moglo predvideti, kako dolgo bodo trajala pripravljiva dela.

Preiskava pa je sedaj tudi nedvoumno ugotovila, da nesreče ni nihče zakrivil po nemarnosti ali neprevidnosti. Vse dosedanje ugotovitve preiskave kažejo na to, da gre za nesrečen slučaj, kakršni v zgodovini pomorstva niso redki. Ne izključuje niti

možnosti, da je torpiljarka že prej, predno je zadel ob pečino, imela kakšen kvar, bodisi na krmilu ali na kakem drugem važnem delu. Včeraj je prispel v Sibenik tudi poveljnik vojne mornarice viceadmiral Polić.

Zahvala komandanta mornarice

Ljubljana, 27. jan. AA. Na svojo včerajšnjo brzojavko je ljubljanski župan dobil od poveljnika mornarice vceadmirala Polića naslednji brzojavni odgovor iz Zemuna: V imenu kr. mornarice in posadke velike torpedovke »Ljubljane« se najtopleje zahvaljujem Vam in prebivalstvu mesta Ljubljane za tolažne besede, nadejajoč se skupno z vami, da bo kr. ladja »Ljubljana« v kratkem zopet zavzela svoje mesto v vrstah mornarice. — Poveljnik mornarice viceadmiral Polić.

Sovjeti pošiljajo na Finsko nove čete

Vsa dosedanja prizadevanja, da bi strli odpor Fincev, so ostala brezuspešna

Stockholm, 27. jan. s. (Havas). »Stockholm Tidningen« poroča, da sta v napadih na severu Ladoškega jezera udeleženi dve sovjetski diviziji. Po podatkih poročevalca lista so bili doslej vsi sovjetski napadi odbiti in so imele sovjetske čete v zadnjih dneh na teh odsekih že 5000 mrtvih. Ker se sovjetskim četam proti Mannerheimovi liniji na Karelski ozini prodor doleži ni posrečilo, imajo napadi na severu Ladoškega jezera važen strateški namen, da prodor finske postojanke na mestu, kjer imajo Fini samo drugovrstne utrdbe. Res se je sovjetom že enkrat posrečilo, da so pri Kitelet zasedli strateško važne postojanke, vendar so jih Fini, ki dobro poznajo teren, z uspešnimi protinapadi potisnili zopet nazaj. Sovjetske čete imajo slabo organizirano preskrbo in lahko pridejo je v nevarnem položaju, če se jim na tem odseku kmalu ne posreči doseči zmag.

Helsinki, 27. jan. s. (Finska tel. ag.). Iz Tallina poročajo, da pošiljajo sovjeti neprestano nove transporte svojih čet iz baltičkih držav na Karelsko ozino. Te čete sestavljajo tudi mnogi mongolski oddelki. Med tem pa prihajajo v baltičske države nove posadke, sestavljene predvsem iz Rusov. Mislijo, da pošiljajo sovjeti čete iz baltičkih držav na fronto zato, ker bi bile sicer železniške proge iz notranjosti države proti Leningradu še bolj obremenjene kakor so doslej.

Zanimivo je, da so sovjetski oddelki, ki so sestavljeni iz narodnih manjšin, porazdeljeni tako, da so razkropljeni na razne čete ter so vedno pod strogo kontrolo. Kot najbolj nezanesljivi veljajo med sovjetskimi vojniki Ukrajinci, ki dobe puške v roko šele, kadar gredo že na fronto v boj. Stockholm, 27. jan. s. (Finska tel. ag.). Poročevalec »Svenska Dagbladet« poroča s severnega bojišča pri Pečeng, da zalagajo sovjeti svoje čete na fronto večimoma s pomočjo letal z živili in materijalom. Po cestah je promet skoro nemogoč, ker sovjetske čete niso uporabljale snežnih plugov in leži sneg tamkaj 1 in pol metra visoko.

Isti list ceni, da stane Sovjetsko Rusijo vojna s Finsko 60 milijonov finskih mark na dan.

Moskovsko poročilo

Moskva, 27. jan. AA. Havas. Poročilo vojnega poveljstva se glasi: Ni bilo nobenega pomembnejšega dogodka.

Finska propaganda med ruskim delavstvom

Helsinki, 27. jan. s. (Havas). Finske radijske postaje so zopet pričele z redno oddajo v ruščini. Snovi je napovedovalec pozival ruske delavce, naj vrše v tovarnah sabotažo in uničijo stroje, da bodo lahko potem znova gradili svojo državo. Napovedovalec je zaključil z vzklikom: Doji z diktatoru komisarjev! Naj živi svobodna in neodvisna Rusija!

Dar angleške kraljice

London, 27. jan. AA. Stefani: Kraljica Elizabeta je poklonila 50 kosov zimskega perila kot svoje osebno darilo londonskemu fondu za pomoč Finske.

Priprave za evakuacijo finskih otrok

Kodanj, 27. jan. AA. Havas: Včeraj je prišel iz Stockholma v Kodanj finski minister za socialno politiko Fagerholm, ki se bo na Danskem bavil z vprašanjem evakuacije finskih otrok.

kuacije finskih otrok. Z istim namenom se je bil podal na Švedsko in Norveško. Po menju finskega ministra za socialno politiko ni potovanja finskih otrok na Dansko tako aktualno, ker bi trajalo potovanje predolgo. Nobeno finsko mesto, je dejal Fagerholm ni več varno zaradi poletov sovjetskih letal, ki bombardirajo vsako mesto. Zato je potrebno evakuirati vse otroke v skandinavске države prej, predno preneha zima, ki je začasni zavrnik Finske. V prvi vrsti prideta v poštev za finske otroke Norveška in Švedska, Danska pa šele v drugi vrsti. Švedska in Norveška sta pripravili zavetišča za 100.000 finskih otrok.

Pomembna izjava Roosevelta

Washington, 27. jan. s. (Havas). V ameriškem javnem mnenju so vzbudile včerajšnje izjave predsednika Roosevelta o sodelovanju amer. prostovoljcev v finski vojski veliko zanimanje. Mnogi se vprašujejo, če ne pomenijo Rooseveltove izjave indirektno vzpodbude za nabiranje ameriških prostovoljcev za Finsko. Roosevelt je namreč izjavil, da izgube državljanstva samo oni ameriški državljani, ki priščejo zvesto tuji državi. Znano pa je, da prostovoljci v finski vojski priščejo pokorsko samo svojim oficirjem, ne pa tudi državi. Tako bi utegnili biti Rooseveltova včerajšnja izjava še zelo dalekožejna. Znano je n. pr., da je v španski državljanski vojski postopala amer. vlada mnogo bolj strogo in je enostavno prepovedala vsem ameriškim državljanom potovanja v Španijo.

Angleška delegacija na Finskem

Helsinki, 27. jan. s. (Finska tel. ag.). Vsi finski listi posvečajo veliko važnost prihodu angleške delavske delegacije pod vodstvom sira Waltera Citrina. List »Uusuoemi« pravi, da pač niso več Finski potrebni dokazi, da se bori za pravično stvar, toda ob izbruhu vojne so vendarle obstojali dvomi, če bo lahko dobila soglasno podporo narodov na svetu. Angleška delegacija bo sedaj lahko na lastne oči spoznala, kaj in koliko Finska potrebuje. Njene izpovedi bodo velike važnosti. List »Sozialdemokraten« naglašja, da je angleška delegacija sestavljena iz samih uglednih osebnosti ter da bo zaradi tega tem večje važnosti delstvo, da lahko spozna položaj na Finskem.

Zunanji minister Tanner je v četrtek zvečer priredil angleški delavski delegaciji na čast večerjo. Udeležili so se je mnogi člani finske vlade z ministrskim predsednikom Rittijem na čelu. Navzoč je bil tudi angleški poslanec in druge ugledne osebnosti. Zunanji minister Tanner je imel govor, v katerem je poudaril, da se sedaj Finska že dva meseca bori za svobodo in demokracijo proti brutalni agresiji. Delegacija angleške delavske stranke se sedaj lahko na lastne oči prepriča, pod kakšnimi pogoji vodi finski narod svojo borbo za svobodo. Ves narod je odločen, da se zoperstavi napadu. Obenem pa lahko delegacija tudi vidi, da bo borba za Finsko pretežka, če jo bo morala voditi sama Finska potrebuje pomoč vseh narodov. V svojem odgovoru je dejal sir Walter Citrin, da sicer ne govori v imenu uradne Anglije, toda angleški uradni krogi imajo za Finsko isto razumevanje kakor angleška delavska organizacija, ki je največja delavska organizacija na svetu. Poudaril je še enkrat, da bo Anglija storila vse, da kljub svoji udeležbi v vojni kar najbolj pomaga Finski.

Zapadna fronta se polagoma odtaja

S popuščanjem mraza se opaža večja živahnost

Pariz, 27. jan. s. (Reuter). Na zapadni fronti je aktivnost zopet nekoliko oživel. Tudi letalstvo se udeležuje. Izvedenih je bilo več izvidniških poletov in prišlo je do nekaj manjših letalskih spopadov tako nad francoskim kakor tudi nad nemškimi ozemljem. Neko francosko letalo je bilo na izvidniškem poletu nad južno Nemčijo napadeno od 12 Messerschmiedov. Letalu pa je uspelo, da je sovražnik ubesčalo ter se spustilo tik za francoskim posojankami.

V Vogezih so pričeli Nemci ob meji z utrjevalnimi deli. Francosko tolstvo je prišlo delavske oddelke obsestreljati, nakar so se ti razpršili. Nato je nemško tolstvo nekaj časa odgovarjalo z ognjem.

Pred volitvami v Kanadi

Ottawa, 27. jan. s. (Reuter). Ministrski predsednik Mackenzie King je izjavil včeraj na javnem zborovanju liberalne stranke, da bodo volitve v kanadski parlament najbrže 26. marca. Sicer pa vlada uradno še ni sporočila datuma volitev. Na zborovanju konservativne stranke je bila izražena zaupnica voditelja stranke dr. Manionu, obenem pa obsojda razpusta parlamenta in odklonitve sodelovanja konservativne stranke v vladi s strani predsednika vlade. Resolucija konservativne stranke tudi obtožuje sedanjega ministrskega predsednika diktatorskega nastopa. V sedanjem parlamentu je razpolagala liberalna stranka s 107 poslanci, konservativna s 89 in federalna s 10 poslanci.

Skrb Rdečega križa za vojne ujetnike

London, 27. jan. s. (Havas) Delegat mednarodnega Rdečega križa Švicar prof. Hakios je pregledal pravkar taborišče nemških vojni ujetnikov v Angliji in se sedaj vrača v Ženevo, kjer bo objavil svoje poročilo. Novinarjem je izjavil, da hoče Rde-

Nemčija črpa iz Poljske novo odporno silo

Podrobnosti o zaplembi poljskega državnega imetja — Poldrugi milijon Poljakov na delu v Nemčiji

Pariz, 27. jan. j. (Havas). Potrjujejo se vesti, da je maršal Göring izdal dekret, s katerim se odreja takojšnja zaplomba vsega premoženja, pripadajočega poljski državi. Vrednote, ki jih namerava Nemčija zaseči po tem dekretu so: vse premičnine in nepremičnine ter vsa posestva, vsehvisse orodje in potrebščine, dalje vse terjatve bivše poljske države in vse participacije na posebnih pravicah in interesih. Od zaplembe niso izvzete niti dobrine, ki so služile v splošno ljudsko dobrobit, niti imetja, ki so služila za potrebe poljske armade in ki so jih nemška vojska oblastva zasegla takoj po okupaciji. Vse privatne in javne osebe, ki so upravljale ali še upravljajo imetja, nad katerimi se odreja zaplomba, morajo ta imetja nemudoma prijaviti nemškim oblastvom.

Bern, 27. jan. j. (Havas). Nemški dopisniki švicarskih listov opozarjajo na vest, ki jo je objavila »Frankfurter Zeitung« glede ukrepov, ki jih namerava storiti Nemčija v prihodnjem gospodar-

skem letu, da dvigne svojo poljedelsko proizvodnjo. Po poročilu tega lista bo Nemčija poleg že sedaj zaposlenih poljskih vojni ujetnikov, ki jih je preko pol milijona rekrutirala iz Poljske še en milijon poljedelskih delavcev, ki bodo porazdeljeni po nemških posevstvih. Poljsko delavstvo bo spravljeno v Nemčijo v treh oddelkih. Prvi oddelki, ki pride v Nemčijo že januarja bo 200.000 delavcev, drugi, ki pride februarja, 300.000 delavcev, največji pa bo tretji, ki pride v Nemčijo aprila in bo dal nemškemu poljedelstvu pol milijona delovnih sil.

Nemški proračuni

Berlin, 27. jan. AA. (DNB). Svet ministrov za obrambo Nemčije je izdal uredbi, po kateri bo za proračunsko leto 1940 veljal proračun Nemčije iz leta 1939 z omejitvami, ki jih nalagajo izredne razmere. Za kraje, priključene Nemčiji po mesecu marcu 1939, bodo izšli posebni proračunski ukrepi. Uredba velja tudi za državne železnice in državne pošte.

Politika Vatikana

Zanimive pariške informacije o taktiki Vatikana

Pariz, 27. jan. j. (Havas) Iz privatnih virov, ki pa veljajo za zelo verodostojne, tolmačijo zblizanja med Vatikanom in Kvirinalom, ki so se pričela v decembru z medsebojnimi obiski papeža in italijanske kraljevske dvojice, da sta si s tem državniški aktom obe strani hoteli utrditi svojo mednarodno pozicijo. Italija si je z obiskom zagotovila za svojo politiko upoštevanja vredno moralno oporo cerkve, dočim je Vatikan s približanjem cerkve Italiji skušal razširiti in pridobiti še nova sredstva za svojo akcijo, ki jo namerava izvršiti v primerih priliki. Da se ne bi Vatikanu pri tem dala očitni enostranost, je papež sprejel tudi posebnega Rooseveltovega poslanca.

Nikakor torej nima prav sovjetski tisk, ki zatrjuje, da imajo vsi ti politični kora-

ki Vatikana in Kvirinala samo namen spraviti Italijo v tabor zapadnih velesil. Vatikan zavrača naslonitev na eno samo državo, marveč si prizadeva sodelovati z vsemi tistimi, katerih prizadevanja teko vzporedno s prizadevanji Vatikana in katerih cilj je vzpostavitev miru. Isti krogi ugotavljajo nasprotnost stališča Italije in Vatikana. Mussolini, ki se še zmerom drž. zveze z Nemčijo, ne da bi sam hotel na njeni strani poseči v boj, čaka ugodne prilike, da se uveljavi v mednarodnem položaju kot arbitar, ki bi skušal spraviti male države v odvisnost od velesil, dočim je na drugi strani prizadevanje Vatikana, ki želi enakost med velikimi in malimi državami in ki se je bil prav zaradi tega priključil demokratski tezi Zedinjenih držav.

Načrti za novo kopališče v Koleziji

Razstava idejnih osnutkov — Konkurenca med projektanti je bila precej ostra

Ljubljana, 27. januarja Danes so zadnji dan razstavljeni idejni načrti novega mestnega kopališča v Koleziji; razstavljeni so v avli mestnega muzeja. Mestna občina namerava baje že letos zgraditi kopališče, če bo lahko kaj prihranila pri izdatkih za zaščitni urad. Če se bo to res zgodilo, natečaj ni bil razpisn pregodaj in stroški zanj ne bodo zmanj. Večjih, ljudskih kopališč v Ljubljani v resnici ni dovolj. Sicer se pa zdi nekaterim zdaj razpravljanje o kopališčih anahronizem — ne le zaradi hude zime, temveč splošnih izrednih razmer. No, ne škoduje, če usmerimo poglede nekoliko v bodočnost, četudi samo proti perspektivi novih kopališč.

Razstava je zbudila precej zanimanja. Obiskovalci so se stalno vrstili. Prostor pa ni posebno ustrezen in tudi razvrstitev načrtov ni bila najprimernejša, kar je razumljivo, saj te razstavitve ne smemo pristevati med razstave v pravem pomenu besede. Named takšnih razstav je pač predvsem da občinstvo na njih primerja med seboj izbrane načrte ter se v glavnem seznani z zamislimi projektantov, načrti pa niso razstavljeni za podrobno proučevanje. Podrobno jih mora proučiti žirija, ki prevzame tudi za svoje delo odgovornost pred javnostjo. V žiriji so bili: dr. Fr. Stele, predsednik; arh. M. Strenar, inž. arh. Fr. Tomažič, inž. arh. M. Sever, inž. M. Miklič, inž. arh. B. Kobe, inž. V. Lenarčič, prof. dr. M. Dobovšek in dr. F. Mis kot člani ter arh. I. Spincič kot poročevalec.

Razstavljeni so bili tudi trije izločeni osnutki. Med osmimi ocenjenimi idejnimi osnutki je bil tudi eden, ki so ga ocenjevali izven konkurence, ker ga je projektant poslal prepozno. Izločeni trije načrti niso ustrezali formalnim zahtevam ter jih niso mogli ocenjevati. Nagrade so razdelili po naslednjem kriteriju: razsodišče je odgovo-

Prof. dr. Pavel Grošelj

Iz Zagreba je dospela dopoldne prežalostna vest, da je na tamkajšnji kliniki nenadoma umrl prof. dr. Pavle Grošelj, po operaciji v grlu.

Prof. dr. Pavel Grošelj je bil rojen kot sin poštnega uradnika v Ljubljani l. 1883. Ljudsko šolo je obiskoval v Ljubljani, prav tako tudi gimnazijo. Na visoko šolo je odšel na Dunaj, kjer je bil promoviran za doktorja filozofije. Po končani študiji je bil nastavljen na l. drž. gimnaziji v Ljubljani, kasneje pa je postal profesor na ženski realni gimnaziji. Pokojnik si je pridobil velike zasluge za ustanovitve univerze kralja Aleksandra I. in je predaval na njej takoj od početka kot docent in honorarni

profesor biologije na medicinski fakulteti. Kot znanstvenik se je udeleževal tudi v raznih revijah, pisal je poljudne znanstvene članke, poročila in ocene o strokovnih delih v »Ljubljanski Zvon«, »Carniole« ter bil zadnje čase urednik naravoslovne revije »Proteus«.

Pokojnik, ki bi skoro dosegel 57 let, je že dalje časa bolehal. Truplo pokojnika, ki zapušča poleg globoko žalujoče soproge tudi sina, bo prepeljano v Ljubljano, kjer bo pogreb na pokopališču k Sv. Križu.

Prof. dr. Pavlu Grošlju bodi ohranjen svetel spomin, bridko prizadeti družini in sorodnikom pa naše najiskrenejše sožalje!

odlično zasnovan, da je projektant odlično rešil celotno zasnovo in jo v vseh podrobnostih lepo izdelal, dalje »da je projekt v higieni in konstruktivnem oziru popolnoma zadovoljiv« — je glavni kopališki objekt s slačilnicami in drugimi potrebnimi prostori projektiran na severni strani v osi vzhod-zahod. Na sredi velikega zemljišča sta bazena, na zahodni strani veliko sportno igrišče, na južni strani pa tekalske in prostori za igre kopalcev. Vzdušje bazenov so lepe terase za solnčenje. Vse prostor je ekonomično in smotno izrabilen, a razen tega se je projektant oziral tudi na lepoto stran ureditve, na to, da bi bil ves kopališki kompleks v skladu in prilagoden svoji okolici. Objekti so razvrščeni tako, da bo povsod dovolj solnca in da bodo solnišča zavarovana pred hladnimi vetrovi.

Določeno je bilo, da smejo stroški znašati milijon din. Pri večini projektov je bil ta znesek prekoračen; pri nekaterih projektih se je izkazalo, da bi bila izvedba dražja kakor je bila proračunana. Pri najboljšem načrtu pa bi navedena proračunska vsota, in sicer 1.180.000 din, ustrezala dejanskim stroškom.

Izkazalo se je, kako zelo potrebno je razpisovanje natečajev za izdelavo idejnih osnutkov — tudi v tem primeru; samo tako lahko pridejo čim prej do veljave sposobnosti naših mladih arhitektov, ki sicer ne morejo razviti vseh svojih sil v naših tesnih razmerah. Pri nas bi si pač ne smeli dovoliti luksuza, da bi uresnili vsak prvi načrt, ne da bi pripustili k plemenitemu tekmovanju sposobne, delavoljne projektante.

Snežne razmere

Poročilo Tujkoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS 27. januarja 1940.

Rateče-Planica 870 m: —6, jasno, mirno, 80 cm snega, pršič, skakalnica uporabna. Planica-Slatine (Dom Ilirije) 950 m: —6, jasno, 105 cm snega, pršič; Planica-Tamar 1108 m: —6, jasno, 160 cm snega, pršič; Peč-Petelnjek 1440 m: —6, jasno, 105 cm snega, pršič; Kranjska gora 810 m: —6, oblačno, 80 cm snega, pršič, skakalnice in drsališče uporabno; Podkoren 800 m: —6, oblačno, 65 cm snega, pršič; Jesenice 584 m: —3, oblačno, 60 cm snega, pršič; Sv. Križ nad Jesenicami 1000 m: —5, oblačno, mirno, 85 cm snega, pršič; Bled 501 m: —2, oblačno, megleno, 90 cm snega, pršič; Poljuka 1300 m: —8, barometer se dviga, jasno, mirno, 140 cm snega, pršič; Radovljica 470 m: —3, oblačno, 77 cm snega, pršič; Bohinj — Sv. Janez 530 m: —2, oblačno, 120 cm snega, pršič; Bohinj — Zlatorog 530 m: —3, oblačno, 110 cm snega, pršič; Bohinjska Bistrica 512 m: —3, oblačno, 100 cm snega, pršič, skakalnica uporabna; Dom na Komni 1520 m: —5, oblačno, 200 cm snega, pršič; Koča na Zelenici 1534 m: —8, oblačno, 80 cm snega, pršič; Dom na Krivcu 1700 m: —4, oblačno, 115 cm snega, pršič; Koča na Veliki planini 1558 m: —3, oblačno, 95 cm snega, pršič; Škofja Loka 350 m: —2, barometer pada, oblačno, 70 cm snega, južen. Polzevo 620 m: —5, oblačno, 76 cm snega, pršič; Kurešček 833 m: —4, oblačno, 60 cm snega, pršič; Bloke 900 m: —4, barometer pada, oblačno, 83 cm snega, osrenjen. Kamniška Bistrica 601 m: —1, 75 cm snega, pršič; Biba na Menini planini 1508 m: —6, oblačno, mirno, 130 cm snega, pršič. Sodražica 550 m: —5, oblačno, 70 cm snega, pršič; Erjavčeva koča na Vršču 1515 m: —5, megleno, 100 cm snega, pršič. Ruška koča in Sokolski dom: —7, jasno, mirno, 65 cm snega, pršič. Ribnica na Pohorju 715 m: —3, megleno, 55 cm snega, pršič. Rimski vrelec 530 m: megleno, 60 cm snega, pršič. Peca 1654 m: 0. 140 cm snega, pršič. 26. I. 1940.

Koča na Smrekovcu 1418 m: —5, oblačno 85 cm snega, pršič. Mozirski koča 1344 m: —6, oblačno, 120 cm snega, pršič. Celjska koča 700 m: —6, oblačno, 70 cm snega, pršič. Sv. Lovrenc na Pohorju 483 m: —5, jasno, mirno, 64 cm snega, pršič. Senjorjev dom 1522 m: —5, oblačno, 100 cm snega, pršič. Sv. Trije kralji 1191 m: —2, oblačno, 100 cm snega, pršič.

Velik požar na Japonskem

Tokio, 27. jan. AA. Havas. V Ninomiji je nastal požar, ki je zajel več okrajev. Pri tem je našel smrt 53 oseb. Požar se je končno posrečilo pogasiti. Železniške postaje, občinskega poslojaja in šole požar ni poškodoval. Škoda se ni ocenjena.

Curli, 27. januarja. Beograd 10.—, Pariz 10.07, London 17.77, New York 44.—, Bruselj 75.40, Milan 22.50, Amsterdam 236.80, Berlin 178.70, Stockholm 103.15, Oslo 101.35, Kodanj 86.05, Sofija 5.30, Bukarešta 3.30.

Inserirajte v „Sl. Narod“!

Krvava sodba na Ljubljanskem polju

Dne 30. januarja 1810 je bilo za pokopališčem pri Sv. Krištofu ustreljenih pet rokovnjačev, ki jih je francosko vojaško sodišče obsodilo na smrt

Pred sto in več leti je bila javna varnost v naših deželah pač še zelo majhna in negotova. Velike in pogoste vojne so bile vzrok, da je ljudstvo posuvalo in je bilo življenje mirnih prebivalcev kakor kaplja na veji. Saj so bile baš slovenske dežele tista široko odprta vrata, skozi katera so se neprestano valile velikanske domače in tuje vojske. V naših krajih se je silno razpaslo razbojništvo. Avstrija je imela pač večje skrbi za neprestani vojmi in notranji neredi, kakor da bi skrbel za varnost svojih državljanov. Razbojnik so bili po večini vojaški begunci, bodisi da so pobegnili od vojakov ali pa so bežali pred naborem in vojaško suknjo. Ti begunci so se družili v tolpe in skrivali v pogosto nepristopnih gozdovih in gorah, kjer so našli že razne izpričene in potepuhe, tihotape, tatove, roparje in morilce, pravo sodrgo in zmečke sloveske družbe. Kaj čuda, če so tudi vojaški begunci navadno poprej doma prav pošteni in delavni ljudje, polagoma zašli na kriva in zločinska pota!

Rokovnjači v naših krajih

Ko so Francozi l. 1809 zasedli Kranjsko, so našli tukaj že številne razbojnice, ki jih je ljudstvo imenovalo rokovnjače, rokomavhe, šepmaharje ali štekljarje. Potovanje v oni dobi po velikih ali cesarskih, Dunajski cesti je bilo zelo nevarno. Velikaski, gosti zarasli gozdovi so segali prav do ceste, in niti močno oborožene straže, ki so navadno spremljale pošto in večje trgovske transporte, pogosto niso bile kos razbojniškim napadom in ropom. Na glave takih razbojnikov so bile razpisane nagrade po 100 goldinarjev, pozneje pa celo zvižane na 300 goldinarjev. A vse skupaj ni mnogo izdalo. Rokovnjači so imeli staro, dobro urejeno organizacijo, strogo, skoro vojaško disciplino, svoje poglavarje in svoj rokovnjaški jezik, v katerem so se le sami sporazumevali. O tem jeziku je moral slišati tudi pesnik Prešeren, ker pravi, da rokoma govori jezik drug drugemu. Med narodom je bila razširjena, da znajo rokovnjači z roko norenega otroka, v ognju opilega, čarati in se napraviti nevidne. Med rokovnjači so bili meščani, kmetje obrtniki, zaklatni krčmarji, berači itd. Podnevi so bili mirni vaščani in ugledni meščani, ponoči pa rokovnjaški razbojnik. Podnevi so marljivo opravljali svoje posle, ponoči pa se bolj pridno kradi, ropali in tudi ubijali. Imeli so svoje zaupnike v vaseh in trgih, pa celo pri oblastih med birici in uradni slugami.

Rokovnjači so se skrivali v gosto zaraslih gozdovih radovljanskega, kranjskega, smledniškega, brdkega in kamniškega sodnega okraja. Največje njihovo taborišče je bilo v težko dostopnih Kamniških planinah in v Udenem borštu pri Naklem. Imeli so tudi svoje stalne lesene koče, kjer so živeli s svojimi priležnicami in vlačugami. Zato detomori v lastnih vrstah niso bili baš redki. Kako malo so se rokovnjači tresli pred zasledovanjem oblastev, dokazuje to, da so imeli pred nosom Ljubljano, na Raščici, svoje ute in ognjišča. Rokovnjači niso bili ljudem, kar razbojnik, ki temveč so jih smatrali za nekakšne junake. Seveda pa so se jih na vso moč bali, jih v primerih potrebe prikrivali in jim rajši zlepa dajali, kar so zahtevali. Bili so se pač masčevali, da bi jim rokovnjači ne postavili rdečega petelina v stroho. Kmetje so smatrali take dajatve za nekakšen davek.

Krvava sodba v Ljubljani

Se v francoski dobi je bilo vse polno rokovnjačev v naših krajih po mestih in na kmetih. Najbolj nevarno je bilo v oni dobi potovanje po Dunajski cesti, ki je vodila s Stajerskega čez Trojane skozi črni graben v Ljubljano. In tako se je zgodilo, da je napadla tolpa rokovnjačev 3. julija 1809 ponoči četo Francozov v št. Ožboltu pod Trojani, pobila več oficirjev in vojakov, ki so prenočevali na pošti ter odnesla polno blagajno denarja, katero so hoteli Francozi prepeljati skozi črni graben v Ljubljano. Napadalcem so bili nahujšani od sodnika galembeske graščine, domaćega župnika in dveh učiteljev, ki pa so po krvavi zločini vsi pravdašno popihali čez mejo na Stajersko. Med umorjenimi francoskimi oficirji sta bila generalni adjutant kapitan Boissac ter tahtnik in tolmáč maršala Marmonta, poročnik Vernazz.

Vseh hudočelcev je bilo 35, toda večina jih je pobegnila čez mejo takoj po zločinu. Francozi so zgrabili 11 udeležencev, večji del kmetov. Te so postavili 30. januarja 1810 dopolne pred posebno vojno sodišče, sie conseil de guerre speciale, kateremu je bil predsednik baron pl. Rousselle, polkovnik 5. linjskega polka in član častne legije. Člani sodišča so bili: francoski kapitan Detallent, Pessay, Dejonglaes, Tissot, vsi člani častne legije, ter poročnik Giraud in Alifex. Tožilec je bil častni legionar, kapitan Ceste. Zagovornika obtožencev in obemem tolmáča sta bila ljubljanska odvetnika dr. Wurzbach in dr. Kolan. Priziv proti izreku tega posebne sodišča ni bil mogoč. Sodba je bila je bila popolna oprestitav ali pa smrt, ki se je morala izvršiti takoj. Obdožene rokovnjače so pripeljali z močno stražo, toda brez verig in nezvezane pred sodišče. Vsi sklepi sodnega dvora so bili soglasni. Obsodba se je glasila na smrtno kazen, ki se je morala izvršiti še isti dan.

Šest obtožencev je bilo oproščenih in takoj v preostali izpuščenih. Med ujetimi in pred sodiščem navzočnimi so bili na smrt obsodeni: 1. Martin Molka, star 56 let, cesar, čoma na Učaku pri št. Ožboltu; 2. Andrej Grič, star 30 let, kmet pod brdsko gospodo, čoma blizu št. Ožboltu; 3. Luka Knez, star 43 let, kmet na Trojanah; 4. Luka Skofec, star 33 let, kmet na Trojanah; 5. Jurij Dobovšek, star 20 let, hlapec v št. Ožboltu. (Pisatelj Jurčič in Kersnik sta uporabila v svojem romanu Rokovnjači razna rokovnjaška imena in dogodeke po svoje, pač »cum licentia poetica«.) V odsotnosti (in contumacia) so bili na smrt obsodeni: Anton Dobovšek, Ign. Frid. Fajenc, sodnik galembeske graščine; Jakob Grkman; Franc Jerin; Izlakar; Jurij Koc s prdekom Lavrič; Janez Levec; Lipa; Milnar; Jurij Mozer; Matija, hlapec v Erzinovi krčmi pri št. Ožboltu; Podmilšak; Peček sin; Plodnik; Anton Rozman, župnik v št. Ožboltu; Janez Zajec, čevljar brez doma; Jakob Še-

berkar, ki je imel tudi pridevek Cencelj; Sinkovec, Bantanov hlapec v Limovcu; Učakar; Jurij Vezulak (Bezeljak?); Tomaž Vovjovec; Zucchiati oče, prejšnji učitelj v št. Gothardu; Zucchiati sin; Pavel Zorč, učitelj v št. Gothardu. Župnik Rozman je bil razen tega obsodjen, da se mu zapleni vsa njegova imovina. Obsodba je bila izrečena po čl. I. II., IV. in VI. zakona od 29. nivose (snežnika) leta VI. republike.

Dopolne je bila sodba izrečena, že isti dan, 30. januarja 1810 ob treh popoldne, torej pred 130 leti, pa izvršena. Na planoti za z.d. pokopališča pri sv. Krištofu se je zbraja velikanska množica radovednega ljudstva, ki je dospel tja močan vojaški oddelek z zvezanimi obsojenci. Rokovnjače so postavili k zidu. Njihovi zadnji pogledi so bili uprti tja proti Kamniškim planinam in proti domaćemu črnomu grabnu. Vojni komisar je še enkrat prebral obsodbo, nekaj hipov nato pa so zagrmeli strel in krogle iz francoskih pušk so predirje nesrečnike. Obsodba je bila natisnjena v francoskem, slovenskem in nemškem jeziku ter v 600 izvodih razdeljena med ljudi in javno nabita. Slovenski prevod sodbe je oskrbel Valentin Vodnik, ponatisnjen je dobesedno v Jurčič-Kersnkovem romanu »Rokovnjači«.

Maršal Marmont preganja rokovnjače

Francozi so imeli z rokovnjači težko delo, vendar so postopali z brezobzirno strogostjo, kar je imelo prav dobre posledice. Mnogo je k temu pripomogla tudi ustanovitev francoske žandarmerije v naših krajih, ter se je to ime ohranilo iz onih časov do dandanes. Rokovnjačeve se spominja maršal Marmont, guverner Ilirskih provinc, v svojih spominih, kjer pravi: »Razuzdanost teh tatov in razbojnikov je bila tolkšna, da si prebivalci niso upali iz mest, če se niso prej vsako leto z razbojniki pogodili, koliko jim bodo dajali. Če se ali manj, kakor so bili morili ali ne. Če se je hotel kak človek takega davka oprostiti, so mu razbojniki razdeljali in opustošili njegovo posestvo. Moja dolžnost je bila, da to zlo odpravim. Toda moram sem najprej premagati nasprotovanje prebivalstva, ki je bilo prestrašeno, ko je slišalo, da se bo moralo zameriti razbojnikom ter se je balo za svoja posestva in za svoje življenje, če javna oblast zopet razbojnikom ne bi ničesar opravila, kakor se je to že prej večkrat zgodilo.«

Prebivalci vasi in krajev ob večjih cestah so podpirali in skrivali rokovnjače, ker so se bali njihovega masčevanja. Zato je izdal maršal Marmont 24. marca 1810 pač v zvezi z napadom rokovnjačev na francosko četo in blagajno v črnem grabnu, odlok z nastopnimi zelo strogimi odredbami:

1. Vsaka občina je odgovorna za vse zločine zoper javno varnost, v kolikor se izvršijo na njenem ozemlju.
2. Občine so odgovorne za vse blago, ki se odvzame s silo popotnikom ter se jim mora povrniti od občine, odškodnino dobijo občine od razbojnikov, katere naj zgrabijo in privedejo pred sodišče.
3. Za razbojstvo ali umor se bo zapirjo v občini, kjer se je to zgodilo, dvojno število občanov, kolikor je bilo popotnikov oropanih ali umorjenih. Sedeli bodo na tržaškem gradu toliko časa, dokler ne dobijo pravih zločincev v pest.
4. Rokovnjače bo sodilo posebno vojno sodišče in obešalo ob glavni cesti pri vходу v vas za nedoločen čas. Prebivalci jih bodo morali stražiti 6 mesecev, dokler ne bodo trupa popolnoma strohnela; če pa bi izginila prej z vešal, mora občina plačati 1000 frankov globe.

Ta okrožnica je bila natisnjena v francoskem, slovenskem in italijanskem jeziku; en izvod se hrani v Narodnem muzeju v Ljubljani. Ukaz je bil oklican v vsaki župniji tri nedelje zapored in nabit na cerkvena vrata. Te odredbe so bile 16. novembra 1810 obnovljene in razširjene tudi na Gorenjsko ter so imele najboljše posledice. Občine so odslej same pazile na rokovnjače, ker so imele zaščito pri francoskih oblastih.

„Novice“ o rokovnjačih

Ko so Francozi zapustili naše dežele, se je javna varnost v naših krajih zopet poslabšala. Rokovnjači, ki so se bili poprej umaknili v težko dostopne planine in gozdove, so dobili znova pogum ter so se preselili zaradi novih, zanje varnejših razmer, z nizave. Zopet so se množile tatvine, ropi in umori. O takratnih razmerah je poročal leta 1841. vodilski kaplan Valenčič deželni m stanovom kranjskim in leta 1842. v občini spomenici celo cesarju: »Z 21. julija t. l. sem si dovolil predložiti visokemu deželnemu predsedstvu kolikor mogoče obširno zgodovino znanih popetuhov, ki nosijo dandanes dvojno ime: plajšarji ali rokovnjači (Plajšharje oder Rokounazhen) in ki se klatijo zlasti po ljubljanskem okraju ter beračijo, izmikajo, krajejo in ropajo. Kakor je razvidno iz tukajšnjih župnijskih uradnih krstnih in mrtvaških knjig, obstoji omejeni divji rod zločincev že več kot 200 let in se zelo bujno množi: tako z naravnim potomstvom kakor tudi s pristopom drugih ljudi, ki se bojijo dela, navadno pa z vojaškimi obveznicami, vojaškimi ubežniki, z v.ojaki, ki so bili odpuščeni z odpuštnicami, in tudi z osebnimi, odpuščeni iz kaznilnic, in z drugimi zločinci. V istem poročilu navaja kaplan Valenčič: »Kakor uč izkušnja, so sodni slugi okrajnih oblastev imeli menda z razbojniki obeh spolov posebne zveze.«

O rokovnjačih in njihovem zadnjem poglavarju je poročal neki A. št. z Gorenjskega 14. marca 1855. Novicam: »Še pred desetimi leti je bilo veliko slišati od rokovnjačev. To so bili prava nadloga deželi, ki so po malem beračevali, po malem pa tudi kradli in s silo jemali. Marsikateri pošteni ženci, ki ni bila pri volji jim dati masla, špeha, jajc, pleteta ali mesečnih klobas, ker družega niso barali, je priletela kaka gorka s štekljo po gerbi. Imenitniših med rokovnjači je bilo dvanaest, ki so prav o imeli, krizem mavno nosili, če bi se bil kak menjši prederžal mavno na krizem diti, so ga dobro opokali in mu naberaceno blago vzeli. Pa nekdanji krenjski komisar goep. Janez Pajk, sedanjji poglavar loške okrajne, je temu počenjanju kmali v oškom prišel, nekaj

jih je spravil k vojakom, nekaj v jetnišnico in delavnišnico, drugi so pomerili ali se dela lotili. Poglavar vseh rokovnjačev je pa bil Gregor Hrastrnar, po domače Veliki Grog. Bil je visoke čedne postave, enmalo podolzege obraza, snegobelih dol-zh las in zmiraj po vojaško oblečen. Zdal se do malega slep je prihuljeno hodil in se na dolgo palico opiral, da ga je bilo čudno gledati. Bil je razgovoren, dobrovoljen in serčen, ako je dovolj smerdile pod kapo dobil. Drugo svoje življenje je sam takole popisal. »Moja mati so bili v kamniški fari doma, jez sem nezakonsk soldašk otrok, rojen leta 1761 v Ljubljani. Okoli dvajset let star pridem k vojakom, bil sem 8 let tambor pri grenadirjih, 12 let sem še k to nosil. Moji viksi so me spervega radi imeli. Ko sem pa neki večer v šiški predlogo ostal, sem jo napak zastavil; ko jo pa človek v mladosti napak zastavi, mu je rada zmiraj na poti. Tako se je godila tudi meni. Drugi dan sem bil kaznovan in potem sem začel vojakom uhajati, pa vendar nisem bil nikdar dolgo časa zaprt; palic in šib sem pa brez števila dobil toda vse je bilo zastoj. Dvakrat sem bil v bataliji in sicer pri Veroni in Basani. Potem sem bil v vojski vjet in na Francosko peljan. L. 1812 sem šel z Napoleonom nad Ruse, pa sem na Poljskem ostal. Vsega vkup sem cesarj 29 let služil.« Ljudje pripovedujejo, da je rokovnjaški poglavar Veliki Grog svoje podložne v Udenem borštu nad Kranjem pod neko krivo jelko poročal, rekoč:

»In nomine patre
vzemj ko na kvatre.
Če goršo dobiš,
pa to zapustiš.«

Šesti dan tega meseca je v 94. letu svoje starosti na Tersteniku umrl.

Rudolf Dostal.

22 let živel brez goitanca

Nedavno je umrl v Beogradu Milan Zarič, bivši trgovec, o katerem je svoječasno pisal ves evropski tisk. Zarič je bil hudo bolan, imel je raka v goitanca. Njegova bolezen je bila ena izmed najtežjih primerov raka v grlu.

L. 1917 je Zarič operiral dunajski profesor Maschek. Operacija se je proti pričakovanju zdravnikov zelo dobro posrečila. Bila je tako zanimiva, da so jo filmali. Ta film so pozneje predvajali na kongresu zdravnikov na Dunaju.

Profesor Maschek je računal in napovedal, da bo Zarič živel še kakšnih deset let. Toda živel je po operaciji še polnih 22 let. Pri operaciji je izgubil jezik in vse govorne organe. Tudi hraniti se ni mogel normalno. Kljub temu se je do nedavnega čutil zelo dobro in je redno opravljal svoje vsakdanje posle.

Nedavno je zopet zbolel za rakom v grlu in je zato pisмено zaprosil za zdravniški konzilij. Zdravniškega predstava se je udeležil tudi prof. Maschek poleg cele vrste uglednih zdravnikov. Zarič se ponovno operirati, toda tekrat brez uspeha. Umrl je v starosti 69 let.

Iz šole.

Učitelj: Imenujte mi nekaj prozornih stvari.

- Voda.
- Dobro. Še kaj?
- Steklo.
- No, ali je še kaj.
- Luknja ključavnice.

Važen problem Ljubljane

Nujna potreba omiljenja cestnega hrupa, zlasti na Zaloški cesti

Ob tej cesti so naložene skladišnice gradninskih kock kar pomeni, da med najbližnja cestna dela spada tudi tlakovanje ceste, najbrže v njeni celi dolžini od Sarabonove trgovine dalje proti vojaški bolnici. Tlakovanje te prometne ceste je gotovo nujno potrebno, zato je prav, ako mestno cestno nadzorstvo izvršuje priprave za ta dela. Ni nam znano, v katero kategorijo mestnih cest spada Zaloška cesta in kakšen način tlakovanja je po načrtu določen za to kategorijo ulic in cest. Tudi ni znano po kakih vidikih se na splošno sestavlja program za tlakovanje mestnih cest, t. i. katere in kakšne ceste naj bodo tlakovane s kockami, katere z asfaltno, katere z betonsko prevlaklo itd. Gotovo so za način tlakovanja posamezne ceste merodajna važna načela moderne gradnje in vzdrževanja cest in moderne izkušnje, ki jih imajo v tem pogledu velika mesta zunaj po svetu. Novi čas je tehnična vodstva za gradnjo in vzdrževanje velikih prometnih žil in prometna na njih postavil pred zelo važno novo nalogo, kako preprečiti ali zmanjšati šum in ropot, ki ga povzroča moderní promet po velikih mestih. K moderní higijeni industrijskih obratov spada nujno ukrepi za omiljenje skrajno škodljivega ropota in nemira, ki ga nujno prinaša s seboj nova produkcijska tehnika. Večni nemir iz jutra v noč, neprestano divje ropotanje strojev in tehničnih naprav slabi organizem delovnega človeka, da prezdaj odgovode živil, sluh in vid. Moderna tehnika je ustvarila cel sistem ukrepov, ki naj paralizirajo škodljive učinke divjih udarcev strojev na človekov organizem. Tudi cestni promet mora biti v tehničnem in higijenskem pogledu urejen po modernih zahtevah komunalne zdravstvene politike. Ni vse, če odstranjujemo s cest prah in smeti, skoro bolj važno je vprašanje, kako celotno cestno življenje urediti tako, da živi prebivalcev ne bodo stalno od jutra do pozne noči na natezalnici in na najtežji preizkušnji. Spominjamo se piščalk prodajalcev premoga, ki so spoznali, da ta pisk ni prijeten in da ga je treba zato olepšati in bolj prijetno prilagoditi razbojenim ušesnim živcem mestnega človeka. Tudi avtomobiliste in motoriste smo že nekoliko navadili na mirnejše vožnje. Na ponečne razgrajaje po cestah pazijo stražniki, seveda pogosto samo z enim očesom. Z eno besedo: v prometni politiki naših mest vidimo skromen napredek. Nekaj pa je, na kar poklicani premalo mislijo:

Kdaj je bil v Sloveniji najhujši mraz

Zanimivi podatki iz razprave dr. O. Reye „Najnižje in najvišje temperature v Sloveniji“

Ljubljana, 26. januarja. Sodbe lakov o vremenu so vedno zelo subjektivne, zato pogosto trdimo, da »takšnega mraza ne pomnijo niti najstarejši ljudje« ali da ni bilo že 50 let toliko snega. Zato vas bomo nedvomno zanimalo ugotovitve strokovnjakov o toplotnih razmerah v Sloveniji. V tem pogledu je posebno poučna razprava našega znanega meteorologa dr. Oskarja Reye, ki je napisal zanimivo razpravo za lanski letnik Geografskega vestnika.

Pisec je obravnaval predvsem podatke tistih vremenskih postaj, ki so jih zbirale

tu v Labudski dolini (na Koroskem), kjer je temperatura znašala —32.8. V dravski banovini je pa bilo najmrzlejšje v Celju, kjer je temperatura znašala celo —31. V Veržeju, na Murskem polju, je temperatura znašala —27.3, še mrzlejšje je pa bilo v Lendavi. —28.4. Leta 1932, 13. februarja, ko je bilo v zadnjih letih pri nas najbolj mrzlo, je bil dosežen rekord na Babnem polju, kakor rečeno, —32.8, v Ljubljani je znašala temperatura istega dne —23.

Zanimalo vas bo tudi, kdaj je bilo zadnja leta v Sloveniji pozni najtoplejšje. Maksimum je bil dosežen 29. januarja leta 1932, — torej leta, ko je bil dosežen tudi minimum — v Trstu 18.2. V dravski banovini je pa bila zabeležena najvišja temperatura v Mariboru 13. januarja leta 1920, in sicer 17.9, medtem ko je 29. januarja l. 1932 bila tam najvišja toplota 6.8. Absolutni maksimalni temperature se pozimi ne pojavljajo ob istem času v več krajih. Najvišja temperatura je bila v Ljubljani pozimi l. 1931. 5. januarja. Znašala je 13.6.

Najvišje srednje letne temperature so v obmoških krajih. V notranjosti Slovenije znašajo srednje letne temperature nad 10 stopinj v Panonski ravnini. Srednja letna temperatura v Ljubljani in Mariboru je enaka: 9.6. V visokih kotlinah je precej mrzlejšje. Tako znaša srednja letna temperatura na Babnem polju, Rakitni in na Jezerskem po 7, na Koprivniku po Bohinju 6.7, v Celovcu 8.4 itd.

Največje nihanje med juljsko maksimalno in januarsko najnižjo temperaturo zasledujemo v krajih, kjer se že kaže vpliv celinskega podnebja. Največje nihanje med obema skrajnostima ali amplitudo izkazujejo kraji: Kočevje 32.9, Babno polje 32.8, in Lendava 32.7. To nam kaže, da je največja amplituda v krajih, kjer je januarja najnižja temperatura. Temperatura zelo niha v zaprtih dolinah in kotlinah v absolutnih višinah 500 do 700 metrov. V nižjih legah je nekoliko manjša amplituda. V Ljubljani znaša 30.8. Amplituda v višjih legah pojema zaradi nizkih maksimumov.

To so ugotovitve o toplotnih razmerah v Sloveniji v zadnjih desetletjih. Pisec navaja na koncu svoje razprave še literaturo o tem predmetu. S temperaturnimi razmerami se je bavil obširno pri nas prvi profesor Ferdo Seidl ter obdelal dobo 1851 — 1880, a tedaj še pri nas niso opazovali temperature z ekstremnimi termometri, pač pa so jih uvedli v Ljubljani že l. 1878. Od l. 1879 do 1912 je bil opazovan v Ljubljani absolutni maksimum 3. julija 1905 36, absolutni minimum pa 11. decembra 1879 —26.4. Seidl navaja v svojem delu, da so v Ljubljani neuradno opazovali temperaturo —28.8 stopinj 2. februarja 1830. Oficielna meteorološka opazovanja so se v Ljubljani začela šele 20. marca 1850. V Korški kotlini je bilo v prejšnjem stoletju najmrzlejšje 29. januarja 1855, in sicer 30.6. Na Stajerskem je veljalo za najmrzlejšji kraj Celje; decembra l. 1870 so tam namerili —30, v Mariboru so v prejšnjem stoletju opazovali najnižjo temperaturo le —23.1 in sicer januarja 1888.

Ne kvarite nedolžnih dreves

Vsi tisti, ki so prisegli svoji prvi ljubezni »zvestobo do groba« in ki so svojo prisego ovekovečili v skorji najbližjega drevesa, se radi spominjajo teh lepih časov, čeprav so si morda do krvi obrezali roke. Ničče med njimi se pa ni zavedal, da dela s tem občutno škodo. Kako velika je ta škoda, ne ve nihče, tudi tisti bruseljski meščan ne, ki je posvetil svoje življenje preplečevanju ljudi, naj nikar ne izrežejo zaljubljenih src z monogrami v nedolžna drevesa, ki ne morejo nič za to, da so ljudje zaljubljeni.

Mož je razposlal po vsej Belgiji vprašalno pismo, v kateri je prosil ljudi, naj mu napišejo, koliko dreves je v njihovi okolici okrašenih s srci in monogrami, koliko dreves se je zaradi tega posušilo in nazadnje, kolika škoda je nastala iz tega. Uspeh njegovega prizadevanja ni bil popoln, kajti ko je objavil podatke v listih, se je moral omejiti samo na drevesa s srci zaljubljenec v okolici Bruslja. Tam jih je okoli 150 tisoč. Mož ni povedal, ali jih je preštel sam, ali so mu dali te podatke na magistratu. Javno je pozval zaljubljene parčke, naj si izbere drugačen način ovekovečenja svojih priseg, da ne bodo delali lastnikom dreves škode.

42 podmornic v gradnji

Oddelek za ameriško vojno mornarico v Washingtonu proučuje načrt za zgraditev 42 novih podmornic Zedinjenih držav.

NAŠI ZIMSKO-ŠPORTNI KRAJI VABIJO

Gornjesavska dolina: Mojstrana, Gozd, Martuljek, Kranjska gora, Podkoren, Rateče, Planica

Bled | Julijske Alpe: Triglav, Komna, Vogel, Pokljuka, Vršč

Bohinj: Sv. Janez v Bohinju, Gorjue, Konec **Karavanke:** Sv. Križ-Planina, Jezersko, Tržič, Kofce

Kamniške Alpe: Kamnik, Krvavec, Velika Planina, Koroška

Zasavje: Trojane, Zagorje, Planina nad Sevnico, Polževa

Ostali kraji kakor Radovljica, Kranj, Škofja Loka.

Brezplačne informacije: Tujsko prometna zveza, Ljubljana, Tyrševa 11 in vse biljetarne »PUTNIK«

DNEVNE VESTI

Vsem društvenim odborom in edničam Zveze kulturnih društev (Ljubljana) smo poslali v četrtek 25. t. m. I. okrožnico v letošnjem letu. Če je kateri izmed društev ni prejelo, naj nam takoj sporoči. — Odbor.

Jutri bosta vozila na progi Tržič - Kranj - Tržič potniška vlaka št. 8517 in 8518. Prvi odpelje iz Tržiča ob 19.09 in pride v Kranj ob 19.35, vlak št. 8518 pa odhaja iz Kranja ob 20.27 in pride v Tržič ob 20.56. S tem je omogočena udeležencem zimsko-sportnih prireditev v Tržiču zveza v Kranju na vlak št. 917 in 919 proti Ljubljani ter na vlak št. 918 proti Jesenicam. Istotako pa ima vlak št. 8518 proti Tržiču zvezo od vlaka št. 917 z Jesenic in vlaka št. 918 iz Ljubljane.

Zvišanje mezd rudarjem državnih rudnikov. Kakor poročala delavska zbornica, so delavske organizacije zaradi porasta draginje odpovedale delovno pogodbo rudarjskih delavcev z dne 25. marca 1938, na kar je centralna direkcija državnih rudniških podjetij v Sarajevu sklicala pogajanja z delegatami rudarjev in delavskih zbornic. Pogajanja so bila 24. in 25. t. m. v Sarajevu in se je dosegel naslednji dodatek k delovni pogodbi: Draginskih dokladov rudarskih delavcev državnih rudnikov se zviša od 120 na 150 odst. Ta doklada pripada na temeljno dno, velja pa tudi za delo v akordu. Efektivno znaša to povišanje mezd za 13,6 odst. Starostna premija se zviša za 20 odst. Ta sporazum velja pod pogojem, da se v roku od treh mesecev pristopi k reviziji celotne delovne pogodbe rudarskih delavcev v državnih rudniških podjetjih, ki naj v primeru ponovnega porasta draginje da možnost ponovnega zvišanja mezd.

— **Voja škoda.** Prejeli smo: Ko je naša država pred približno 18 leti dala državljanom bivše kraljevine Srbije odškodnino za škodo, povzročeno med vojno, smo pričakovali, da bodo dobili odškodnino tudi ostali jugoslovanski državljani za škodo, ki jim jo je povzročila svetovna vojna, posebno vojna z Italijo na Goriškem, v Dalmaciji in v obmejnih krajih bivše Kranjske. Zato je tudi večina vojnih oskodovalcev prijavila že takrat višino svoje škode, vendar pa te prijave doslej še niso bile rešene. Ob koncu maja 1939 so listi prinesli obvestilo, da so bile prijave naših vojnih škod poslanih hanksi upravi v Ljubljani za ugotovitev dejanskega stanja in višine celokupne škode. Upali smo, da se bo to v kratkem zgodilo. Pred približno enim mesecem pa je bilo zopet objavljeno v listih, da so se naši ministri pokazali naklonjeni za rešitev te odškodninske zadeve in da se pripravljajo na zakon, s katerim se bodo določile vse formalnosti glede ustanovitve sodišča za ocenitev vojne škode in načina likvidacije ter izplačila odškodnine. Rečeno je bilo, da bo ta načrt končno redigiran in predložen v odobritev ministrskemu svetu. Preteklo je od tega časa že nad mesec dni in vsa zadeva še vedno počiva. Zato se bojimo, da se bo stvar zopet zavlačevala. Če pomislim, da so vse ostale države, ki so bile v svetovni vojni, svoje civilne državljane oskodovalce za vojno škodo, si je lahko misliti, kako grenke občutke povzroča pri vojnih oskodovalcih zavlačevanje te odškodninske zadeve, katere rešitev čakajo že nad 20 let. Zato bi bilo prav, da se stvar pospeši. — Vojni oskodovalci.

— **Važno za trafike.** Uduroženje trafikantov za dravsko banovino obvešča vse člane, da potече v sredo 31. januarja rok za vlaganje davčnih napovedi. Naknadna davčna napoved je dovoljena le na utemeljeno prošnjo, ki jo je treba do navedenega roka vložiti pri davčni upravi in kolikovati z 10 din. Trafikanti po deželi so mnenja, da velja tudi za letošnji rok, ko se je za odmero davka vzela kar prejšnja napoved, toda letos je bilo izrečno objavljeno, da je treba vložiti novo davčno napoved. Za trafikante pride v poštev samo dohodek od kolkov, znamk in od prodaje galanterijskega blaga.

— **Novi predpisi za potovanje v Italijo.** Po novih predpisih sinejo potniki iz naše države vzeti v Italijo samo po 250 lir v kovancih, dočim so jih prej lahko 300. Razen tega zneska lahko potniki uvozi v Italijo denar, ki si ga nabavijo pri pooblaščenih zavodih in »Putniku« in sicer do 300 lir v kreditnem pismu in do 2.500 lir v hotelskih bonih.

Vse lastnike radijskih sprejemnikov opozarjamo, da jim bo nudila radiofonija pravi užitek šele tedaj, ko bodo poleg sprejemnika imeli tudi dobro urejen radijski tehnik. »Naš val«, ki ga lahko dobi vsak zainteresiran brezplačno na ogled, prinaša številke za prihodnji teden članek »D. M. Stijanc v našem radijskem orkestru«, zanimiva feljtona »O dveh lovcih na čapljina peresa« in »Ljubka zgodba o dveh mehanikah«, pisano rubriko »Od tu in tamo«, pregled »Radio in televizija« s poročili o najnovejših dogodkih na teh področjih. Filmski pregled, »Humore« in poseben pregled skupin evropskih radijskih postaj, ki oddajajo isti program. »Naš val« prinaša seveda tudi podoben spored najvažnejših evropskih postaj za tekoči teden in poseben izveček najboljših oddaj, ki jih ne kaže zamuditi. Zahtevajte se danes na

ogled brezplačno številko: »Naš val«, Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Mesečna naročnina je samo 10 dinarjev.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo manj oblačno, precej stanovito vreme. Včeraj je nekoliko snežilo v Zagrebu. Včeraj je bila najvišja temperatura v Dubrovniku in Kumboru 14, v Splitu 11, na Visu 7, v Beogradu 2, v Ljubljani 1, v Zagrebu 0,0, v Mariboru -0,5, v Sarajevu -1. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766, temperatura je znašala -2,2.

Iz Ljubljane

— **Ij Predavanje pedagoškega društva.** Drevo ob 18. bo v dvorani mineraloškega inštituta predaval prof. Venčeslav Čopić o državljanski in narodnostni vzgoji. Vsi, ki se zanimajo za naše domače pedagoške probleme, vjudno vabljeni. Vstop prost.

— **Ij Samarijanski odred Rdečega križa.** v Ljubljani priredi danes ob 19.30 v salonu restavracije »Keršić« Celovška cesta (tik ob tramvajski postaji), družabni večer. Vse samarijance in samarijani so vabljeni k polnoštevilni udeležbi.

3. februarja

Slavčeva maskerada

HOTEL METROPOL-MIKLIČ

— **Ij Obiščite drevi in jutri ob 20.15** Sentijskega, ki so z velikim uspehom postavili na oder zabavno Nušveleso veseloigro »Uje«. Nasmejali se boste ubogemu profesorju Laziču (Lavrčiču), ki mora sam silati gube, njegovi ženi (Bučarjevi), ki hodi iz seje na sejo, uradniku Sušiču (Pleavelju), ki prepečuje sam otroški voziček in išče po ulicah svojo ženo, da bi podjela dete. Ostala zasedba bo ista kakor pri premieri, le v vlogi Dane bo nastopila prvič namestu Šubičeve Prahova. Ker je odšlo tudi pri zadnji predstavi mnogo ljudi brez vstopnic, jih kupite že v naprej danes in jutri ob 15. do 17. ter eno uro pred začetkom. Opozorjamo, da sta ti dve predstavi poslednji večerni vpriizoritvi te izvrstne veseloigre.

— **Ij Izlet na Kurešček, prijave Putnik.** — **Ij Kegljaski klub »Zvezda«** je poslal za revno družino iz Siske, o kateri smo poročali včeraj 150 din kot prispevek za nabavo proteze za bolno hčerko. V imenu družine naša zahvala! — **Ij Oni, ki so se borili za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije na Koroskem,** stajerskem in v Prekmurju l. 1918 in 1929 ter imajo pravico do spominke kolajne, dobe tozadevna pojasnila in tiskovine proti malediktostni odškodnini v informacijski pisarni Per Franjo, kapetan v p. Ljubljana, Maistrova 14. Pohitite, ker rok poteka! Za pismo pojasnilo priložite znamke ali kolk za 6 din.

Kavarna »Tabor«

danes vso noč odprta

— **Ij Društvo slovenskih obtnikov z Viča** vabi na informativni sestanek glede pavšalnega obdavčenja v ponedeljek 29. t. m. v gostilni Pavlič, 53-n.

— **Ij Poškodovanci.** Na cesti na Fužinah je neznan avtomobilist podrl 65letno delavko Alojzijo Jančar. Jančarjeva je pri padcu dobila poškodbe na glavi. Posestnik kova žena Marija Piličeva iz Loza je na cesti tako nesrečno padla, da si je zlomila desno nogo. V bolnico so snoči pripeljali tudi 65letnega posestnikovega sinčka Ljoteta Azmana iz Lipnice, ki je doma padel z mize in si zlomil levo roko.

— **Ij V bolnico zaradi ozblin.** Snoči je prišel k nekemu posestniku v Dravljah 56letni brezposelni delavec Peter Frelh, doma iz Sorice, ki je tožil o stih ozblinah na nogah. Prosil je za prenočišče v hlevu, ki ga je tudi dobil. Zjutraj se reže v mogoč premakniti, tožil je pa še vedno o hudih bolečinah v nogah. Prezeblega in razpoljenega moža so kasneje odpeljali reševalci v bolnico.

— **Ij Društvo »Soga« Matica — ženski odsek** — vabi na svoj zaključek plesni vaj v prostorih Trgovskega doma na Svečnico 2. februarja ob 20. Sodelovali bodo z izbranimi pevskimi točkami operni koncertni pevci in sicer Sonja Ivančič, Ksenija Vidali, Belizar Senc in drugi. Vstopnina 10 din v korist obmejnega šolstva in narodno obrambnih ustanov. Sviral bo priznani sokolski Broadway-orkester do 2. zjutraj. Oblika promenada. Potreba izborna v lastni režiji po najnižjih cenah. Nastopili bodo tudi naši vrli istrani v narodnih nošah z istrskim kolom in svojo domo godbo. Priporočamo polnoštevilno udeležbo vsem svojim rojakom in našim prijateljem k temu zabavnemu plesnemu venčku. 54-n

— **Ij Slavna pevka Maria Cebotari poje »Madame Butterfly«.** Ime slavite pevke Marije Cebotari je obiskovalcem kina dobro znano iz njenih prejšnjih lepih filmov »Petrograjski slavček«, »Id. Danes in na

Danes premiera!

IZREDNO LEP IN ZABAVEN PEVSKI FILM — ki ga preveva muzika nesmrtnih Puccinijevih oper »MADAME BUTTERFLY«

Kino Union, tel. 22-21

PREMIERA MADAME BUTTERFLY

V glavni vlogi slajna pevka **MARIA CEBOTARI**, **LUCIE ENGLISH**, **PAUL KEMP** in drugi najboljši igralci.

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri ob 10.30 dop. (znižane cene) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri

ŠOLA HEROJEV

TROIS DE ST. CYR. — Najaktualnejši francoski film o neomejeni požrtvovalnosti in heroizmu mladih mož. — Roland Toutain, Jean Mercanton, Helene Perdriere. — Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri (v nedeljo) ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. KINO MATICA, tel. 21-24

VESELA POTEPUHA

(GREH PRETEKLOSTI)

**WALLACE BEERY in
MICKEY ROONEY**

dva najmočnejša karakterni igralca privklat skupaj na filmskem platnu! Ganihiva filmska drama dvojice ljudi, ki jih je kruta usoda pozvala v skupnem potepuškem življenju! PREMIERA danes ob 16., 19. in 21. uri

KINO SLOGA — TEL. 27-39

Rooney se predstavi v »Veselih potepuhih« kot izvrsten žokej, jezdec, ki v divji, napeti dirki na svojem iskren konju doseže rekord in zmago nad vsemi svojimi tekmeci. Slep o vdan in zaljubljen v svojo »očeta«, ki ga predstavlja v filmu Wallace Beery, podaja Mickey Rooney v tem filmu odlični lik mladega, bistriga in nad vse pogumnega mladčeta, ki si s svojimi pustolovčinami pridobi simpatije vseh gledalcev, starih in mladih. Široki krog Mickey Rooneyevih oboževalcev bo našel v »Veselih potepuhih« v kinu Slogi mnogo zabave, veselja in razvedrila. 419

— **Ij Smučanje in sankanje po Poti na Orle,** torej na golovski poti od Hradeckega ceste do zadnje nove hiše je strogo prepovedano in poljejsko kaznivo. Ker smučarji in sankarji ogražajo pešce in delajo škodo.

Svetosavska proslava v Ljubljani

Ljubljana, 27. januarja. Letošnja svetosavska proslava je bila tudi v Ljubljani slovesnejša, ker proslavljam obmem 100letno prve oficijne proslave sv. Save v Srbiji. Zelo lepa je bila dopoldanska šolska proslava v sokolski dvorani Narodnega doma. Pred to proslavo je bila v pravoslavni cerkvi slovesna služba božja, ki jo je opravil prota B. Matković z vojnim jerejem D. Nikolčem. Službo božjo so se udeležili mnogi verniki ljubljanske srbske pravoslavne cerkve, obične in posebno številni zastopniki je bili tudi oficirski zbor. Kot zastopnik župana je prisostvoval podžupan dr. Ravnhar. Polturgiti je spregovoril prota Matković o velikem pomenu prosvetilskega dela sv. Save za narod.

Dvorana Narodnega doma je bila za slovesnost lepo okrašena. Napolnili so jo že pred 11. Med šolsko mladino vseh ljubljanskih šol je bilo tudi mnogo odraslih. Proslave se je udeležil tudi divizionar Stefanovič, bansko upravo pa je zastopal načelnik prosvetnega oddelka dr. Šušnik z inšpektorjem prof. Kranjem. Opazili smo tudi odlične člane pravoslavne cerkvene občine s predsednikom prof. Jurkovičem na čelu. Domačin proslave je bil univ. prof. inž. A. Koplov. Naprej je bila blagoslovitev vodice in rezanje kolača, ki so ga opravili prota Matković z jerejem Nikolčem, domačinom proslave in zastopnikom dijaštva. Pri blagoslovitvenem obredu je

sodeloval pevski zbor cerkvene občine. Po obredu je spregovorila učenka IV. razreda osnovne šole Olivera Saks o pomenu praznika sv. Save, nato pa je cerkveni pevski zbor zapel svetosavsko himno. Sledile so recitacije d'jakov gimnazij in učencev osnovnih šol. Učence I. razreda gimnazije Milorad Tesić je recital pesem Zmaja Jovana Jovanovića »Ocu Savu«. Učenka 3. razreda osnovne šole Jelsaveta Besednik je recitala dr. Debeljakovo pesem »Sv. Sava«. Pesem istega naslova je recitala učenka 2. razreda osnovne šole Dragomira Deleja, na kar je zaigrala Marija Kukurković, učenka 3. razreda osnovne šole venček slovenskih narodnih pesni na harmoniki. Učenka IV. razreda gimnazije Milica Oblak je recitala Jovana Udickega »Rastko«, Marjeta Rupnik, učenka 3. razreda osnovne šole pesem V. de Jeraveje »Naša vasa«, dijak 2. razreda gimnazije Andraž Sever pa Peterlin-Petruske »Jugoslavija, ti naša matič. Učence 4. razreda osnovne šole Slobodan Ristić je zaigral na harmoniki venček jugoslovanskih narodnih pesmi. Deklamirali so še učenka 3. razreda osnovne šole Marija Kukurković, učenec 4. razreda osnovne šole Velibor Markinkovič, učenka 4. razreda osnovne šole Dragica Gojković in učenec 3. razreda osnovne šole Arsen Barbič. Pri proslavi je sodelovala tudi vojaška godba.

80 letnica zasluzne Slovenke

Dne 28. januarja 1860 l. se je ljubljanski zakonski dvojici Koblica, lastnici ugledne domače dežnikarske obrti, rodila hčerka Marija. Ker je bila nadarjena dekletce, so jo starši poslali l. 1875 na državno žensko učiteljsko, ustanovljeno l. 1871 v Ljubljani. Prva skupina učiteljskinec — 20 po številu — je položila zrelostni izpit l. 1875. Med njimi je bilo samo osem Slovenk. Z drugo skupino pa je l. 1879 maturirala Marija Koblica, ki je že od svojih roditeljev, zavednih narodnjakov, prejela najboljšo narodno vzgojo. Službovala je kot učiteljica tri leta v dekliškem zavodu Huth, a potem pet let na edini takratni javni dekliški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Ravnateljica ji je bila Julija Moosova. Istočasno s Kobličevo so službovale razen Moosove same še učiteljice Emilija Guzelj, Ernestina Pribyl in Friderika Konešegg.

Tedajni njihovi slovenski tovariši so pričeli mesečne prosvetne zabavne sestanke, ki se jih je udeleževala tudi muzikalno naobražena Marija Koblica. Pri takih prireditvah je večkrat spremljala na klavirju znanega takratnega izbornega tenorista, učitelja Antona Razingerja. Z Josipom Maierjem, še živečim šolskim nadzornikom v p. pa, se je opetovano igrala na klavirju štiričrtno.

L. 1887 se je učiteljica M. K. poročila z isto leti

M. G.

Beleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 27. januarja: Janez Zlatoust

JUTRI: Nedelja, 28. januarja: Egidij

DANASJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Šola herojev

KINO SLOGA: Vesela potepuha

KINO UNION: Premiera Madame Butterfly

KINO MOSTE: Večna karavana in Demoni zraka

KINO ŠIŠKA: Dunavske melodije

SVETOSAVSKA BESEDA OB 21. V KAZINI

PEDAGOSKO DRUŠTVO: predavanje prof. Venčeslava Čopića »O državljanski in narodnostni vzgoji ob 18. v dvorani mineraloškega inštituta na univerzi

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE: »Uje« ob 20.15

REPRESENTANČNI PLES GRADBENIKOV tehnične fakultete ob 20. na Taboru

RAZSTAVA SLIKARJA E. DERŽAJA V JAKOPICEVEM PAVILJONU

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFISTI SPOROD

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE: »Uje« ob 20.15

DEŽURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, Trnkova ded., Mestni trg 4.

Ustar, Selenburgova ulica 7

MESTNO DEŽURNO ZDRAV. SLUŽBO

bo opravljali od sobote ob 8. zvečer do ponedeljka ob 8. zjutraj mestni višji zdravnik dr. Marjan Ahčin, Korytkova ul. št. 18, telefon št. 36-24.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 27. januarja: Profesor Klepec.

Red B

Nedelja, 28. januarja: ob 15. uri: Kupčija s smrtjo. Izven. Znižane cene. Ob 20. uri: Na prisilni strani. Izven. Znižane cene

Ponedeljek, 29. januarja: zaprto

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 27. januarja: Rusalka. Premiera. Premierski abonma

Nedelja, 28. januarja: ob 15. uri: Frasquita. Izven. Gostovanje Zlate Gjungjenac. Ob 20. uri: Nižava. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol

Ponedeljek, 29. januarja: zaprto

SPD

Tečajnikom smuške gimnastike, ki jo je priredilo Slovensko pianistično društvo v pretekli jeseni, priporočamo, da se udeležijo izleta smučarjev na Kurešček, ki ga priredi Tujskoprometna zveza v Ljubljani jutri 28. t. m.

SPORT

Naša hokejska reprezentanca potuje vendar v Garmisch-Partenkirchen. V zadnjem trenutku je »Jugoslovanski klizaški savez« v Zagrebu na intervencijo ministra snoči sprejel pogoje, ki jih je SK Ilirija postavila za svoje sodelovanje v naši hokejski reprezentanci za tekmovalje v Garmisch-Partenkirchenu. V istem smislu je interveniral tudi ban dr. Marko Natlačen. Zveza in Ilirija sta se pa glede sestave moštva sporazumeli že sredi tedna. Odprto je ostalo samo še vprašanje tehnične vodje delegacije. Končno je zveza tudi pristala, da prevzame vodstvo načelnik hokejske sekcije Ilirije V. Vodišek. Naša hokejska reprezentanca bo odpotovala v Garmisch-Partenkirchen v ponedeljek.

Se ena drsalna produkcijska Ilirija. Ker bo potovala v Garmisch-Partenkirchen naša državna pravljinka v drsanju Silva Palmetova in od tam odpotuje na Dunaj zaradi treninga, ni verjetno, da bi mogla nastopiti v tej sezoni še v Ljubljani. Zato se bo poslovlila od našega občinstva jutri pri drsalni produkciji na klubskega drsalca. Produkcija bo ob 18. Z njo bodo nastopili vsi njeni klubiški tovariši.

Vzroki alkoholizma med našim narodom

Težave gostilničarskega stanu — Vzroke za pijančevanje moramo iskati tudi drugod in ne samo v gostilnah

Ljubljana, 26. januarja
Iz gostilničarskih vrst smo prejeli:
V našem času so nekateri slovenski listi začeli prav ogorčeno napadati gostilničarski stan. Obdolžili so ga celo, da je samo on kriv pijanstva, ki ga Slovencem tako radi neprestano očitajo. Obenem pa so od oblasti zahtevali, naj gostilničarjem odvzamejo koncesije in gostilne zapro. Vsi tisti, ki mislijo, da bi s takimi drastnimi ukrepi moralno prepodili naš narod, se zelo motijo, saj je nesporno, da bi bili visoko moralni samo v primeru, če bi ne bilo pijančev, moramo torej iskati drugje, ne smemo pa zaradi tega blati gostilničarskega stanu in mu naprti vse krivdo za najrazličnejše nevednosti, ki so posledica pijančevanja oziroma zavijanja alkoholnih pijav.

Listi, ki so načeli borbo proti gostilničarskemu stanu in nanj zmetali že precej blata, poudarjajo predvsem uboje, ki so bili izvršeni v pijanstvu. Če bi sestavili statistiko ubojev in vzrokov, ki so do njih dovedli, bi kaj lahko ugotovili, da v pokrajinah, kjer so pri nas uboji in krvavi pretepi v pijanstvu najbogatejši, sploh niso temu krive gostilne. Krivo je predvsem popivanje po zidanicah, prav tako pa tudi v stočnicah iz proste roke. Povsem jasno je torej, da naši gostilničarji niso niti posredno niti neposredno odgovorni za takšne uboje v pijanstvu.

«Slovenci» je nedavno objavil primer uboge, izmučene žene, katere mož od tedenskega zaslužka 200 din zapije 100 din. Prav radi pritrldimo tudi mi, da so takšni primeri vredni javne obsolbe, v obrambo gostilničarskega stanu pa moramo poudariti, da po večini — izjeme v slabem smislu so seveda tudi med gostilničarji, kakor sploh med vsemi stanov — naši gostilničarji niso krivi, če se kaj takšnega dogaja. Skoraj nemogoče je, da bi gost v podeželski gostilni zapravil 100 din, saj sam sploh ne more pojesti in popiti, kolikor mu gostilničar lahko nudi za ta denar. Kriva je predvsem družba, ki dotičnega pijanega človeka izrablja. Nobenemu posrednemu in solidnemu gostilničarju — in takšni so pri nas skoraj vsi — ni ljub pijanec v gostilniških prostorih. Vsak razumen človek pa mora pritrlditi, da bi gostilničarju predal kaj slaba, če bi se upr izrabljali pijanost gostov s strani njihovih družb. Kaj bi se mu lahko primerilo, vemo vsi, ki poznamo nebrzdani temperament notoričnih pijancev in njihovih družb.

Po daljšem presledku je z razglabljanji o krivdi gostilničarskega stanu za moralno nižino našega naroda, pred dnevi pričpajala še »Straža v viharju«. Dovolj je samo nekaj ugotovitev, če je človek postal pijanec sam od sebe, ga je k temu vsekar nagnala neka nesreča v življenju. Takšen človek je za družbo izgubljen in po njem ne smemo ocenjevati našega naroda. Če je pijanec k pijančevanju zapeljala družba, je povsem jasno, da je v dotičnem kraju več pijancev. V čigavih rokah je vzgoja na našem podeželju, je splošno znano. Kriva je torej vzgoja, ki ni znala še mladim ljudem predočiti vseh zlih posledic pijanstva in da bi jih ni znala za življenje toliko utrditi, da bi se uprli nesrečam in težavam, ki jih dolete na drugačen način ne pa z vinom in žganjem. Gostilničarji ni tisti, ki vendar naš narod. On mu samo gostoljubno daje, kar človek potrebuje. Če človek uživa več kakor zmora, ni kriv gostilničar. Krivi so zmeraj samo tisti, ki so takšnega človeka vzgojili in mu že v mladosti niso dali dovolj odpornosti in razuma. Moralo si mora človek pridobiti že v zgodnji mladosti, ko pa odraste letom, ki za moralno vzgojo niso več primerna, mu ne morejo pomagati ne oblastvo, ne učitelj, ne gostilničar. Takšen človek je izgubljen, imamo pa tudi pri nas zakonske možnosti, da se notoričnim pijančevom prepove obisk gostin. Kljub temu, da imamo takšno zakonsko možnost, pa kaj redko bremo v listih, da je oblastvo temu ali onemu pijančevu prepovedalo obiskovati gostilne. Včasih mine po celo leto, ne da bi bila kjerkoli objavljena takšna notica. To praktično pomeni, da oblastva sama premalo zahteva pijanstvo in da bi bilo v tem pogledu potrebno mnogo več strogosti. Če bi gostilničarji pijanemu človeku odklonili skromno merico pičice, bi s tem utegnili večkrat tvegati celo svoje življenje.

«Straža v viharju» se je obremnila tudi ob ljubljanske gostilničarje. Nikakor ni res, da so ljubljanske gostilne ob sobotah in nedeljah posejale prijetne družbe, ki niso so dobro obiskane, res pa je tudi to, da v večini ljubljanskih gostin ob sobotah in nedeljah poedaajo prijetne družbe, ki niso pijane, ampak iščejo po napornem tedenskem delu samo malo razvedrila. Sobotni in nedeljski obisk ljubljanskih gostin ne more torej biti merilo za moralno oceno našega naroda, kar se tiče pijanstva. Ljubljanci so dobro znani kot dobrodušni ljudje, ki jim je gostilna predvsem družaben lokal, znani pa so še bolj po svoji dobrodelnosti, saj vse dobrodelne akcije v Ljubljani vržejo organizatorjem lep denar. To pomeni, da se Ljubljana prav dobro zaveda vseh svojih dobrodelnih in kulturnih dolžnosti. Ljubljanci pa je sicer takšen, kakršni so meščani vseh mest: rad tudi malo posedi, se zabava, pomenkuje in razvedri. Zaradi tega ne more in ne sme nihče napadati ne Ljubljance, ne našega gostilničarskega stanu. Nihče nima niti pravice, da bi zaradi skromne merice vina, ki si jo privoščijo ljubljanski meščani, istega napadal in mu očital pomanjkanje čuta za dobrodelne in kulturne dolžnosti, gostilničarje pa blati kot zapeljavalce k slabemu. Če govorimo o pijančevanju v našem narodu, moramo torej predvsem poudariti, da je pri nas največ pijancev na deželi in da je tam največ za vse to kriva napajalna vzgoja v mladih dnevih. Če vzgojitelji niso otrok vzgojili za odpornost v življenju, temu ni kriv gostilničar. Slabičev pa je povsod dovolj in oni niso merilo za moralno našega naroda. Naše podeželske gostilne uživajo prav dober sloves in one po večini niso legio tistega pijanstva, ki so mu posledica uboji in pretepi. V naših mestih pa je gostilna, kakor smo že poudarili, predvsem družaben lokal za prijeten pomenek po napornem tedenskem delu. Kdo more meščanu očitati, če si ob sobotah privoščijo merico vina in kdo sme zaradi tega napadati gostilničarje?

Ne bomo govorili o velikih dejstvih, ki jih gostilničarji dajejo mestu, banovini

in državi, niti o njihovi več kakor pomembni davčni vlogi. Lahko pa zahtevamo od naše javnosti, da upošteva vse težave gostilničarskega stanu in mu prav tako prizna dolžno spoštovanje in upoštevanje, kakor vsem drugim stanovom. Dolžnost ob-

lastev je, da pijanec s silo zakona onemogoči pijančevanje, dolžnost vzgojiteljev na deželi pa, da z dobro vzgojo krepi pijo čim več odpornosti proti vsem izkušnavam in težavam, ki nas čakajo v življenju.

Resen glas z našega podeželja

Z dežele nam pišejo:

Vse preprosto se čujejo upravičene pri- tožbe nad našo mladino, zlasti kmečko, za- radi njene neresnosti, podivjanosti, pre- kornega pitja in zločinov, ki jih zagreši v pijanosti. Mnogo se o tem govori in piše, vse premalo pa iščemo vzrokov podivjan-osti in sredstev, ki bi mladino pripeljala na pot stvarnosti in resnosti sedanjega časa.

Naša kmečka mladina je po izstopu iz šole večidel prepuščena sama sebi. Šola iz- gubi vpliv nanjo, domača vzgoja popušča, zlasti pri fantih, ki se hočejo čim prej osa- mosvojiti. Tako v doračajoči dobi kmečka mladina nima spretnega vodstva, ki bi jo pripravljalo na resnost in stvarnost življe- nja. V dobi, ko je mladina najbolj dov- zetna za vse lepo, dobro in plemenito ob- pravilni vzgoji, je sama sebi prepuščena in v največji nevarnosti, da zaide na nevarna pota. Zelo slabo vpliva nanjo tudi sistem sedanje človeške družbe. S trpkostjo mo- ramo ugotoviti, da se je med našim narodom razpaslo grdo kruhoborstvo, hinavčina slavi svoje trumne, neznačajnost se boga- to plačuje in nagraduje, človek, ki ima na- prodaj svoje prepričanje, se dviga višje in višje, njemu so široko odprta vrata v udob- nost življenja, a trdi in jekleni značaj, ki ne morejo obračati svojega plačila po ve- tru, so izpostavljeni preganjanju ter jih mora in v gnetino uničiti.

Mladina, ki ima bistro oko za vse, to vidi in si tolašči po svoje, izogiba se po- šteje družbe in išče uteh in zabave v vi- nu.

Vso dobo našega narodnega življenja v zedinjeni Jugoslaviji ni čula naša mla- dina mnogo vzgojnega kar bi jo napeljeva- lo k resnemu življenju za lastno bodočo- nost, niti ne za boljše bodočnost naroda in države. Politične strasti medsebojnega nekrvavega klanja in ubijanja značajev zlasti v začetni dobi, tako kvarno vplivajo na našo mladino, da je sedanja podivja- nost mladine bogata žetev neplemenite se- tve.

... za sokolskim praporom

Lutkovno gledališče Sokola I na Taboru vprizori v nedeljo 28. t. m. ob pol 16. ko- mično lutkovno igr: »Mojsrov koezle. Ako se hočete razvedriti, pridite! Predpo- daja vstopni v nedeljo od 11. do 12. v pi- sarni društva. Ob isti uri lahko tudi tele- fonično. Zdravo! 52-n

Pregled dela kranjskih Sokolov. V sredo 24. t. m. je bila glavna skupščina Sokol- skega društva v Kranju in je imela po e- običajnih poročilih o delu v zadnji poslovni dobi, nalogo proučiti možnosti za dostoj- no organizacijo župnega zleta in razviti- novega članskega prapora. Starosta br. Za- vršnik je po uvodnih besedah, v katerih se je spominjal tudi umrlih članov, poudarjal potrebo po strnjem delu za dosego ciljev, ki si jih je sokolstvo začrtalo v času ob- če krize v svetu.

Br. načelnik Zebre je poročal, da je v 702 urah telovadilo 18.817 članstva, povprečno 27 na uro. Društvenih telovadnih priredite- v je bilo troje, in je posebno lepo uspe- la septembrska akademija. Društvo se je udeležilo po zastopstvih ali pa korporativ- no vseh saveznih, župnih in okoliških dru- štvenih telovadnih prireditvah. Tako člani- če kako naraščaj so na različnih telovad- nih in smuških tekmah zasedli številna pr- va mesta kot vrste ali pa kot posamezniki. Tudi prosvetno delo je bilo v zadnjem le- tu razgibano bolj kakor prejšnja leta. O prosvetnem delu je poročal br. Boris Kmet, ki je omenjal številne prireditve kulturne- ga značaja in govore pred vrstami, ki jih je bilo 39 pred 2048 poslušalci. Podal je tudi poročilo glasbenega in pevskega odse- ka in poročilo o tečaju »Zena v vojni«, ki ga je vodil br. dr. Josip Bežek in ga je po- setilo 596 pripadnikov. Zanimivo je bilo tudi poročilo poverjenika Sokolske kredit- ne zadruge v Radovljici, ki je pozval čla- nostvo, naj v še večji meri pristopa v za- drugo. Tajnik br. Josip Ceseni je poročal o vseh prireditvah in o stanju članstva, ki ga je sedaj nad 800. Blagajna izkazuje nad 140.000 din prometa in je tudi proračunski načrt za l. 1940. sestavljen po vzoru z zad- njih let. Za vzorno upravljanje je predla- gal br. Rici Mayr v imenu revizorjev bla- gajniku br. Stempiharju kakor tudi ostali upravi razrešnico. V novo upravo so bili iz- voljeni: Završnik, Cvar, Kušarjeva, Ekar Ivan, Colnar, Kovačič, Janša, Jereb, Le- ber, Pernuševa, Potušek, Stempihar, An- dres, Adamič Živko, Kovačič Olga, Pečen- ko, Resman, Stupica, Ševen, Tavčar, Taj- nik, Terčon, Kunstelj, Mayr Rici, Milutinovič, Repič, Sirc Franjo, Intihar, Jakše An- ton, Jazbec, Roos Vojteh, Nečemar, dr. Demšar, Likar Janko, Furjan, Zgur, v na- čelnštvo pa: Zebre Cirila, Rutar, Zor, Pečnik Emica in Kristanova. Po volitvah so razpravljali o osnutkih novega društvene- ga prapora in je projektant br. Stupica, či- gar osnutek je članstvo sprejelo, podrobne- je razložil zbranim svojo zamisel novega prapora, ki mu bo kumoval br. dr. Viktor Murnik. Članstvo bo samo zbralo iz svojih sredstev potreben znesek.

Občni zbor sokolske čete na Lavrici. Preteklo nedeljo je imela sok. četa Lavri- ca svoj občni zbor. Udeležba je bila polno- številna. Četa, ki so jo ustanovili pred le- ti, se je razvila v zavedno in številčno mo- čno sokolsko trdnjavo. Delo njenih prvih delavcev ni ostalo brezuspešno, četa je ena izmed prvih čet v Ljubljanski sok. župi. L. 1933 je dobila svojo telovadnico z odrom ki je danes povsem opremljena. L. 1938 je četa otvorila svoje letno telovadišče, le- tos pa namerava otvoriti svoje strelišče, za katero so dela že v teku. Gotovo je, da bi četa vsega tega ne zmogla, če bi ji ne stal vedno ob strani požrtvovalni njen me- cen in starosta br. Janec Ogrin. Četa ima svoj dramski krožek, ki šteje lepo število igralcev, svoj tamburaški odsek in strelski

V potrdilo te trditve nam zadošča po- gled na delo naših narodnih in kulturnih društev, ki imajo v svojem programu na- cionalno vzgojo značaje, kreposti telesa in duha itd. Tem društvom prednjačijo zlasti naša sokolska društva, ki skušajo zbrati v svoji sredi vso našo mladino, da bi jo vzgojila v pravem narodnem duhu, v ljubezni do kralja, države in domovine, v vestnem izvrševanju stanovskih dolžno- sti, da bi jo okrepila telesno, duševno in moralno, da bi ji vcepila čut do vsega le- pega, dobrega in plemenitega ter tako ustvarila ljudi, ki bodo kos vsem težavam življenja. In prav ta viteška društva, ki bi jih moral vsi narod podpirati v vsakem pogledu, gnetno in moralno, so prava tar- ča, v katero streljajo z najtežjimi kalibri- ljute besnosti in sovraštva, odražajo od njih mladino z vsemi sredstvi, preganjajo idealne sokolske delavce in onemogočajo uspešno sokolsko delo.

Naša mladina vidi to, čuti to na sebi, iz- ogiba se zaradi ljubezmi miru sokolske te- lovadnice in drugih sorodnih društev, ki so prav tako podvržena sovražnim napad- om. Hinavštine igrati noče, zato ji pre- ostaja edina pot v gostilno, kjer si išče neprimerne zabave in uteh, kjer se navi- di pijančevanja in vsega, kar je združeno s pijančevanjem.

Dvanajsta ura bje in čas je, da to spre- gledamo, da se že zavemo resnosti časa, da odvrnemo mladino od pijančevanja, ta- ko pogubnega za naš narod ter jo napoti- mo v naša narodna in vzgojna društva, kjer si bo v prvi vzgoji prisvojila vseh člo- věških vrlin.

Zato bodi dolžnost vsakega zavednega Slovenca in Jugoslovca, vplivati na našo, zlasti kmečko mladino, da vstopa v sokol- ske vrste. Kolikor bolj se bodo množile so- kolske vrste z narodno mladino, tem bolj bo izgijala podivjanost mladine, omejilo se bo pijančevanje in lepša in boljša bo- dočnost bo zasijala našem narodu.

odsek. Ima nad sto telovadnih z redno te- lovadbo v vseh oddelkih vse leto. Sedaj je ustanovila tudi svoj smučarski odsek, ki bravažemo. Posebno poročilo br. načelnika šteje lepo število smučarjev. Na obnem zboru so bila vsa poročila sprejeta z odo- žarja je pokazalo, da je imel prednjači- zbor dela čez glavo. Četa se je udeležila skoro vseh nastopov sorodnih društev, imela dva svoja izleta, sodelovala je polnošte- vilno v Kočevju in imela svoj javni telo- vadni nastop, ki je pokazal, kako krasno je napredovala v teh desetih letih in kako se je razvila posebno v zadnjih letih. Vidi se, da ima sijajne nacionalne delavce v svoji sredi. Soglasno je bil izvoljen novi odbor s starostar Ivanom Ogrinom, ki praznuje le- tos desetletnico starostovanja, načelnik je priključil in vztrajni delavec Stane Zagar načelnika marljiva s. Mozičičeva, podna- čelnica J. Kožuhova, podnačelnik Jože Puš, prosvetar Antonič Jože, blagajnik Aloiz Simčič, in tajnik Franc Zagar. Res je, da čakajo četo v tem letu novi napor, novo delo, ki bo dalo br. vodnikom mnogo skr- bi, pa z vztrajno voljo in složno podporo vseh bo tudi temu kos. Mi se ne strašimo ničesar! Naše geslo nam je sveto: Le na- prej, brez miru...

Iz Celja

—c Uprizoritev operete »Cigan baron«. Mariborsko Narodno gledališče bo uprizo- rilo v petek 9. februarja v celjskem gledi- lišču slovitno opereto Joh. Straussa »Cigan baron«. Predstava je za abonma. Za to predstavo vlada v Celju in okolici izredno- žavno zanimanje.

—c Povišanje plač v krojaški stroki. Združeno krojačev in krojačev v Celju je z veljavnostjo od 10. decembra povisalo krojaškim pomočnikom in pomočnicam plače za 10 odstotkov.

—c Na glavnem turnirju Celjskega ša- hovskega kluba je stanje po 4. kolu slede- če: Pešič 3 in pol, Grašar 3, Fajš, Rupar, Čermelič in dr. Čerin 2, Čijan Schneider in Diehl 1 in pol, inž. Sajovic, Csörgö, Reich- man in Mirk 1, Tavčar in inž. Marjanovi- č 0 točk.

—c Krajevna protituberkulozna liga v Celju je imela v četrtak zvečer občni zbor, na katere nje položila obračun svojega požrtvovalnega in uspešnega dela v borbi proti jetki. Izvoljen je bil veselejši odbor s predsednikom g. Bogomirom Zdo- škam na čelu, na novo pa sta bili izvolje- ni v odbor ge. Orožnova in Milena Černe- jeva.

—c Delovanje protituberkulozne di- spanzerja v Celju. Statistika delovanja protituberkuloznega dispanzerja v Celju, ki ga vodi dr. Stepan Ivčič, kaže, da se je delo dispanzerja izredno pomnožilo, da sta se pa obolelosti in smrtnost vsled tuber- kulozne zmanjšali. Lani je obiskalo dispan- zer 4038 oseb, izvršenih pregledov pa je bilo 4844. Zaradi nasvetov se je zgledilo 237 oseb. Pregledanih je bilo 979 trgo- vskih in tovarniških nameštencev ter go- stilničarjev. Rentgenskih presvetitev je bi- lo 2321, pnevmotarska 802, sedimentacij krvi 443, pregledov »zmekov« pa 207. Bol- nikov, pri katerih so bili ugotovljeni ak- tivni primeri jetike, je bilo poslanih 67 v bolnico, 8 pa v zdravilišče. Zaščitna sestra je izvršila 73 hišnih obiskov pri težko bo- lni jetičnikih. Dispanzer je bil stalno v zvezi s krajevno protituberkulozno ligo v Celju. S pomočjo lge je poslal lani 15 tu- berkulozno podvrženih otrok v poletniške kolonije. 6 bolnikov pa je omogočil s po- močjo lige zdravljenje v zdraviliščih. Liga je naklonila dispanzerju gnetna sredstva za pomoč našim revnim bolnikom ter za nabavo zdravil in za različne nagrade. Ker

celjska vojaška oblast nima specialista za pljučne bolezni in tudi ne rentgenskega aparata, je dispanzer že več let v stalni zvezi z vojaštvom. Lani je bilo v dispan- zerju pregledanih 85 vojakov. Dispanzer je nudil 92 revnim bolnikom brezplačno zdravila. Brezplačno je tudi razdelil več termometrov in pijavnikov ter mnogo propagandnega in poučnega gradiva.

—c Nesreča ne počiva. Na Frankolovem je padla 30letna žena posestnika in gostil- ničarja Marija Žerovnikova v četrtak do- ma v kuhinji tako nesrečno, da si je zlo- mi dno roko v zapestju. Ko se je peljal je v Dobruhi pri Velenju slamočernica zgrabila liletno posestnikovo hčerko Te- rezijo Praprotnikovo za levo roko in y odrezala dva prsta. V Vrhu pri Zalcu je padel 16letni kočarjev sin Josip Dmec v sredo na domačem pragu in si zlomil de- sno roko v zapestju. Istega dne je padel osmetlini dinarjev sinček Adolf Vojsk iz Gaberja pri Celju pri tekobačih in si zlo- mi dno roko ov zapestju. Ko se je peljal 18letni trgovski vajenec Jože Boršček s Prekorja pri Škofji vas zvečer s kolesom domov, je padel in si zlomil levo nogo. V

Ivenci pri Vojniku se je 76letna občinska reva Antonija Koroševa v četrtak pri štedilniku hudo opelka po obeh nogah. Po- nesrečence so oddali v celjsko bolnico.

—c Smučka skakalna tekma za prven- stvo Mariborskega zimskosportnega po- saveza in za prvenstvo Celja se bo pričela na Svečnico 2. februarja ob 14. na Ku- gyjevi skakalnici v Liscach pri Celju. Po- leg domačinov bodo startali tudi znani mednarodni tekmovalci z Gorenjske.

—c Tekma v slalomu na Šmohorju. SK Laško bo priredil v nedeljo 4. februarja s pričetkom ob 10.30 medklubsko tekmo v slalomu na Šmohorju nad Laškimi.

—c Umrja je v četrtak na Sp. Hudinji pri Celju hčerka tovarniškega delavca Ljudmila Domankova.

—c Zdravniško dežurno službo za člane OUZD bo imel v nedeljo 28. t. m. zdrav- nik dr. Josip Čerin v Prešernovi ulici.

—c Snežne razmere. Moziška kočna na Golteh (1344 m) — 6, oblačno, 120 cm snega, pršice. Celjska kočna (700 m) — 6, oblačno, milno, 70 cm snega, pršice. Smu- ka pri Moziški in pri Celjski koči odlična.

Slabši obisk v sodnijskem hotelu

Lani je bilo v ljubljanski jetnišnici vsak dan povprečno 299 jetnikov, predlanskim pa 316

Ljubljana, 27. januarja.
Mrzlo sprejeti človeka, ki vstopi v veli- ko prazno vežo, iz katere se pride na hod- nik, kjer sedi na stolu paznik s šopom ključev v rokah. Tuje še prijaznejše, saj stoji ob steni poleg vrat dobro kurjena pečica. Kaznjenci hodijo brezbržno pod nadzorstvom paznika z metlami in sme- tiščnicami iz sobe v sobo. Iz pisarne poku- ka mlad človek. Kje smo ga že videli pred meseci? O. da, pred sodniški senata, ki mu je prisodil zaradi defraudacije več mesecev strogega zaporja. Take uporabne in inteli- gentne kaznjence zaposlijo v ljubljanski jetnišnici s pridom za pisarniško delo.

Pisarna ravnatelja g. Janka Speitzerja je tako dolgočasna, kakor so vse državne pisarne v velikih poslopih. G. ravatelj pa nam je prijazno postregel s številkami o prometu v njegovem »hotelu« v preteklem letu.

Ob koncu l. 1939 je bilo v ljubljanski jetnišnici v priporu 17 moških in ena ženska. V preiskovalnem zaporu je bilo 60 moških in 5 žensk. To so kandidati za iz- poved pred sodniški okrožnega sodišča, ki bodo prišli v prihodnjih mesecih na zato- ne klopi. Sodnihi obsodenci, torej ljudi, ki so že prejeli kaznen za grehe, je bilo ob koncu lanskega leta 146 in sicer 130 mo- skih in 16 žensk. Vojaki jetnikov je bi- lo pet finančnih pa štiri. Mlajših mlado- štencev je bilo v zavodu za vz- ajanje in poboljšanje 42. Skupaj je imel g. ravnatelj 280 gostov ob novem letu in sicer 258 moških in 22 žensk.

Ob začetku lanskega leta je otalo v ljub- ljanski jetnišnici 285 oseb. V sledenjem marcu je bilo v jetnišnici največ kaznjen- cev in sicer 339. Do maja se je stalež zmanjšal na 288 oseb ter se je zopet dvig- nil do srede avgusta na 335 oseb, v novem- bru pa je bilo najmanj gostov v jetnišnici in sicer 260. Do konca leta se je stavilo kaznjencev dvignilo na 280. Tako je torej krivulja obiska v tem hotelu iz lanskega leta. Povprečno je bilo vsak dan v jetni- šnici 299 oseb, dočim je znašalo predlanskim dnevno povprečje 316 zaprtih ljudi. Zau- ni

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM
V ŠISKI — Telefon 41-79

VESEL DUNAJSKI FILM

poln humorja in vesele glasbe

Donavske melodije

V glavnih vlogah: Maria Andergast, W. Liebenauer

Predstave: danes ob 14.9. uri, jutri ob 3. 5. 7. in 9. v ponedeljek ob 14.9. uri

Pride 2. februarja (na svečnico):

Žrtev spovedne molčečnosti

mivo je, kako se giblje povprečje v jetni- šnici po letih. Najmanjše je bilo l. 1927, ko je bilo v jetnišnici na dan povprečno samo 181 ljudi, največje pa 1934, torej v letu po hudi gospodarski krizi, ko je znašalo pov- prečje 357 zaprtih oseb na dan.

V kriminalu je mnogo manj žensk kot moških, zato je stalež jetnikov vedno višji kakor jetnic. Število jetnic se giblje med 20 in 40. Kakor je videti po statistiki, se je lani približal stalež jetnic svojemu mi- nimu. Stalež jetnikov pa se zelo spreminja. V zadnjih treh letih je bilo največ jetnikov v jetnišnici v februarju l. 1937 in sicer 320 najmanj pa v juliju l. 1938. in sicer 191.

Po jeklenem redu poteka življenje v jet- nišnici. Štirideset paznikov in štiri pazni- ce nadzorujejo jetnike in skrbje, da je vse tako, kakor predpisuje hišni red. Kljub te- mu pa imajo v jetnišnici tudi izredne do- godke.

Prav žalostni so nekateri primeri v jet- nišnici, najbolj žalostni se pač dogodijo, če jetnik obupa nad življenjem in se sudi sam. Lansko leto se je samomor v celici posrečil samo enemu. Pred meseci, ko se je to zgodilo, smo poročali o dogodku. Sa- momorilec je bil fant, ki je bil obtožen bra- tomora. Truplo njegovega brata so našli za- betonirano za osmujenčevno hišo v stari jami za apno. Skrivnost o tem stašnem umoru je vzel Marn s seboj v grob dne 17. januarja lani.

V februarju je zloglasni Salaj naredil načrt za napad na paznika ob času spre- hoda. Na srečo so načrt še ob pravem ča- su odkrili in Salaj ter njegovi pajdaši so bili obsojeni ter prestajajo zdaj kazni v mariborski kaznilnici.

Mesca marca je pobegnil iz ljubljanske jetnišnice jetnik, ki mu je manjkalo sa- mo še dva dni do prestanka petmesečne kazni. Kdo ve, kaj mu je šlo po glavi, da ni mogel potpeti še 48 ur. Mogoče je imel sestanek s kakšno vročerkovno Sarajevčan- ko prav tisti dni, ko je pobegnil. Izletili so ga namreč v Sarajevu kmalu po begu. V Sarajevu je tudi odsedel še dva dni ka- zni in še nekaj dni disciplinske kazni.

V septembru je pobegnil z dvorišča, kjer je bil zaposlen, kaznjec, ki pa se je ske- sal in se dva dni pozneje sam vrnil v jet- nišnico. Orožniki so mu bili že za petami, pa je premislil in spoznal, da bo najbolje,

ako se vrne, kajti kot star kriminallec je dobro vedel, da bo disciplinska kazen manjša.

Oskrbovalnih dni je bilo lani v jetnišni- ci 110.163. L. 1938 jih je bilo 590 manj. Dnevna hrana stane za zdrave jetnike 3,74 din, za bolne pa 4,91 din. Za mlajše mla- doletnike stane hrana dnevno 5,19 din za osebo. Zaradi draginje se bodo povečali letos seveda tudi stroški jetnišnice za hra- no. Skupni stroški za vsakega jetnika pa so mnogo večji, ako upoštevamo porablje- no kurjavo, luč, režijo, place osebja itd. Jetnišnica računa ljudem, ki morajo z ob- sodo plačati tudi oskrbovane stroške. 5 din na dan. Po tem lahko izračunamo, da so bili celotni stroški za ljubljansko jet- nišnico lansko leto nad 880.000 din. Škofja loka

Iz Kranja

Poziv. Gospod, ki sem mu v ponedeljek 15. t. m. ob 11. dopoldne izročil nasproti Savnika v Kranju denarnico z orožnim li- stom, naj se oglasi proti nagradi z dopi- som na naslov, ki je na orožnem listu.

46-2

—c Šestletno delovanje glasbenega dru- štva je rodilo lepe uspehe. To delo je bilo po mnogostevilih članih, nastopih godbe na različnejših prireditvah kronano z uspehim tekmovanjem godb iz vse Slove- nije. Nje manj kakor 25krat je nastopila godba na koncertih, pogrebih in drugih prilikah, godbenih vaj pa je bilo 112, kar kaže vneto prizadevanje godbenikov, ka- kor tudi kapelnika g. Grudna, da bi se nivo godbe še bolj dvignil. V zadnjem le- tu je bil osnovan v društvu plesni orke- ster, ki si je po prvih težkočah pridobil sloves in ga zlasti v našem mestu cma- dalje bolj uporabljajo. Verjetno je, je de- jal v svojem poročilu na obnem zboru aglini predsednik glasbenega društva g. Kuhar, da uspehi ne bi bili tako veliki, če ne bi društvo stale ob strani in mu nu- dije vsestransko pomoč uprave Sokolske- ga društva, gasilske čete, Vzajemnosti in podporni člani, ki so se v polni meri zave- dali pomembnosti dobro izvežbane godbe. V tem pogledu je treba še prav posebno poudariti uvidenost Tujsko prometne- ga društva, ki financira z lepimi prispevki promenačne koncerte. Z raznimi prispev- ki je bilo uravnoteženo tudi finančno sta- nje in je denarni promet znašal skoro 49 tisoč dinarjev. Kljub lepim uspehom pa hoče društvo doseči še nekatera izboljša- nja in je v ta namen bil sprožen s strani aglinega činstva več predlogov, ki se bavijo v prvi vrsti z nabavo novih instru- mentov in novih krojev. Zanimiva so bila tudi poročila o nujnosti povečanja števila članstva in glasbenem pouku. Društvo ima razumljivo kot prireditelj »tekmovalnja- godbe živ interes, katero društvo namera- va v letošnjem letu organizirati tekmoval- nje, ki je prav gotovo zbudilo veliko zani- manje za to svojevznojno prireditev. Pri- prave bi bilo treba kmalu pričeti in če ne bo nobeno društvo voljno prevzeti organi- zacije, bi gotovo naše glasbeno društvo zopet prevzelo vso težo nase, dokler ne bi postalo tuji v drugih krajih večjega zanimanja za godbene tekme.

—c Avtobusni promet vzpostavljeno. Z več- rajšnjim dnem so pričeli voziti na vseh progah avtobusi, ki vozejo mesto s pode- željem. Prav tako voziijo tudi avtobusi v Ljubljano in Trzin.

—c Srečno načelstvo opozarja vse intere- sente, ki nameravajo postati lovski čuvaj

Ljubljanske mestne hiše

Za 94 mestnih poslopij 2.792.910 din najemnine

Na prvi pogled nas preseneti, da mestna občina prejme na leto od vseh svojih poslopij, ki jih ni malo, le 2.792.910 din najemnine, zlasti še, ko vemo, da znaša samo vzdrževanje poslopij v sedanjem proračunskem letu 904.615 din (v osnutku novega proračuna 863.950 din), anuitete posojil, ki so bila v veliki meri najeta za zidanje stanovanjskih hiš, pa okrog 10 milijonov din. Včasih je v rabi izgovor, da mestna občina pri svojih stanovanjskih hišah ne išče dobička, češ da je zidala predvsem zaradi tega, da bi čim bolj ublažila stanovanjsko krizo ter da je bila njena stanovanjska akcija bolj socialnega značaja. Znano pa je, da s takimi akcijami niso zadovoljni hišni posestniki, ki zatrjujejo, da morajo plačevati tem več davkov, čim višji je znesek anuitet za stavbna posojila, a razen tega mestna občina pritiska s svojimi stanovanji na višino stanarin v Ljubljani. Mi se ne spuščamo v to polemiko, temveč samo navajamo podatke iz osnutka prihodnjega proračuna.

Magistratno poslopje na Mestnem trgu doma na leto 45.000 din, kar je še precej, saj je v njem le en večji lokal (mestna elektrarna), v večini prostorov so pa pisarne oddelkov in predstava mestnega poglavarstva. Mestni dom je zelo velik, a donosa samo 4.900 din najemnine na leto (dvorana?). Le 600 din prejmejo na račun najemnine v »Mladiki« v Šubičevi ulici. Podturnski »grad« v Tivoliju vrže na leto samo 50.000 din najemnine, gospodarsko poslopje, ki je nekakšna pristava tega gradu, pa 3.900 din. Malo dobička je tudi od bivšega hotela »Tivoli« najemnine znašajo 21.700 din, a samo vzdrževanje zahteva 5.500 din stroškov.

Za stanovanja v stanovanjski hiši v Jančičevi ulici (na Prulah) dobe 59.700 din najemnine. Vzdrževanje velja 6.800 din. Sosedna hiša v Sokolski ulici št. 8 vrže na leto 79.200 din, njeno vzdrževanje pa zahteva 13.800 din ali nad 17% dohodkov. Hiša na Tyrševi cesti 62 donša na leto 72.000 din, kakor kaže osnutek proračuna, a vzdrževalna dela in popravila so proračunata letos celo na 25.200 din, torej na dobro tretjino dohodkov. Pri tem pa ni vračunana še zavarovalnina. Za Bežigrad je več mestnih hiš, cele stanovanjske kolonije. Hiša Bežigrad št. 18 daje na leto 63.500 din najemnine, vzdrževanje je proračunano na 15.100 din. Najemnine hiše v Einspillerjevi ulici znaša 63.000 din, vzdrževanje in popravila pa zahtevajo 16.100 din stroškov. Hiša v Apihovi ulici št. 34 vrže na leto 37.000 din najemnine, vzdrževanje in popravila pa vseeno zahtevajo 13.200 din stroškov. Najemnine hiše v Lavričevi ulici št. 15 znašajo 38.500 din, za vzdrževanje in popravila pa namerjavajo izdati 13.200 din. Prav toliko bodo izdali za vzdrževanje in popravila hiše v Suvohorski ulici št. 36, ki daje 39.000 din najemnin, in za hišo v Kobariški ulici št. 58, ki je enako velika ter ima enakovredna stanovanja. Hiša Bežigrad št. 14—16 daje 60.000 din najemnine, popravila in drugi vzdrževalni stroški so pa proračunani na 19.100 din. Razen teh hiš sta za Bežigradom še dve koloniji tako zvanih zaslišnih stanovanjskih hišic. V koloniji ob Apihovi, Suvohorski in Staničevi ulici je 13 hiš, v koloniji ob Vodovodni cesti pa 16. Prva kolonija donša na najemninah 132.000 din in zahteva 25.080 din vzdrževalnih stroškov, druga pa daje na najemninah 145.500 din in potrebuje 18.800 din za vzdrževanje. V tem primeru vidimo, da so manjše in še celo zasile hiše donosejše od nekaterih velikih. Velika stanovanjska hiša na Jelčičevi cesti št. 10 donša 415.000 din najemnin na leto skupno s kopalščem, vzdrževalna dela ter popravila pa zahtevajo 23.000 din stroškov. Poslopje v Slomškovi ulici št. 17 donša 24.600 din najemnine. Stroški so proračunani na 5.100 din. Poslopji na Gruškovem nabrežju št. 15 in 17 daje 44.000 din dohodkov, stroški so pa proračunani na 4.000 din. Skladišče kuriva v Strelški ulici ne donša nič, stroški so pa računani na 2.000 din. Hiša v Prečni ulici št. 2, kjer je bila prej neke čase zastavljajna, daje 21.600 din dohodkov, izdatkov pa bo 3.600 din. Poslopji na Vodnikovih cesti št. 1 in 2 pod gozdom št. 2 bosta imeli samo 1400 din dohodkov, izdatkov pa bo 1000 din. Poslopje v Trzni ulici (v Šiški) bo dalo 3600 din dohodkov, stroškov pa bo z njim 550 din. Koliko bo imelo dohodkov poslopje na Celovski cesti št. 75, ni navedeno, pač pa, da bo z njim 2.050 din stroškov.

Dohodki in izdatki manjših in po večini starejših poslopij bodo znašali v novem proračunskem letu:

Gradaska ul. št. 18 32.800 dohodkov, 3550 stroškov (vzdrževalnih, zavarovalnina ni

všeta); Hradečkova c. št. 64 dohodkov 17 tisoč 500, izdatkov 3050; Karlovska cesta št. 9, dohodkov 20.000, izdatkov 12.500; Švabičeva ulica 15 (bivša konjušnica) 148.000 dohodkov in 16.200 izdatkov; Kopališka ul. št. 9, kopaljska gostilna 9000 din dohodkov, 2000 izdatkov; vse grajsko poslopje in gostilna na grajski planoti samo 60.000 dohodkov, izdatkov pa 16.000, mitnica na Dolenski cesti 22, dohodkov 2000 in 3400 izdatkov; prav toliko dohodkov mitnica na Ljanski cesti 25, a 5700 izdatkov; stara mitnica na Šmartinski cesti 17, dohodkov 4000 izdatkov 1000; mitnica na Cesti dveh cesarjev, dohodkov 2000, izdatkov 1550; mitnica na Masarykovi cesti, na kolodvoru 8.600 din dohodkov, izdatkov 2.700 din; bivša mitnica na Bleiweisovi cesti, oddana za trgovski lokal, dohodkov 1500, izdatkov 500 din; vsa šentpeterska vojašnica daje le 42.000 dohodkov, a izdatkov je 9.500; stanovanjske barake pri klavnicah, v Gramozni jami, na Livadi, ob Cesti dveh cesarjev, na Galjevi cesti itd. tudi donšajo... računajo, da bodo imele 1500 din dohodkov, izdatkov pa bo — 10.000(!) din; bivše mitniške kolibe na periferiji mesta, 5500 din dohodkov, 1000 din izdatkov; tržne lope na Pogačarje-

S pevcem bolgarske bolesi Pančo Vladigerov o sebi in svojih delih

Zagreb, 27. januarja. Vedel sem, da je Pančo Vladigerov (kdo ga ne pozna po vzpirlivih njegove sijajne opere »Car Koloman« v ljubljanskem opernem gledališču pred nekaj leti?) v Zagrebu in da nastopi na simfoničnem koncertu zagrebske Filharmonije kot solist. Prilika je tu, sem si mislil, da stopiš po koncertu k njemu in ga vprašaš to in ono za svoje občinstvo. Ni ga bilo težko najti po slajnem uspelem koncertu.

Maestro Pančo, maestro Vladigerov, kam pa kam?

Nazaj v Sofijo, prihajam s koncerta. Uh, ti Zagrebčani, kako so topli, še sedaj me greje ta njihov bratski sprejem. Kar vam Slovencem so v vsem podobni: gostoljubni do skrajnosti, razvneti za vse, kar je južnoslovenskega. Ni zaman Strossmayer proglasil Zagreb za središče južnoslovenske kulturne zajednosti.

Namenil sem mu toplo koticico v prijetnem gostišču, mu pomagal pospraviti prtljago in že sva pokramljala.

Moj tretji klavirski koncert, ki sem ga nocoj izvajal, je moje najboljšje delo te vrste. Napisal sem pred tem še dva druga, a tega začnjenega najrajši sam izvajam. Z njim sem žel že lepe uspehe. Tako na mednarodnem festivalu v Stuttgartu, na podobnem glasbenem prazniku v Bruxellesu in na svojih turnejah. Izvajal so ga nadalje v Varšavi, Bukaresti (pod George-scom), v Pragi (kjer ga je dirigiral Jeremiáš), v Bratislavi (z Dikom), v Budimpešti (z Reiterjem). Doma sem z njim nastopil na koncertu Bolgarske filharmonije.

Kaj pa vaša druga dela, je kaj novega med njimi, najnovjšega?

Dokoncal sem simfonijo op. 33 za veliki orkester. Ne vem še, kje bo njen krst. Morda v Sofiji sami po zagrebski Filharmoniji ali pa tudi v Ljubljani mesca maja po vaših? Sodim, da je delo dobro, saj skušam napredovati in v svojem opusu vedno nekaj novega in popolnejšega dodati. Poleg tega sem napisal zbirko bolgarskih narodnih pesmi s spremljavo komornega orkestra (ali tudi klavirja).

Res, kaj sodite o bolgarski narodni pesni? Po mojem bi morali Slovenci vsi glasbeni folklori posvetiti večjo pažnjo. Smo namreč doslej živeli le v pretesnem stiku z alpsko pesmijo, ki je v srednjem veku po mnenju marsikaterih izmislila mnoge naše, prastare slovenske motive.

Bolgarska narodna pesem je zelo bogata in prav razkošna v svoji pisarnosti in močti. Njena prebica za sodobnega človeka zahteva zelo tenkočutno kompozicijsko tehniko in sorodno invencijo. Sicer se izgubimo v plehki harmonizaciji in pohabimo s tem ves njen izvorni melos. V naši narodni pesmi je nekaj svetlozračja ali vzhodnoslovenske bolesi. Znanj pariski kritik Georges Pioche je po mojem koncertu v Parizu napisal v »Figaro«, da so moje skladbe en sam izliv ljubavne opojnosti. Pristavil je takoj še hudomušno, da bi bolgarski narod moral postati najštevilnejši na svetu, če bi se ravnal po nagibih moje glasbe. Kakor vidite, francoski kritik nikoli ne pozabi svojega esprita.

Kaj na Dunajčan Marx, nekoliko me spominja nanj?

Ne, to ne. Njegova glasba je preveč črna proti mojemu pojmovanju. Jaz črnam iz bolgarske narodne pesmi, v

vem trgu, na Vodnikovem trgu in preta stojnica na Nabrežju 20. septembra 42.250 dohodkov, 5500 izdatkov; tratični kioski (6) 12.000 dohodkov, 2000 izdatkov; v Auer-spergovi palači oddajajo še nekaj prostoro-v in dohodki znašajo 6000, izdatki pa za vsako hišo 12.500 din; tri hiše v koloniji »Stan in dome« 120.000 dohodkov, 11.700 izdatkov; bivša remiza ob Zaloški cesti 16.000 dohodkov, 6000 stroškov; za stanovanjska in upravna poslopja carinarnice ob Vilhar-jevi cesti pobira najemninno Drž. hipotekar-na banka (posojilo), občina pa ima 50.000 vzdrževalnih stroškov; gospodarsko poslop-je v Linhartovi ulici št. 41 vzdržuje najem-nik in plačuje 6000 din najemnine; Mahro-va hiša 245.000 din najemnine, 27.000 izdat-kov; Kolmanov grad ob Večni poti 19.000 dohodkov, 14.500 izdatkov; zasilna bolnica v Pokopalski ulici 22.500 dohodkov, 13.770 izdatkov; dve novi delavski stanovanjski hiši za Bežigradom 124.000 dohodkov, 11 tisoč izdatkov; trgovska akademija plačuje občini po 25.000 din letno najemnine.

Občinske hiše davščine vrše stanoval-cev mestnih hiš znašajo 272.500 din. Se 44.800 din je stroškov za dimnikarska dela. zavarovalnina znašajo 51.399 din, davki, do-pol. prenosne takse in druge dajatve 821.920 din in splošni ter izredni izdatki pri upra-vi poslopij in zemljišč 134.100 din. Po vsem tem vidimo, da so dohodki mestnih poslo-pij zelo majhni, če je sploh mogoče govoriti o njih.

izvedbi pa sem bližji francoskemu impres-ionizmu Ravela in podobnih. Mars je osebnost pravi prijazni možakar. Ko je pred leti po svojem koncertu poslušal mojega, je pristopil k meni in me potepal pri ra-menih z besedami: Ne poznam vas, ali va-ša glasba mi prija. In tako sva postala prijatelja.

Povejte svojim v Ljubljani, da prav rad zahajam k vam. Pred zagrebskim koncer-tom sem igral v ljubljanskem radiu. Naj-lepši spomini me vežejo na Ljubljano še izza vzpirlivih opere »Car Koloman« po ravnatelju Poliču. Videl sem, kako so si val izvajalci prizadevali prikazati moje delo delo bolgarskega umetnika, čim bolj popolno. Že tedaj sem Slovence vzljubil in se seznanil tudi z vašimi skladatelji, ki jih visoko ceni. Tako vašega Slavka Oster-ca, ki strumno reže nove smeri. (Vaši ga kličejo tudi »slavček«). Kako intimno, priznalo, sladko! Smatram ga za najbi-rokrovdnejšega med glasbeniki, kar sem jih svoj živ dan srečal. Mnogi skladatelji so le preveč vase zaverovani.

Nisem ga ulegel prelinitu, kar nade-ljeval je brez postanka.

V Ljubljani sem predlagal vzajemne koncerte. Mesca aprila bo po vsej priliki koncert vaše filharmonije, na katerem bom zaigral za vaše občinstvo svoj tretji klavirski koncert. Tedaj se bom predstavil kot pianist in skladatelj tudi v koncertni dvorani s posebnim klavirskim večerom. P... v rad bi tudi videl, če bi mogel nasled-ni koncert vašega orkestra recimo v ma-ju, dirigirati kak bolgarski dirigent, morda Saša Popov, ki bi mi poveril izvedbo, morda celo krst svoje simfonije (op. 33). Za vaše skladatelje in dirigente bi poskrbe-li naši orkestri. Imamo jih v Sofiji dva, ki sta prvovrstna. Vobče bo treba glasbe-no izmenjavati med vami in nami postaviti na širšo osnovo. Treba bo od trenutnih dogovorov stopiti na plan z načrtnimi razporedi in s stalnimi stiki...

Kaj pa vaše turnee?

Zapeljal so me v marsikatero tujo de-želo. Obredel sem vse srednjeevropske in zapadne države nekatere evropske glasbe-ne založbe izdajajo moja dela zapovrstjo (kakor dunajska Universalna edicija). Po-gljal sem se v skandinavske kraje in zašel celo na Finsko. To so vam krasni ljudje, zdravi, izrednega stasa, njihova glasba pa spominja močno na rusko in slovensko vobče. Mnogo sem deloval v Nemčiji, dose-gel tamkaj razne nagrade (Mendelsonovo na pr.) in pisal odsko glasbo tudi za Reinharda. Izmed mojih 28 opusov jih je 23 orkestralnih, n. pr. rapodija »Vardar«, ki bi jo želel tudi na vašem ljubljanskem sporedu.

Bog ve, kako dolgo bi moj prijetni kram-ljač nadaljeval svoj zanimivi samogovor-če se ne bi zamaknil v svoje misli. Moj sosesednik se je po vsej priliki pogreznul v snove o novih delih in stajajnih uspehih. kakršne je bil pravkar njegov zagrebski. Velikega bolgarskega skladatelja evropske slave, tega bolgarskega Grigela ali Šibe-lusa, sem nekaj časa motril skozi polza-prte trepalnice, nato so tudi mene objele misli o bodoči južnoslovenski kulturni in življenjski skupnosti, ki ji njegovim na-rodnom odprla široko pot v skupno dušev-no bogastvo. Tedaj se bo veča balkanskega s'lovanstva drugače, široko košato razrastla...

Ukradel si jo in mirna Bosna!

»Erosim...«
»Nič prosim, razumeš! Pred glavnim od-morom sem jo še imel, točno se spominjam! Ti pa, prvič sediš poleg mene, in drugič: le ti si imel prste v moji torbici...« Popol-noma jaseen slučaj, dragi moji! Ne, kaj ta-kega si pač ne bi bil mislil o tebi! Da kra-deš... in si tat!«
Pogledal me je, da ne bom tega nikoli pozabil. O, Stefan, Stefan!

»Pa kar imej jo... ali prijatelja nista več da veš!«
Iz šole sem se vrnil strašno slabe volje. Kako tudi ne. Si priden, rešiš tako rekoč vse razred iz zagate, dobiš v zahvalo knji-go... in potem! Ne modruje mama zastojni: nehvaležnost je plačilo sveta... Nehvalež-nost, da!... Ali Stefan...?!

»Zakaj ne ješ, otrok?« — Tako! Otrok! Se to je manjkalo, samo še to! In mama me vedno imenuje otroka prav takrat, ka-dar so moji živci napeti kot... kot... Ufi! Ne morem...
»Si bolan?«
»Nisem!«
»Oho! Natakneni smo danes, natakne-ni! In kratki tudi!« Jej!«
»Ph, natakneni... Naj se mar režim, če...«
»No, no! Kaj pa se je zgodilo toli neza-slišnega?«
»...če... če so mi ukradli Malaja in Ma-lona!«
»Kje? V šoli?« Tisto knjigo, ki si jo dobil oni dan v dar?«

Hipona sva je odtrala od svojih misli in se poslovala z besedami: »Na svidenje v beli Ljubljani!«

T. K.

Milijon živalskih vrst

Linne je l. 1758. v svojem delu »Systema Naturae« zabeležil komaj 7400 živalskih vrst, do danes pa je njih število naraslo že skoraj na milijon. Treba je seveda ome-

Skeleče potrebe zapadnih Slovenskih goric Brdke posledice vremenskih nepravil — živinske kužne bolezni — Pomanjkanje kruha, krompirja in fižola — Brez petroleja in brez sveč

Maribor, 26. januarja

Kaj danes trpi naše ljudstvo od severni meji, ve povedati le tisti, ki živi med ljud-stvom in ki doživlja naraščajoče poman-jkanje, ki ne prizanaša danes nikomur, ne javnim nameščencem, ne kmetu, ne vinič-arju, ne delavcu. Nekdanja idila podežel-skega življenja prehaja v trpko, žalostno stanje. Naj omenimo trenutno najbolj ske-leče ljudske rane in potrebe v naših zapad-nih Slovenskih goricah, ki pa se ne razliku-jejo mnogo od onih vrh Pohorja in Kozja-ka ter v Dravski dolini.

Ze leta in leta ne pomnimo v teh krajih toliko vremenskih nepravil. Pozni mraz nam je pobral vse posevke, zaporedne po-plave so uničile drugi obnovljene posevke, dolgotrajna suša je pobrala še tiste skrom-ne ostanke na naših kulturah, v kolikor so še ušli prvi in drugi ujmi. Nekdaj imeno-vanega »kruha ubogih«, namreč krompirja in fižola, ni, žal, niti za seme niti za hra-no. Po mestih si vse to lahko kupiš, toda zunaj na delu tega ne moreš.

Krušno zrnje smo morali, nam pišejo iz omenjenega dela Slovenskih goric, vsa le-ta dokupovati, vendar pa bolj pozno, ker smo si pač prej pomagali s krompirjem in fižolom. Letos pa, ko smo brez tega, nima-mo še sedaj niti žita niti kruha, pa tudi sadja letos nismo imeli. Prepričani smo, da bomo tudi v Slov. goricah deležni primer-nega deleža 200 vagonov pšenice, namenje-ne pasivnim krajem.

Edini pridelek, ki je še srednje dobro uspel, je bil vino. toda kupcev ni, vino pa leži kot mrtev kapital po naših kleteh. Slo-venci smo bili zares vedno vinski bratci, toda alkoholizem je pričel še vse bolj na-rastati, čim je začelo zaostajati vnovčeva-nje vina.

Hud gospodarski udarec ob meji so na-dalje živinske kužne bolezni. Gre za svinj-sko kugo in rdečico pri svinjah ter za sli-navko in parkljevko pri goveji živini. Ta kuga razseja je od lanskega septembra, vendar pa je ob nastopu zadnje ostre zime z malimi izjemami prenehala. Predstavite si sledečo sliko: lani nismo pridelali niti ene petine povprečne množine živinske kr-me. Zaradi varnostnih ukrepov nismo sme-li pastiti živine. Tako je še naša edina nada v stiski, ostala neizkoriščena, seveda na ra-čun drobnih pridevancev živinske krme, ki je že zmanjkuje. Sedaj trgamo že slamo s streh zbiramo stare pleve in smeti po se-nikih da rešimo živino pogina. Živinske hleve smo dokler smo smeli in kjer smo smeli, izpraznili do polovice in nad polo-vico, zato pa nas že tepe pomanjkanje gno-ja in mleka. Bridko občutimo že tri in pol meseca trajajočo prepoved vseh živinskih sejmov v Mariboru. Cene živini dočajojo mesarji in so zelo nizke. Vsesti o lepih iz-voznih cenah živine so za nas nedostopne dobrine. V kontumacijskih krajih ne smeš prodati živine, čeprav jo krmiš z zadnjo slamo. V okuženih krajih ne smeš iz hle-va s kravami in voli To traja že tri me-sece. Kdo bo oskrbel gospodarske vožnje, kdo bo plačal v silni najetej voznika, kdo bo opravil delo z živino za vinčarja, ma-lerja itd.? Te in slične skrbi tlačijo danes slovenjgorskega kmetovalca. Mislimo pa, da bi bil čas, da se varnostni ukrepi ome-jiijo le na okužene dvorce in da se zopet dovolijo mariborski živalski sejmi. Priča-kujemo tudi brezplačno krmlila in brezpla-ča živinska zdravila.

Draginja nas ob meji zelo duši. Kamor-koli se obrneš zija nasproti revščina, po-manjkanje, pobožanje, bolečavost in napo-ri nagota. Obeka je za nas že več let luksu-z. Dobijo jo k sreči ob božičnicah naši otro-ci. Hvala dobrim ljudem, saj pomagajo z otroki obleči tudi nas v obleko srednje me-re, da takoj vsi krijemo naše golo rojstvo. V kuhinji mora na račun uboge živine zo-pet služiti rdeča sel. Kolone imamo sicer, toda ni slanine Od česa bi neki bila sla-nina? Mleko od lačne kravice še nam ne zadostuje, sicer pa si ga je treba navzlic temu zdaj pa zdaj odtrgati, da je za prvo silo dinarček pri hiši.

»Tisto, seveda.«

»Si povedal gospodu učitelju... Čakaj, čakaj: vse se mi zdi... vse se mi zdi... Seveda! Tam jo imaš v predalu! Pod po-steloj sem jo našla, ti prismoj!«

Malaj in Malon v predalu? ... N-ja, kaj se more! Kaj da sploh rečem, kakor da sem bil trdn, ali zares trdn prepričan, da sem jo zjutraj vtaknil v torbico ter jo odnesel z drugimi knjigami v šolo... Pod poste-ljo jo je našla mama... Neverjetno!... A Stefana sem obdolžil, da je tat... Kaj se-daj? Da, kaj sedaj?

»Prosil ga bom odpustanja.«

»Koga?«

»Stefana, ker... ali ti tega ne razumeš! Pokleknil bom preden in...«

»Ze dobro, ze dobro!... Jej!« — To pot grozeča.

Pa jej, če ne morem! Krompirjeva juha diši po mesu, meso po špinati, špinaca po česnu, brrii... In kako naj ji dopovem, da me z vseh strani opazuje Stefan! Izza vrat, z okna... s stropa... izpod mize... Tako me gleda kot takrat, ko sem mu zabru-sil, da je tat... Pusti me, Stefan, lepo te prosim! Jutri poklekнем pred te... in ti-sbo o prijateljstvu tudi nisem mislil resno, Stefan!

Seve: nerodno bo, poklekniti mi, posebno če, če bodo vsi zraven In Jezeršek se bo smejal, tulil, se križal... Pa kaj! Naj sel Kje pa razume, kaj je to duša... sploh ne ve, kaj je duša! Zadržiti na primer je od-govoril ketchetu, da je prava duša vedno iz gumija, sicer da nič ne velja... in ko

niti, da navajajo različni strokovnjaki različna števila, kajti marsikdaj se ne morejo sporazumeti glede meje med kakšno vrsto in pavstro. Po zadnjih cenitvah živi na zemlji okrog 915.000 živalskih vrst. Najštevilnejšo skupino živalskega sveta predstavljajo žuželke, ki jih cenijo na 750.000 vrst. Sledijo brahiopodi in mehkužci, ki jih je nekaj čez 100.000 vrst. Vretenčarje cenijo na 70.000 vrst, med temi je 20.000 rib, 13.000 sesalcev in 8000 dvoživk ter plazil-cev. Znanost pozna razen tega preko 100 tisoč živalskih vrst, ki so izumrle.

In simski večeri! Preživljamo jih v egip-tovski temi. Nekdaj smo morali spravljati skupaj za sol in petrolej. Danes pa petro-leja niti ne dobimo, tudi svet ne. Mešča-ne še osrečuje elektrika. Trgovci dobivajo le skromne množice petroleja in ga pro-dajajo temu več, drugemu manj in vendar bi moral biti petrolej predvsem dobavljen za kraje, kjer ni elektrike in kjer ni svetilne-ga plina. Isto naj bi veljalo tudi glede sveč. Sedanje prilike pa so nam tudi pokazale, kako važna je akcija za čimprejšnjo elek-trifikacijo Slov. goric. Pokazale so, da ne smemo več odlašati in da si moramo priza-dovati, da prode elektrika čim prej tudi v naše kraje.

Navzlic vsem tegobam pa ne obupujemo. Upamo in smo prepričani, da bo naše sta-nje z odpisi davčnih zaostankov in z iz-jemno znanimi celokupnimi davčnimi predpisi znatno olajšano. Pri tem pa je tre-ba pomisliti na pomembno geslo, ki pravi: Zadovoljna, varna meja — zadovoljna, var-na domovina.

Radioprogram

Nevelja, 28. januarja.

8: Jutrnji pozdrav (plošče). — 9: Na-povedi, poročila. — 9:15: Veseli španski napavi (plošče). — 9:45: Verski govor (g. dr. Ignacij Lenček). — 10: Prenos cerk-venne glasbe iz stolnice. — 11: Smučar-ske tekme gorenskega zimskosportne po-lizeve v Trliču (prenos reportaže o sla-lomu). — 12:30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13:02: Radijski orkester. — 14: Naše zborovske pesmi (plošče). — 17: Kmet. ura: Živalske kužne bolezni, nevar-ne za človeka (dr. Albert Simon). 17:30: Plošče. — 18: Poročilo o smučiških tekma-h v Trliču. — 19: Napovedi, poročila. — 19:20: Nac. ura: Vladimir Jovanović in srbska t. zv. realistična poezija (Sinša Kordić iz Beograda). — 19:40: Objave. — 20: Pevski zbor »Gospodstviški zvon«. — 20:45: Radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Plošče.

Ponedeljek, 29. januarja.

7: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi, poročila. — 7:15: Plošče. — 12: Plošče. — 12:30: Poročila, objave. — 13: Napove-di. — 13:02: Koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Zdravstvena ura: Zakon, naravna združba (dr. Anton Bre-celj). — 18:20: Plošče. — 18:40: Simon Gregorčič (dr. Jože Lovrenčič). — 19: Napovedi, poročila. — 19:20: Nac. ura: Naša dinarska rasa (dr. Branimir Maleš iz Beograda). — 19:40: Objave. — 19:45: Več manire — brez zamere (Fr. Gove-kar). — 20: Kompozicijski večer dr. Da-nila Švare. Izvajata Valerija Heybal in komponist. — 21: Vsem v veselje. Foje G. Mirko Premek. Igra radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Roman-ce in serenade (radijski orkester).

Torek, 30. januarja.

7: Jutrnji pozdrav. — 7:05: Napovedi, poročila. — 7:15: Plošče. — 11: Šolska ura: Zimske igre na prostem (Viktor Pir-nat). — 12: Plošče. — 12:30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13:02: Kon-cert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Dvopevi in samospevi, izvajajo od-delek dekliškega zbora »Vigred«. — 18:40: Vzgojne sile življenja (dr. Stanko Goga-la). — 19: Napovedi, poročila. — 19:20: Nac. ura: Prehod iz naravnega v denar-no gospodarstvo v naših srednjeevropsk-h državah (dr. Antun Dobanović iz Zagreba). — 19:40: Objave. — 19:50: Gospodarsko-trgovski pregled (Drago Potočnik). 20: Solistični koncert: violončelo (prof. cen-da Sedlbauer, pri klavirju prof. Pavel Sil-vice). — 20:45: Plošče. — 21:15: Citrašid-trio »Vesna«. — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Napavi severni in južnih Slo-venov (radijski orkester). —

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Vladimir Rijavec:

Pogled nazaj

V odmoru nič koliko govorjenja. Siche-rni si ga je zamisljal drugače... Takšna je torej ta »nadvide važna ura! No, važna. Kaj pa se je zgodilo v njej posebnega?... Če ne bi bilo tiste: An ban — pet podgan, prav ni! Seve: Jezeršek trdi, da je storil za nalašč. Morda res. Upa si mnogo in... »...popolnoma vseno mi je, tudi če me izključijo iz šole! Malenkost! Mar nisem pokazal nadzorniku jezika? In še kakšnega! Kaj bi človek v šoli? Sam dolgaš! K voja-kom pojdem drugo leto, pa mir besedi... U, fantje! Ste videli, kako se je zabliškalo, ko je vstopil!«

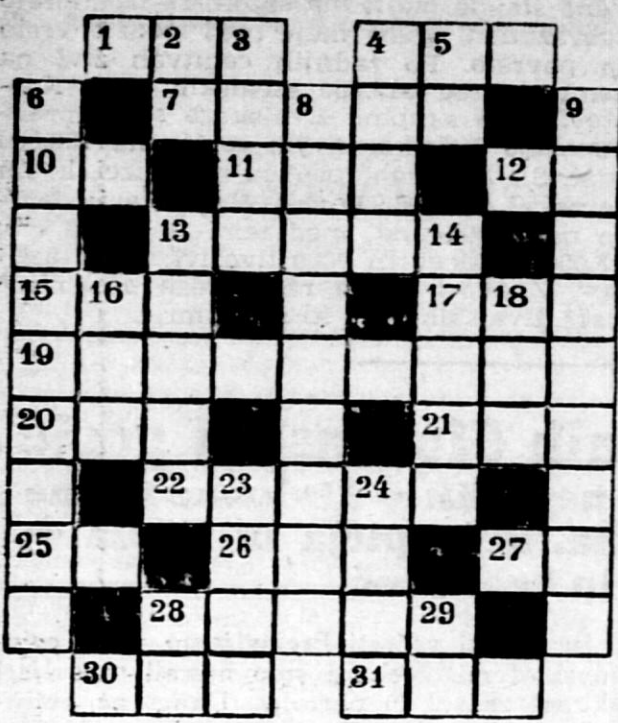
»Zabliškalo?«
»Da! In na mah je postalo svetlejšje!... Kot reflektor je tista plešal... Ah! zagodil sem mu jo, kaj?«

Gospod učitelj me je poklical k sebi, me pohvalil ter mi daroval knjigo »Malaj in Malon« od Cike Jove Zmaja — »Tu si ga oglej, Jezeršek! Ima nekaj v glavi, pa ne: An, ban — pet podgan! Sema!«

Lepa je knjiga »Malaj in Malon! Same pesmi so v njej in same smešne! Stefan se hudo zanima zanj. Najmanj desetkrat me je že poprosil, naj mu jo pokažem... in ni odnehal, dokler mu nisem obljubil, da jo dobi, čim si jo sam malo podrobneje ogleda. Drugi teden da mu jo prinesem... ali naj si dobro opere roke, ker umazanij je ne zaupam. Nikakor! Sploh da me bo vsak najmanjši madež na njej strahovito razto-gotil!

»S časom boš še za ministrala mi je pre-koval gospod nadzornik! Lepo! Ko po-ve to mami... Aha, to do gledala debelo! Pa mi je svetovala, naj prosim Božička za pamet. Kak

Križanka

Pomen besed

Vodoravno:

1. Stran sveta, 4. posoda, 7. stara mera za tekočine, 10. karta, 11. iglasto drevo, 12. kazalni zaimek, 13. velika shramba, 15. finksko mesto, 17. švicarski kanton, 19. pogodba Vatikana z državami, 20. osebni prvina, 25. pogojna členica, 26. kmečna prvina, 25. pogojna členica, 26. spona, 27. kazalni zaimek, 28. okrutni kralj judovski, 30. vladar, 31. eden izmed peterih čutov.

Navpično:

2. Mesto v Srbiji, 3. azijska puščava, 4. kvarta, 5. pijska starih Slovanov, 6. skrivališče prvih kristjanov, 8. raznašalec časopisov in knjig, 9. gora na Gorenjskem, 13. vrsta pesnitve, 14. francoska kolonija v Afriki, 16. vrednostni papir, 18. huda bolezen, 23. trščica, 24. mesto ob Azovskem morju, 28. kratka za površinsko metro, 29. predlog.

Rešitev križanke, objavljene danes teden

1. kolo, 5. Eden, 9. orač, 10. peta, 11. naš, 13. ser, 14. os, 16. kar, 18. re, 19. Job, 21. rak, 23. Don, 25. bat, 28. bor, 30. pav, 32. I. L. (Ivan Lah), 34. som, 36. mi, 37. Vid, 39. kor, 41. Apis, 43. toda, 45. lani, 46. obol.

1. Kogoj, 2. ar, 3. lan, 4. očak, 5. ep, 6. des, 7. eter, 8. Narev, 12. šar, 15. sod, 17. Rab, 20. bob, 22. kap, 24. nos, 26. tam, 27. žival, 29. Rok, 31. Vital, 33. lipa, 35. moto, 38. din, 40. rob, 42. Si (silicij), 44. do.

Iz Krškega

Občni zbor gasilskega društva Krško razpuščen. V četrtke zvečer so imeli naši gasilci v gostilni Vanič svoj redni letni občni zbor, ki pa je potekel zelo burno in ga je župni odposlanec, ker ni prišlo do soglasja pri volitvah predsedstva, razpuštil. Čez štirinajst dni se bo občni zbor po društvenih pravilih zopet sestel in upajmo, da bo takrat že prišlo do sporazuma.

Huda zima tudi v spodnjem Posavju. Kakor po vsej dravski banovini, je tudi v spodnjem Posavju zapadel sneg do 60 cm na debelo. Mraz zadnjih štirinajstih dni je zahteval kar dve smrtni žrtvi in nebroj

lažjih nesreč. Pod Impoljskim gradom je Sava zmrznila čez celo širino ter tvori na dolžino okrog 20 m prirozen most. Tudi brod pri Rajhenburgu je zamrznil ter so morali ljudje s Kranjskega hoditi na postajo preko Krškega na Videm Avtobus na progi Krško—Novo mesto ne vozi več zaradi obilnega snega. Najbolj pa je prizadela letošnja zima Krško s pomanjkanjem vode. Zaradi mraza in nizkega stanja vode, ni v vsem Krškem dobili pitne vode. Kjer se priteče iz vodnjaka kaj vode, jo gospodar sam potrebuje, pa še ta je vsi blatna. Treba bo resno misliti na to, kako bi v najbližji bodočnosti dobil vodovod. Mraz je zadnje dni že precej popustil.

Sokolsko društvo bo imelo prihodnji mesec župni dramski tečaj ki se ga bodo udeležili številni dramski delavci sokolskih društev iz celjske župe. Za to priliko pripravila domači dramski odsek Linhartovo komedijo »Veseli dan ali Matiček se ženi« v proslavo 100letnice prve slovenske igre. Rezervirajte si pravočasno vstopnice v predprodaji v papirnici Engelsberger.

Gospodnje opozarjamo, da je rok za nabavo kart za služinčad do 31. januarja. Karta za služinčad stane 35 din in se dobi pri davčni upravi v Krškem. Razen tega se mora nabaviti banovinski kolek za 25 din.

Iz Trbovelj

Redek jubilej. Včeraj sta praznovala 50letnico zakonskega življenja g. Ignac Vozelj, rojen l. 1866 v Lešah pod Sv. Goro pri Savi, in njegova žena Terezija roj. Forte iz vasi Praprče pri Zagorju ob Savi. Imela sta deset otrok, izmed katerih še živi pet sinov. Vsi so rudarji kakor slavljeneec sam, ki je že 38. leto zaposlen v tukajšnjem rudniku. Starejši sin Tone je v tujini, kamor si je šel poiskati trdega dela. Čestitamo jubilarntoma tudi mi in jima želimo še mnogo lepih let v zdravju in zadovoljstvu!

Iz Zagorja

Ni dovolj, če ste postavili krmilnice za ptice in če redno krmite! Treba je poskrbeti tudi za varnost krmilcev, ki obletavajo krmilnice v malih jaticah. Nekatje v bližini preži potuhnjeni maček, ki vam je hvaležen, ker ste mu v bližino privabili toliko slastne pečenke. Postavite krmilnice na tak prostor, da ni v bližini skrivališča zanj in odkoder imajo ptice dovolj pregleda. Stojala krmilnic ovijte z bodečo žico. Zadnje dni so na krmilnicah vse vrste ptic, od sinic in lepega pinoča ali gorskega ščinkavca do naščeprenega kosa, ki je postal pod vplivom zime stalen gost. Na Savo in ob potoke Medijo in Kotredžico se spuščajo številne divje race. Lovci so v avojem elementu.

Izrežite in spravite naslednji seznam rednih sodnih dni, ki bodo v teku leta za okoliš Zagorja, Vač, št. Lamberta in Colniše redno enkrat na mesec v pisarni občinskega urada v Zagorju vsakokrat od 9. do 18.: 5. II., 4. II., 2. IV., 6. V., 3. VI., 1. VII., 5. VIII., 2. IX., 7. X., 4. XI. in 2. XII., torej povečini prvi ponedeljek v mesecu.

Smuški šport se je zadnjih par let pri nas prav lepo razmahnil. Večina šolske mladine zna smučati in ima lastne smučke. Posebno pretekli teden je razgibal smučarsko družino zaradi velikih smučarskih tekem, ki jih prireja Ljubljanska zimsko-

sportsna podzveza za prvenstvo v norveški kombinaciji danes, ko bodo tekli seniorji na 15 km in juniorji na 8 km ter jutri na vzorni sokolski skakalnici. Tekme se začne popoldne ob 15. izpred Sokolskega doma, jutri ob 10. dopoldne bodo skoki za kombinacijo, popoldne ob 13. pa solo-skoki. Ker je prireditev zvezana z velikimi stroški, bodo razpečevali spominske značke za malenkostno odkupnino 2 din, in prosimo, da jih ne odklonite.

Zadrega nad zadrego se imenuje zabavna komedija, ki jo bo vprizorila družina sokolskega odra jutri ob pol 20. v našem Sokolskem domu, torej neposredno po zaključeni smuških skokih, na kar posebno opozarjamo ljubitelje vedre in duhovite zabave.

Z Jesenic

Kalilej nočnega mira. Jesenice so znane kot morno mesto. Večjih pretopov in pokoljev tu že več let ni bilo, čeprav se je v tem času sem priselilo nešteto delavcev s

podeželja, vendar pa v poznih nočnih urah marsikdo ne more skriti svoje korajže, ki se jo je napil v kaki gostilni. Tako je pred kratkim neki gospod na Kralja Petra cesti oblezel sredi noči v najhujšem mrazu. Pri tem se je drl, kakor bi ga dajali iz kože in je obupno klical na pomoč. Končno ga je našla neka zapoznела družba, ki ga je potle spravila domov, a se ji je z vso silo uprl. Kmalu zatem je na Trgu Kralja Aleksandra ob 5. zjutraj neka ženska ob upno klicala na pomoč. Neki moški jo je z vso silo tiščal v sneg. Ko pa sta v bližini začula energičen moški glas, sta jo oba jadrno odkurila v temno noč.

Huda zima. V zadnjih dneh se je nalezelo okoli pol metra novega snega, tako da ga imamo v dolini okoli 85 cm, po gorah pa seveda še mnogo več. Po večtedenskem hudem mrazu je že nekoliko pritnisla a odjuga, zaradi česar je po gorah nastala nevarnost plazov. Smučarji, sankarji in vozniki lesa imajo letos prav idealno zimo, drugi pa so manj zadovoljni, ker hudo primanjkuje vode za pogon in za domačo porabo.

Prosjačenje je zopet močno oživelo. Zaradi hude zime in mednarodne napačnosti je gradbena delavnost v naših krajih popolnoma zastala. Dan za dnem srečujemo po globoko zameženih cestah mlade in krepke ljudi, ki iščejo dela in zaslužka. Ker je v sedanjih razmerah nemogoče dobiti kako zaposlitev, hodijo brezdomci od hiše do hiše in prosijo za denar, toplo jed obutev ali perilo. Po nekaterih hišah si brezposelni kar podajajo kljuko stanovanjskih vrat.

Neljub gost.

Gost, ki je užival gostoljubje neke družine nekoliko čez mero, je naročil služkinji, naj bi ga zjutraj zbudil, da bi zopet ne zamudil vlaka.

O, nikar se ne bojte, mi je že gospa naročila, da vas moram zbuditi, kajti, če zamudite vlak, bom letela jaz.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklicni. Izjave Beseda Din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede naših oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglašne ne priznamo.

Pernice

izgotovim na željo takoj po zbiranju Razno PERICE in PUNJEDNE V VELEKI IZBIRI da razpolago

SEVER RUDOLF — Marijin trg 2

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5.— Din

VSAKOVSTNO POHISTVO se vedno po starih cenah dobavlja v modernu in solidnu izdelavi trdnika »Oprave«. Celovška 50. Sprejemajo se naročila 6. L.

MREZE za postelje najceneje pri ANDLOVIC, zaloga pohištva Komenskega ul. 34. 373

MALI OGLASI »Slov Naroda« imajo sigurne uspehe!

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

ZA VSAKO PRILIKO najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri PRESER Sv. Petra cesta 14.

50 PAR ENTLANJE asuriranje vezene zavese, perila, monogramov, gumbic velika zaloga perja po 7.— din. »Ljubljana«, Gosposvetska c. 12. 4. L.

ABONENTE sprejemem na prvovrstno domačo hrano. Gledališka ulica 16, vrata 3. 413

KLIŠEJE ENO VECBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

PRIDNO NATAKARICO zanesljivo, čedne zunanosti — sprejem. — Hotel Lackner, Črnomelj. 418

POUK

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din

Stropejsni pouk Večerni tečaj, oddelki od 1/2 7. do 8. in od 1/2 8. do 9. zvečer. Pouk tudi po diktatu. Tečaj od 1 do 4. mesece.

Novi tečaji se prične 1. februarja. Šolnina zelo nizka. Moderna in največja strojepisnica! Vpisovanje dnevno do 8 ure zvečer. Christofov učni zavod. Ljubljana, Dobranska c. 15 tel. št. 48-43. 389

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5.— Din

FIZIO ZA KUHO dobite poceni pri SEVER & KOMP. Gosposvetska cesta 5 13. L.

OREHOVA JEDRKA nova sortiran cvetlični med in medico dobite najceneje v MEDARNI Ljubljana Židovska ul. 6 2. L.

LA SUHE SLIVE debele, 20 kg din 135; 1. a orehi, tanke lupine din 165 — franko poština, razpečilja G. Drechler, Tuzla. 401

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5.— Din

VAJENCA za trgovino z mešanim blagom na deželi sprejemem. Vsa oskrba v hiši. Ponudbe: Slavko Jerman, Radomlje. 408

BRIVSKO-FRIZERSKI POMOČNIK

z mojstrskim izpitom, prvovrsten delavec, išče službo. — Nastopi lahko takoj ali po dogovoru. Serafinović Živojin, frizer, Zagorje ob Savi 37. 409

UČENKE ZA GODBO

ki imajo veselje do petja in glasbe, iščem. Plačam mesečno din 200 do 250 z vso oskrbo. Ponudbe s fotografijo na: Kapele Dinič, Milenka Grčiča 2 Novi Sad. 400

KUPUJEM IN PRODAJAM

abljene čevlje, moške obleke in perilo. Klavžer, Vošnjakova 4. 421

INFORMACIJE

Beseda 1.— Din davek posebej. Najmanjši znesek 15.— Din

USLA STA DVA PSA mlada, rdeče barve (seterja). Izroči naj se ju proti nagradi na Resljevi cesti 9/L. 420

SIV. STROJI

NAJNOVEJŠI OTR. VOZIKI

MOTORJI TRIOIKLI SIV. STROJI IZBIRA

igracni voziki, skiroji, avtomobilčki, kolesni deli

TRIBUNA F. B. L. LJUBLJANA

arlovška c. 4 — Podružnica: Maribor, Aleksandrova 26
Ceniki trankoi

NENAVADNO TENKA

a kljub temu zadržano zanesljiva!

Manjvredne imitacije energično odklonite, gre za vaše zdravje!

Najboljši vodnik po radijskem svetu je

„NAŠ VAL“

sporedi evropskih postaj na vseh valovih, strokov. članki, roman novele, novice z radijskega in televizijskega sveta, tiskni pregled nagradni natečaj, smešnice

izhaja vsak petek in je tudi tepe ilustriran: LPRAVA, Ljubljana, Knafljeva ulica 6. Mesečna naročnina samo 10.— dinarjevi

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«

Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5

NARODNA

TISKARNA

LJUBLJANA

KNAFLJEVA 5

IZVRŠILJE VSE VRSTE TISKOVIN

PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

E. C. Bentley:

»Skok skozi okno«

ROMAN

— Tako, zdaj je vse v redu, — je dejal, — zdaj pa zbogom. Ostanite tam s tem zavistkom. To so bile njegove zadnje besede, ko sem zopet počasi pognal avto.

Marlowe je vstal in si zakril z rokami oči. Bil je razburjen. Potem se je pa zopet obvladal in nadaljeval svoje pripovedovanje.

Nedvomno veste, kaj je pri volanu reflektor. Trent je prikal, toda Cupples ni vedel in tako mu je moral Marlowe pojasniti.

— To je majhno okroglo zrcalce, pritrjeno pred šoferjem, da lahko vidi vse, kar se godi za njim, ne da bi se obračal. Ko sem pognal avto hitreje, sem opazil v zrcalcu nekaj, na kar bi rad pozabil, kar bo pa vedno živelo v mojem spominu. To je bil Mandersonov obraz. Manderson je stal sredi ceste, zrl je za menoj in mesečina je polno obevala njegov obraz. Pravijo, da lahko iz človeških oči gleda peklo. Če bi ne bil vedel, da je sredi ceste stoječi človek Manderson, bi ga ne bil spoznal. To je bil blaznežev obraz, skrivljen, spačen, zobje so bili stisnjeni v satanskem rezanju. Videl sem samo njegov obraz, nisem pa mogel videti, kakšne kretnje je delal. Avto je šel naprej, toda ta čas, ko sem šofiral, se je

moj duh naenkrat zdrnil. Vse mi je postalo jasno in malone hladno, kajti zdaj sem vedel, koga in česa se moram bati. Instinkt me je svaril, naj se ne udajam samo čustvom. Ta mož me je smrtno sovražil. Toda njegov obraz mi je povedal še več. Izražal je satansko zadoščanje.

Ustavil sem avto. Prevozil sem bil samo nekaj sto metrov, toda oster ovinek je bil zakril kraj, kjer je bil Manderson izstopil iz avtomobila. Naslonil sem se nazaj in se zamislil. Nekaj se je moralo zgoditi z menoj. V Parizu? Nedvomno, kajti zakaj naj bi me sicer poslal prav tja in z denarjem? Najprej tega vprašanja nisem rešil in razmišljal sem o drugih stvarih, ki so bile tistega večera vzbudile mojo pozornost. Njegova laž, da sem ga pregovoril k izprehodu ob mesečini. Kakšen naj bi bil njen smisel? Misil sem, da se Manderson vrača brez mene, ker ker sem na poti v Southampton. Kaj bo pripovedoval o meni? Kako bo pojasnil, da se je vrnil sam in brez avtomobila? In ko sem si zastavil to vprašanje, mi je naenkrat šinila v glavo misel: Kje je tisti kup denarja? Toda v naslednjem trenutku mi je šinil v glavo tudi odgovor: V mojem žepu.

Vstal sem in skočil iz avtomobila. Kolena so se mi šibila, čutil sem, da me zapuščajo moči. Zdaj sem videl pred seboj ves našrt. Zgodba o papirjih in potreba, odpeljati jih v Pariz — je bila samo past. Če imam pri sebi Mandersonov denar, lahko trdi, da sem ga okradel in da sem hotel pobegniti. Takoj se bo obrnil na policijo in mi jo nagnal na vrat. Aretirali me bodo v Parizu, kjer bi živel pod tujim

imenom, ko bi dal poprej pod tujim imenom spravi avto, se preoblekel in se pod tujim imenom odpeljal z ladjo. Moj zločin bi bil kakor zločin človeka, ki ni imel denarja, pa ga je nujno potreboval.

Ko sem bil prišel tako daleč, sem pognal iz žepa usnjeno torbico. Niti za trenutek nisem dvomil, da je moja domneva pravilna in da je v torbici denar. Ko sem jo pa držal v roki, se mi je zdelo, da je v njej nekaj težjega, kakor so bankovci. Mar je bilo v nji še kaj, kar bi me obremenilo? Končno pa na nekaj sto funtov ni bilo tako mnogo, da bi človek kakor sem jaz tvegal sedeti zaradi njih v zaporu. Ne da bi se prav zavedal, kaj počnem, sem pretrgal trak, ki je bil z njim povezan zavitek, in zlomil ključavnico.

Marlowe je za hip obmolnil in stopil k pisalni mizi pri oknu. Iz predalčka je vzel ključek in ga podal Trentu. — Spravil sem ga kot žalosten spomin. To je ključek od ključavnice, ki sem jo zlomil. Lahko bi si bil prihranil trud, če bi bil vedel, da leži ta ključek v levem žepu mojega telovnika. Gotovo mi ga je položil tja Manderson, nedvomno ko je sedel kraj mene v avtomobilu. Sicer sem ga pa našel šele dva dni po Mandersonovi smrti, toda policija bi ga bila našla v petih minutah. S torbico in njeno vsebino v žepu, s tujim imenom, s tujimi naočniki in vsem drugim bi bil težko koga prepričal, da nisem vedel za ključek v žepu.

Trent je ogledoval ključek, ki ga je držal v roki. — Kako pa zdaj veste, da spada ključek k torbici? — Preizkusil sem ga, čim sem ga našel. Toda da

se vrnem k svojemu pripovedovanju: Zlomil sem torej ključavnico in odprl torbico pri luči avtomobilskih žarometov. Prvo, kar sem našel, je bilo to, kar sem pričakoval. V torbici je bil denar v istih bankovcih, ki sem jih bil dvignil v banki. Razen tega sta bili pa v torbici še dve majhni vrečici iz jelenove kože, ki sem ju dobro poznal. V teh vrečicah je imel Manderson demante, s katerimi je zadnje čase špekuliral. Vrečice nisem odprl, toda čutil sem drage kamne med prsti.

Koliko sto tisočakov so bili vredni, nisem vedel. Verjamem, da je bila to najnevarnejša točka vsega načrta. Zdaj sem imel vse jasno pred seboj in moral sem se odločiti. Vedel sem takoj, kaj moram storiti. Mandersona sem bil pustil dobro miljo od hiše. Tudi če bi šel hitro, bi imel do doma pičlo uro, da bi doma seveda takoj vse spravil na noge s pripovedovanjem o tatvini. Zapustil me je bil približno pred petimi minutami. Vse misli, o katerih zdaj pripovedujem, so mi šinile v glavo bliskovito. Bilo je lahko dohiteti ga z avtomobilom. Gotovo pride do strašnega prizora. Le redki so bili ljudje, ki so tvegali energičen nastop proti Mandersonu. Toda jaz sem bil ogorčen. Storjen je bil podel napad na mojo čast in svobodo. Bilo mi je vseeno, kaj se bo zgodilo.

Ze sem obračal voz, ko sem zašlislal strel. Takoj sem ustavil. Najprej mi je šinila v glavo misel, da je Manderson streljal za menoj, potem sem pa takoj spoznal, da strel ni počil blizu. Razen tega nisem mogel nikogar najti na cesti, čeprav se je dobro videlo v mesečini.

Krvava sodba na Ljubljanskem polju

Dne 30. januarja 1810 je bilo za pokopališčem pri Sv. Krištofu ustreljenih pet rokovnjačev, ki jih je francosko vojaško sodišče obsodilo na smrt

Pred sto in več leti je bila javna varnost v naših deželah pač še zelo majhna in negotova. Velike in pogoste vojne so bile vzrok, da je ljudstvo posurovelo in je bilo življenje mirnih prebivalcev kakor kaplja na veji. Saj so bile baš slovenske dežele tista široko odprta vrata, skozi katera so se neprestano valile veličanske domade in tuje vojske. V naših krajih se je silno razpaslo razbojništvo. Avstrija je imela pač večje skrbi za neprestanimi vojnami in notranjimi neredi, kakor da bi skrbela za varnost svojih državljanov. Razbojnikji so bili po večini vojaški begunci, bodisi da so pobegnili od vojakov ali pa so bežali pred naborom in vojaško suknjo. Ti begunci so se družili v tolpe in skirali v pogosto nepristopnih gozdovih in gorah, kjer so našli še razne izpričnice in potepuhe, tihotape, tatove, roparje in morilce, pravo sodrgo in izmečke človeške družbe. Kaj čuda, če so tudi vojaški begunci navadno poprej doma prav pošteni in delavni ljudje, polagoma zašli na kriva in zločinska pota!

Rokovnjači v naših krajih

Ko so Francozi l. 1809 zasedli Kranjsko, so našli tukaj že številne razbojnike, ki jih je ljudstvo imenovalo rokovnjače, rokomavhe, špehmarharje ali šteklarje. Potovanje v oni dobi po velikih ali cesarskih, Dunajski cesti je bilo zelo nevarno. Velikaski, gosti zarasli gozdovi so segali prav do ceste, in niti močno oborožene straže, ki so navadno spremljale pošto in večje trgovske transporte, pogosto niso bile kos razbojniškim napadom in ropom. Na glave takih razbojnikov so bile razpisane nagrade po 100 goldinarjev, pozneje pa celo zvišane na 300 goldinarjev. A vse skupaj ni mnogo izdalo. Rokovnjači so imeli staro, dobro urejeno organizacijo, strogo, skoro vojaško disciplino, svoje poglavarje in svoj rokovnjaški jezik, v katerem so se le sami sporazumevali. O tem jeziku je moral slišati tudi pesnik Prešeren, ker pravi stat rokomavh govori jezik drugin neumetens. Med narodom je bila razširjena vera, da znajo rokovnjači z roko nerojenega otroka, v ognju opaljeno čarati in se napraviti nevidne. Med rokovnjači so bili meščani, kmetje obrtniki, zakatni krčmarji, berači itd. Podnevi so bili mirni vaščani in ugledni meščani, ponoči pa rokovnjaški razbojnikji. Podnevi so marljivo opravljali svoje posle, ponoči pa se bolj pridno kradli, ropali in tudi ubijali. Imeli so svoje zaupke v vaseh in trgih, pa celo pri oblastih med birči in uradnimi slugami.

Rokovnjači so se skrivali v gosto zaraslih gozdovih radovljanskega, kranjskega, smledniškega, brisavskega in kamniškega sodnega okraja. Največje njihovo taborišče je bilo v težko dostopnih Kamniških planinah in v Udenu borštu pri Naklem. Imeli so tudi svoje stalne lesene koče, kjer so živeli s svojimi priležnicami in vlačugami. Zato detomori v lastnih vrstah niso bili baš redki. Kako malo so se rokovnjači tresli pred zasledovalno oblast, dokazuje to, da so imeli pred nosom Ljubljano, na Raščah, svoje ute in ognjišča. Rokovnjači niso bili ljudem, kar razbojnikji, temveč so jih smatrali za nekakšne junake. Seveda pa so se jih na vso moč bali, jih v primerih potrebe prikrivali in jim rajši zlepa dajali, kar so zahtevali. Bili so se pač masčevanja, da bi jih rokovnjači ne postavili redčega petelina v streho. Kmetje so smatrali take dajatve za nekaj reden davek.

Krvava sodba v Ljubljani

Se v francoski dobi je bilo vse polno rokovnjačev v naših krajih po mestih in na kmetih. Najbolj nevarno je bilo v oni dobi potovanje po Dunajski cesti, ki je vodila s Štajerskega čez Trojane skozi Črni graben v Ljubljano. In tako se je zgodilo, da je napadla tolpa rokovnjačev 3. julija 1809 ponoči četo Francozov v št. Ožboltu pod Trojanami, pobila več oficirjev in vojakov, ki so prenočevali na pošti ter odnesla polno blagajno denarja, katero so hoteli Francozi prepeljati skozi Črni graben v Ljubljano. Napadalcji so bili najhujšiki od sodnika galembeske graščine, domačega župnika in dveh učiteljev, ki pa so po krvavem zločinu vsi pravočasno pihali čez mejo na Štajersko. Med umorjenimi francoskimi oficirji sta bila generalni adjutant kapitan Boissac ter tajnik in tolmáč maršala Marmonta, poročnik Vernazz.

Vseh hudodelcev je bilo 35, toda večina jih je pobegnila čez mejo takoj po zločinu. Francozi so zgrabili 11 udeležencev, večji del kmetov. Te so postavili 30. januarja 1810 čepolone pred posebno vojniško sodišče, le conseil de guerre speciale, kateremu je bil predsednik baron pi. Rousselle, polkovnik 5. linjskega polka in član častne legije. Člani sodišča so bili: francoski kapitan Detailant, Pessay, Dejonglas, in Tissot, vsi člani častne legije, ter poročnik Giraud in Alliez. Tožilec je bil častni legionar, kapitan Coste. Zagovornika obtožencev in obnem tolmácsa sta bila ljubljanska odvetnika dr. Wurzbach in dr. Kalam. Priziv proti izreku tega posebnega sodišča ni bil mogoč. Sodba je bila le popolna oprostitve ali pa smrt, ki se je morala izvršiti takoj. Obdolžene rokovnjače so pripeljali z močno stražo, toda brez verig in nezvezane pred sodišče. Vsi sklepi sodnega dvora so bili soglasni. Obsodba se je glasila na smrtno kazen, ki se je morala izvršiti še isti dan.

Šest obtožencev je bilo oproščenih in takoj v prostost izpuščenih. Med ujetimi in pred sodiščem navzočimi so bili na smrt obsodeni: 1. Martin Molka, star 56 let, cesar, doma na Učaku pri št. Ožboltu; 2. Andrej Gril, star 30 let, kmet pod brdsko gospodo, doma blizu št. Ožboltu; 3. Luka Knez, star 43 let, kmet na Trojanah; 4. Luka Skofec, star 33 let, kmet na Trojanah; 5. Jurij Dobovšek, star 20 let, hlapec v št. Ožboltu. (Pisatelj Jurčič in Kersnik sta uporabila v svojem romanu »Rokovnjači« razna rokovnjaška imena in dogočke po svoje, pač »cum licentia poeticae.«) V odsotnosti (in contumacia) so bili na smrt obsodeni: Anton Dobovšek; Ign. Frid. Fajenc, sodnik galembeske graščine; Jakob Grkman; Franc Jerin; Izakar; Jurij Kcs s prdovkom Lavrič; Janek Levec; Lipa; Milnar; Jurij Mozer; Matija, hlapec v Erzinovi krčmi pri št. Ožboltu; Podmilšak; Peček sin; Plodnik; Anton Rozman, župnik v št. Ožboltu; Janek Zajec, čevljar brez doma; Jakob Še-

berkar, ki je imel tudi pridevek Cencelj; Sinkovec, Bantanov hlapec v Limovcu; Učakar; Jurij Vezulak (Bezeljak?); Tomaž Vovjovec; Zucchiati oče, prejšnji učitelj v št. Gothardu; Zucchiati sin; Pavel Zoré, učitelj v št. Gothardu. Župnik Rozman je bil razen tega obojen, da se mu zapleni vsa njegova imovina. Obsodba je bila izrečena po čl. I. II., IV. in VI. zakona od 29. nivoce (snežnika) leta VI. republike.

Dopolnilo je bila sodba izrečena, že isti dan, 30. januarja 1810 ob treh popoldne, torej pred 130 leti, pa izvršena. Na planoti za zdom pokopališča pri sv. Krištofu se je zbraja velika množica radovednega ljudstva, ko je dospel tja močan vojaški oddelek z zvezanimi obsolenci. Rokovnjače so postavili k zidu. Njihovi zadnji pogledi so bili uprti tja proti Kamniškim planinam in proti domačemu Črnemu grabnu... Vojni komisar je še enkrat prebral obsodbo, nekaj hipov nato pa so zagrmeli strelji in krogle iz francoskih pušk so predirle nesrečnike. Obsodba je bila natismjena v francoskem, slovenskem in nemškem jeziku ter v 600 izvodih razdeljena med ljudi in javno nabita. Slovenski prevod sodbe je ohranil Valentin Vodnik, ponatisnjen je dobesedno v Jurčič-Kersn. kovem romanu »Rokovnjači«.

Maršal Marmont preganja rokovnjače

Francozi so imeli z rokovnjači težko delo, vendar so postopali z brezobzirno strogo, kar je imelo prav dobre posledice. Mnogo je k temu pripomogla tudi ustanovitve francoske žandarmerije v naših krajih ter se je to ime ohranilo iz onih časov do danes. Rokovnjačev se spominja maršal Marmont, guverner Ilirskih provinc, v svojih spominih, kjer pravi: »Razuzdanost teh tatov in razbojnikov je bila tolikšna, da si prebivalci niso upali iz mest, če se niso prej vsako leto z razbojnikji pogodili, koliko jim bodo dajali, več ali manj, kakor so bili imoviti ali ne. Če se je hotel kak človek takega davka oprostiti, so mu razbojnikji razdeljali in opustošili njegovo posestvo. Moja dolžnost je bila, da to zlo odpravim. Toda moral sem najprej premagati nasprotovanje prebivalstva, ki je bilo prestrašeno, ko je slišalo, da se bo moralo zameriti razbojnikom ter se je balo za svoja posestva in za svoje življenje, če javna oblast zoper razbojnike ne bi ničesar opravila, kakor se je to že prej večkrat zgodilo.«

Prebivalci vasi in krajev ob večjih cestah so podpirali in skrivali rokovnjače, ker so se bili njihovega masčevanja. Zato je izdal maršal Marmont 24. marca 1810, pač v zvezi z napadom rokovnjačev na francosko četo in blagajno v Črnem grabnu, odlok z nastopnimi zelo strogimi odredbami:

1. Vsaka občina je odgovorna za vse zločine zoper javno varnost, v kolikor se izvršijo na njenem ozemlju.
2. Občine so odgovorne za vse blago, ki se odvzame s silo popotnikom ter se jim mora povrniti od občine, odškodnino dobljo občine od razbojnikov, katere naj zgrabiijo in privedejo pred sodišče.
3. Za razbojstvo ali umor se bo zapirjo v občini, kjer se je to zgodilo dvojno številu občanov, kolikor je bilo popotnikov oropanih ali umorjenih. Sedeli bodo na tržaskem gradu toliko časa, dokler ne dobljo pravih zločincev v pest.
4. Rokovnjače bo sodilo posebno vojniško sodišče in obešalo ob glavni cesti pri vodu v vas za nedoloten čas. Prebivalci jih bodo morali stražiti 6 mesecev, dokler ne bodo trupla popolnoma strohnela; če pa bi izginila prej z vešal, mora občina plačati 1000 frankov globe.

Ta okrožnica je bila natismjena v francoskem, slovenskem in italijanskem jeziku; en izvod se hrani v Narodnem muzeju v Ljubljani. Ukaz je bil oklican v vsaki župniji tri nedelje zapored in nabit na cerkvena vrata. Te odredbe so bile 16. novembra 1810 obnovljene in razširjene tudi na Gorenjsko ter so imele najboljše posledice. Občine so odslej same pazile na rokovnjače, ker so imele zaščito pri francoskih oblastih.

„Novice“ o rokovnjačih

Ko so Francozi zapustili naše dežele, se je javna varnost v naših krajih zopet poslabšala. Rokovnjači, ki so se bili poprej umaknili v težko dostopne planine in gozdove, so dobili znova pogum ter so se preselili zaradi novih, zanje varnejših razmer, z nižave. Zopet so se množile tatvine, ropi in umori. O takratnih razmerah je poročal leta 1841. vodilski kaplan Valentič deželni stanovom kranjskim in leta 1842. v občini spomenici celo cesarju: »Je 21. julija t. l. sem si dovolil predložiti visokemu deželnemu predsedstvu kolikor mogoče obširno zgodovino znanih popetuhov, ki nosijo dandanes dvojno ime: plajšarji ali rokovnjači (Plajšarje oder Rokounazhen) in ki se klatijo zlasti po ljubljanskem okraju ter beračijo, izmikajo, krađejo in ropajo. Kakor je razvidno iz tukajšnjih župnijskih uradnih krstnih in mrtvaških knjig, obstoji omenjeni divji rod zločincev že več kot 200 let in se zelo bujno množi tako s naravnim potomstvom kakor tudi s pristopom drugih ljudi, ki se bojijo dela, navadno pa z vojaškimi obveznicami, vojaškimi ubežniki, z vojak, ki so bili odpuščeni z odpuštnicami, in tudi z osebnimi, odpuščenimi iz kazalnice, in z drugimi zločinci. V istem poročilu navaja kaplan Valentič: »Kakor učil izkušnja, so sodni stuge okrajnih oblastev imele menda z razbojnikji obeh spolkov posebne zveze.«

O rokovnjačih in njihovem zadnjem poglavarju je poročal neki A. št. z Gorenjskega 14. marca 1855. Novicam: »Še pred desetimi leti je bilo veliki slišati od rokovnjačev. To so bili prava nadloga deželi, ki so po malem beračevali, po malem pa tudi kradli in s silo jemali. Maršalki ter posteni ženci, ki ni bila pri volji jim dati masla, špeha, jajc, plečeta ali mesečnih klobas, ker drugače niso barali, je prišel leta kakor gorka s štekljo po gerbi. Imenitnih med rokovnjači je bilo dvanaest, ki so pravico imeli, krišem mavho nositi, če bi se bil kak menjši prederzal mavho na kržem diti, so ga dobro opotkali in mu naberakno blago vzeli. Pa nekdanji kranjski komisar gosp. Janek Paik, sedanjji poglavar loške okrajne, je temu počenjanju kmali v skom prišel, nekaj

jih je spravil k vojakom, nekaj v jetnišnico in delavnišnico, drugi so pomerili ali se dela lotili. Poglavar vseh rokovnjačev je pa bil Gregor Hrstnar, po domače Veliki Grog. Bil je visoko čedne postave, enmalo podolga obraza, snegobelih dolzih las in zmajraj po vojaško oblečen. Zdal se do malega slep je prihujeno hodil in se na dolgo palico opiral, da ga je bilo čudno gledati. Bil je razgovoren, dobrovoljen in srčen, ako je dovolj smerdule pod kapo dobil. Drugo svoje življenje je sam takole popisal. »Moja mati so bili v kamniški fari doma, jez sem nezakonak soidakš otrok, rojen leta 1761 v Ljubljani. Okoli dvajset let star pridem k vojakom, bil sem 8 let tambor pri grenadirjih, 12 let sem še k to nosil. Moji viksi so me sperevga radi imeli. Ko sem pa neki večer v šiški predlošču ostal, sem jo napak zastavil, mu je rada zmajraj na poti. Tako se je godila tudi meni. Drugi dan sem bil kaznovan in potem sem začel vojakom uhajati, pa vendar nisem bil nikdar dolgo časa zapert; palic in šib sem pa brez števila dobil, toda vse je bilo zastoj. Dvakrat sem bil v bataliji in sicer pri Veroni in Basani. Potem sem bil v vojski vjet in na Francosko peljan. L. 1812 sem šel z Napoleonom nad Ruse, pa sem na Poljskem ostal. Vsega skup sem cesar 29 let služil.« Ljudje pripovedujejo, da je rokovnjaški poglavar Veliki Grog svoje podložne v Udenu borštu nad Kranjem pod neko krivo poročal, rekot:

»In nomine patre
vzem' jo na kvatre.
Če goršo doblja,
pa to zapustiš.«

Šesti dan tega meseca je v 94. letu svoje starosti na Tersteniku umrl.
Rudolf Dostal.

22 let živel brez goltanca

Nedavno je umrl v Beogradu Milan Zarič, bivali trgovec, o katerem je svoječasno pisal vs evropski tisk. Zarič je bil hudo bolan, imel je raka v goltancu. Njegova bolezen je bila ena izmed najtežjih primerov raka v grlu.

L. 1917 je Zarič operiral dunajski profesor Maschek. Operacija se je proti pričakovanju zdravnikov zelo dobro posrečila. Bila je tako zanimiva, da so jo filmali. Ta film so pozneje predvajali na kongresu zdravnikov na Dunaju.

Profesor Maschek je računal in napovedal, da bo Zarič živel še kakšnih deset let, toda živel je po operaciji še polnih 22 let. Pri operaciji je izgubil jezik in vse govorne organe. Tudi hraniti se ni mogel normalno. Kljub temu se je do nedavnega čutil zelo dobro in je redno opravljal svoje vsakdanje posle.

Nedavno je zopet zbolel za rakom v grlu in je zato pisмено zaprosil za zdravniški konzilij. Zdravniškega pregleda se je udeležil tudi prof. Maschek poleg cele vrste uglednih zdravnikov. Zarič so ponovno operirali, toda tokrat brez uspeha. Umrl je v starosti 69 let.

Iz šole.

Učitelj: Imenujte mi nekaj prozornih stvari.

- Voda.
- Dobro. Se kaj.
- Steklo.
- No, ali je še kaj.
- Luknja ključavnice.

Važen problem Ljubljane

Nujna potreba omilitja cestnega hrupa, zlasti na Zaloški cesti

Ob tej cesti so naložene skladišnice hranilnih kock kar pomeni, da med najbližja cestna dela spada tudi tlakovanje ceste, najbrže v njeni celi dolžini od Sarabonove trgovine dalje proti vojaški bolnici. Tlakovanje te prometne ceste je gotovo nujno potrebno, zato je prav, ako mestno cestno nadzorstvo izvršuje priprave za ta dela. Ni nam znano, v katero kategorijo mestnih cest spada Zaloška cesta in kakšen način tlakovanja je po načrtu določen za to kategorijo ulic in cest. Tudi ni znano, po kakih vidikih se na splošno sestavlja program za tlakovanje mestnih cest, t. j. katere in kakšne ceste naj bodo tlakovane s kockami, katere z asfaltno, katere z betonsko prevlaklo itd. Gotovo so za način tlakovanja posamezne ceste merodajna važna načela moderne gradnje in vzdrževanja cest in moderne izkušnje, ki jih imajo v tem pogledu velika mesta zunaj po svetu. Novi čas je tehnična vodstva za gradnjo in vzdrževanje velikih prometnih ulic in prometna na njih postavil pred zelo važno novo nalogo, kako preprečiti ali zmanjšati šum in ropot, ki ga povzroča moderni promet po velikih mestih. K. moderni higijeni industrijskih obratov spada nujno ukrepi za omilitje skrajno škodljivega ropota in nemira, ki ga nujno prinaša s seboj nova produkcijska tehnika. Večni nemir iz jutra v noč, neprestano divje ropotanje strojev in tehničnih naprav slabi organizem delovnega človeka, da pregledaj odgovore živi, sluh in vid. Moderna tehnika je ustvarila cel sistem ukrepov, ki naj paralizirajo škodljive učinke divjih udarcev strojev na človekov organizem. Tudi cestni promet mora biti v tehničnem in higijenskem pogledu urejen po modernih zahtevah komunale zdravstvene politike. Ni vse, če odstranjujemo s cest prah in smeti, skoro bolj važno je vprašanje, kako celotno cestno življenje urediti tako, da živi prebivalce ne bodo stalno od jutra do pozne noči na nedežalnic in na najtežji preizkušnji. Spominjamo se pišalk prodajalcev premoga, ki so spoznali, da ta pišk ni prijeten in da ga je treba zato olepšati in bolj prijetno prilagoditi razboljenim ušesnim živcem mestnega človeka. Tudi avtomobiliste in motoriste smo že nekoliko navadili na mirnejše vožnje. Na ponečne razgrajne po cestah pazijo stražniki, seveda pogosto samo z enim očesom. Z eno besedo: v prometni politiki naših mest vidimo skromen napredek. Nekaj pa je, na kar policajni premalo mislijo:

Kdaj je bil v Sloveniji najhujši mraz

Zanimivi podatki iz razprave dr. O. Reye „Najnižje in najvišje temperature v Sloveniji“

Ljubljana, 26. januarja.

Sodbe la kov o vremenu so vedno zelo subjektivne, zato pogosto trdimo, da »takšnega mraza ne pomnijo niti najstarejši ljudje« ali da ni bilo že 50 let toliko snega. Zato vas bodo nedvomno zanimali ugotovitve strokovnjakov o toplotnih razmerah v Sloveniji. V tem pogledu je posebno poučna razprava našega znanega meteorologa dr. Oskarja Reye, ki je napisal zanimivo razpravo za lanski letnik Geo grafskega vestnika.

Pisec je obravnaval predvsem podatke tistih vremenskih postaj, ki so jih zbirale

tu v Labudski dolini (na Koroskem), kjer je temperatura znašala —32,8. V dravski banovini je pa bilo najmrzleje v Celju, kjer je temperatura znašala celo —31. V Veržeju, na Murškem polju, je temperatura znašala —27,3, še mrzleje je pa bilo v Lendavi, —28,4. Leta 1932, 13. februarja, ko je bilo v zadnjih letih pri nas najbolj mrzlo, je bil dosežen rekord na Babnem polju, kakor rečeno, —32,8. V Ljubljani je znašala temperatura istega dne —23.

Zanimalo vas bo tudi, kdaj je bilo zadržna leta v Sloveniji pozimi najtoplejše. Maksimum je bil dosežen 29. januarja leta 1932, — torej leta, ko je bil dosežen tudi minimum — v Trstu 18,2. V dravski banovini je pa bila zabeležena najvišja temperatura v Mariboru 13. januarja leta 1920, in sicer 17,9, medtem ko je 29. januarja l. 1932 bila tam najvišja toplota 6,8. Absolutni maksimi temperature se pozimi ne pojavljajo ob istem času v več krajih. Najvišja temperatura je bila v Ljubljani pozimi l. 1931. 5. januarja. Znašala je 13,6.

Najvišje srednje letne temperature so v obmorskih krajih. V notranjosti Slovenije znašajo srednje letne temperature nad 10 stopinj v Panonski ravnini. Srednja letna temperatura v Ljubljani in Mariboru je enaka: 9,6. V visokih kotlinah je precej mrzleje. Tako znaša srednja letna temperatura na Babnem polju, Rakitni in na Jezerskem po 7, na Koprivniku pi Bohinju 6,7, v Celovcu 8,4 itd.

Največje nihanje med juljsko maksimumom in januarsko najnižjo temperaturo zasledujemo v krajih, kjer se že kaže vpliv celinskega podnebja. Največje nihanje med obema skrajnostima ali amplitudo izkazujejo kraji: Kočevje 32,9, Babno polje 32,8, in Lendava 32,7. To nam kaže, da je največja amplituda v krajih, kjer je januarja najnižja temperatura. Temperatura zelo niha v zaprtih dolinah in kotlinah, v absolutnih višinah 500 do 700 metrov. V nižjih legah je nekoliko manjša amplituda. V Ljubljani znaša 30,8. Amplituda v višjih legah pojema zaradi nizkih maksimumov.

To so ugotovitve o toplotnih razmerah v Sloveniji v zadnjih desetletjih. Pisec navaja na koncu svoje razprave še literaturo o tem predmetu. S temperaturnimi razmerami se je bavil obširno pri nas prvi profesor Ferdo Seidl ter obdelal dobo 1851 — 1880, a tedaj še pri nas niso opazovali temperature z ekstremnimi termometri, pač pa so jih uvedli v Ljubljani že l. 1878. Od l. 1879 do 1912 je bil opazovan v Ljubljani absolutni maksimum 3. julija 1905 36, absolutni minimum pa 11. decembra 1879 —26,4. Seidl navaja v svojem delu, da so v Ljubljani neuradno opazovali temperaturo —28,8 stopinj 2. februarja 1880. Oficialna meteorološka opazovanja so se v Ljubljani začela 29. marca 1880. V Korški kotlini je bilo v prejšnjem stoletju najmrzleje 29. januarja 1853, in sicer 30,6. Na Štajerskem je veljalo za najmrzlejši kraj Celje; decembra l. 1870 so tam namerili —30, v Mariboru so v prejšnjem stoletju opazovali najnižjo temperaturo le —23,1 in sicer januarja 1888.

Ne kvarite nedolžnih dreves

Vsi tisti, ki so prisegli svoji prvi ljubezni »zvestobo do groba« in ki so svojo prisego ovekovečili v skorji najbližjega drevesa, se radi spominjajo teh lepih časov, čeprav so si morda do krvi obrezali roke. Ničde med njimi se pa ni zavedal, da dela s tem občutno škodo. Kako velika je ta škoda, ne ve nihče, tudi tisti bruseljaki meščani ne, ki je posvetil svoje življenje preprečevanju ljudi, naj nikar ne izrežejo zaljubljenih src s monogrami v nedolžna drevesa, ki ne morejo nič za to, da so ljudje zaljubljeni.

Mož je razposlal po vsej Belgiji vprašalno polo, v kateri je prosil ljudi, naj mu napišejo, koliko dreves je v njihovi okolici okrašenih s srci in monogrami, koliko dreves se je zaradi tega posušilo in nazadnje, kolika škoda je nastala iz tega. Uspeh njegovega prizadevanja ni bil popoln, kajti ko je objavil podatke v listih, se je moral omejiti samo na drevesa s srci zaljubljenecv v okolici Bruslja. Tam jih je okoli 150 tisoč. Mož ni povedal, ali jih je preštel sam, ali so mu dali te podatke na magistratu. Javno je pozval zaljubljene parčke, naj si izbere drugačen način ovekovečenja svojih priseg, da ne bodo delali lastnikom dreves škode.

42 podmornic v gradnji

Oddelek za ameriško vojno mornarico v Washingtonu proučuje načrt za zgraditev 42 novih podmornic Zedinjenih držav.

NAŠI ZIMSKO-ŠPORTNI KRAJI VABIJO

Gornjesavska dolina: Mojstrana, Gozd-Martuljek, Kranjska gora, Podkoren, Rateče-Planica	
Bled	Julijske Alpe: Triglav, Komna, Vogel, Pokljuka, Vršč
Bohinj: Sv. Janez v Bohinju, Gorjuše, Konec	Karavanke: Sv. Križ-Planina, Jezersko, Tržič, Kofče
Kamniške Alpe: Kamnik, Kravac, Velika Planina, Koroška	
Zasavje: Trojane, Zagorje, Planina nad Sevnico, Polčivo	
Ostali kraji kakor Radovljica, Kranj, Škofja Loka.	
Brezplačne informacije: Tujsko prometna zveza, Ljubljana, Tyrševa 11 in vse biljetarne »PUTNIK«	

DNEVNE VESTI

— **Voja škoda.** Prejeli smo: Ko je naša država pred približno 18 leti dala državljanom bivše kraljevine Srbije odškodnino za škodo, povzročeno med vojno, smo pričakovali, da bodo dobili odškodnino tudi ostali jugoslovanski državljani za škodo, ki jim jo je povzročila svetovna vojna, posebno vojna z Italijo na Goriškem, v Dalmaciji in v obmejnih krajih bivše Kranjske. Zato je tudi večina vojnih oškodovancev prijavila že takrat višino svoje škode, vendar pa te prijave doslej še niso bile rešene. Ob koncu maja 1939 so listi prinesli obvestilo, da so bile prijave naših vojnih škod poslani banskim upravam v Ljubljani za ugotovitev dejanskega stanja in višine celokupne škode. Upali smo, da se bo to v kratkem zgodilo. Pred približno enim mesecem pa je bilo zopet objavljeno v listih, da so se naši ministri pokazali naklonjeni za rešitev te odškodninske zadeve in da se pripravljajo načrt zakona, s katerim se bodo določile vse formalnosti glede ustanovitve sodišča za ocenitev vojne škode in načina likvidacije ter izplačila odškodnine. Rečeno je bilo, da bo ta načrt končno redigiran in predložen v odobritev ministrskemu svetu. Preteklo je od tega časa že nad mesec dni in vsa zadeva še vedno počiva. Zato se bojimo, da se bo stvar zopet zavlačevala. Če pomislim, da so vse ostale države, ki so bile v svetovni vojni, svoje civilne državljane oškodovale za vojno škodo, si je lahko misliti, kako grenke občutke povzroča pri vojnih oškodovanih zavlačevanje te odškodninske zadeve, katere rešitev čakajo že nad 20 let. Zato bi bilo prav, da se stvar pospeši. — Vojni oškodovanci.

— **Važno za trafike.** Uduženje trafikantov za dravsko banovino obvešča vse člane, da potuje v sredo 31. januarja rok za vlaganje davčnih napovedi. Naknadna davčna napoved je dovoljena le na utemeljeno prošnjo, ki jo je treba do navedenega roka vložiti pri davčni upravi in kolkovati z 10 din. Trafikanti po deželi so mnenja, da velja tudi za letošnji rok, ko se je za odmero davka vzela kar prejšnja napoved, toda letošnje je bilo izrecno objavljeno, da je treba vložiti novo davčno napoved. Za trafike pride v poštev samo dohodek od kolkov, znanik in od prodaje galanterijskega blaga.

— **Novi predpisi za potovanje v Italijo.** Po novih predpisih sinesej potniki iz naše države vzeti v Italijo samo po 250 lir v kovancih, dojem so jih prej lahko 300. Razen tega zneska lahko potniki uvozi v Italijo denar, ki si ga nabavijo pri pooblaščenih zavodih in »Putniku« in sicer do 300 lir v kreditnem listu in do 2.500 lir v hoteljskih bonih.

— **Sestanek jugoslovansko-nemškega gospodarskega odbora.** Oktobra je bil v Beogradu sestanek jugoslovansko-nemškega stalnega odbora za gospodarstvo in so ob tej priliki razpravljali o zvišanju cen za naš les, vendar pa ni prišlo do nobenih definitivnih sklepov. Med tem so se razmere na našem lesnem tržišču tako spremenile, da ne moremo več dobavljati Nemčiji lesa po starih pogojih. Zato bo moral biti kmalu sklican stalni jugoslovansko-nemški gospodarski odbor, da bodo na njem sklepali o nadaljnjem izvozu lesa v Nemčijo. Po sedanjih napovedih bo sestanek odbora 10. februarja na Dunaju.

— **Graditev tretjega odseka železniške proge Čačak-Banjaluca.** V prometnem ministruvstvu v oddelku za graditve železnice v Beogradu bo 13. februarja licitacija za oddajo del v tretjem odseku nove železniške proge Čačak-Banjaluca. Stroški so preračunani na 34.258.545 din.

— **Licitacija za cestna dela Split-Sarajevo.** Ekspozitura banke uprave v Splitu je razpisala licitacijo za rekonstrukcijo državne ceste Solin-Klis. Licitacija bo 3. februarja. Proračunska vsota je 5.300.000 din. To bo prvo delo na veliki novi avtomobilski cesti Split-Sarajevo, ki bo dolga 235 km.

— **Carinski dohodki v drugi tretjini januarja.** Carinski dohodki osrednjih blagajen so znašali v drugi tretjini januarja 26 milijonov 576.441 din. Bil je to 1.250.124 din ali skoraj 5 odst. višji kakor v istem razdobju prejšnjega leta. Od začetka proračunskega leta, od 1. aprila lani do 20. t. m., je bilo skupno 787.336.398 din dohodkov. Po proračunu je bilo določeno 835 milijonov 236.250 din in so torej bili dohodki za 47.899.852 din manjši kakor proračunani.

— **Banke bodo imele svoje zbornice.** V Zagrebu bo kmalu sklicana konferenca zastopnikov banknih in zavarovalnih organizacij. Na tej konferenci bodo razpravljali o novem davčnem zakonu, hkrati pa bodo tudi proučili načrt za ustanovitev samostojne bančne zbornice. Doslej so bile banke in zavarovalnice organizirane v trgovinskih zbornicah.

— **Likvidacija agrarne reforme na Hrvaškem.** Narodne novine so objavile uredbo bana banovine Hrvatske o ustanovitvi posebne komisije za likvidacijo agrarne reforme. Komisija bo imela svoj sedež v Splitu in svoj delokrog v Dalmaciji.

— **Novi prenosovnik blizu Kaknja.** Pomeni bodo otvorili novi prenosovnik marnega državnega rudnika Kaknja v Bos-

ni. Pripravljalna dela so se že pričela. Po mnenju strokovnjakov bo novi prenosovnik dal okrog pol milijona ton premoga. Plast premoga je debela 10 do 15 m. Do novega prenosovnika je že zgrajena železniška proga v dolžini nad 4 km.

— **Blagajnik rudarskega ravnanstva so zaprli.** Sarajevska policija je zaprla blagajnika rudarskega ravnanstva Mehmeda Ceramido. Vzel je iz blagajne 260 tisoč din, da jih naloži v neki denarni zavod, nakar ga pa nekaj dni ni bilo v službi in so za njim poslali tiralo, toda v četrtki je prišel v urad sam, kjer so ga aretirali. Pri njem so našli še skoraj ves denar, razen 24.000 din, ki jih je zapravil v družbi neke ženske.

— **Gostilničar kotvovodja vlomilec.** V Somboru so zaprli gostilničarja Imbro Pappo, ki je organiziral s svojimi tovariši več vlomov v Somboru. Policija je našla pri njem celo skladišče nakradenega blaga v vrednosti nad 40.000 din.

— **Roparski umor pri Crkvenici.** Zagrebška policija je prejela včeraj radiogram, da je bila pri Sv. Heleni pri Crkvenici umorjena kočarica Marija Car. Gre za roparski umor, toda roparji so umorili nesrečno žensko samo zaradi 23 srebrnih žlic, 2 ameriških dolarjev in 100 din gotovine.

— **Vse lastnike radijskih sprejemnikov opozarjamo.** da jim bo nudila radiofonija pravi užitek šele tedaj, ko bodo poleg sprejemnika imeli tudi dobro urejen radijski tehnik. »Naš val«, ki ga lahko dobi vsak interesen brezplačno na ogled, prinaša v številki za prihodnji teden članek »D. M. Šijanec v našem radijskem orkestru«, zanimiva feljtona »O dveh lovcih na čaplji« in »Persas« in »Ljubka zgodba o dveh mehanikah«, pisano rubriko »Od tu in tamo«, pregled »Radio in televizija« s poročili o najnovejših dogodkih na teh področjih, »Filmski pregledi«, »Humor« in poseben pregled skupin evropskih radijskih postaj, ki oddajajo isti program. »Naš val« prinaša seveda tudi podroben spored najvažnejših evropskih postaj za tekoči teden in poseben izvešček najboljših oddaj, ki jih ne kaže zamuditi. Zahtevajte še danes na ogled brezplačno številko »Naš val«, Ljubljana, Knafličeva ulica 5. Mesečna naročnina je samo 10 dinarjev.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo manj oblačno, precej stanovito vreme. Včeraj je nekoliko snežilo v Zagrebu. Včeraj je bila najvišja temperatura v Dubrovniku in Kumboru 14, v Splitu 11, na Visu 7, v Beogradu 2, v Ljubljani 1, v Zagrebu 0,0, v Mariboru -0,5, v Sarajevu -1. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766, temperatura je znašala -2,2.

— **Stoletno staro zadelo kap.** Včeraj je subotška policija prejela prijavo, da so našli mrtvo 100 let staro Jelčaveto Genčelj. Zdravnik je ugotovil, da je ležala mrtva v svojem stanovanju že okrog 5 dni ter da jo je zadelo kap. Starika ni imela nikogar, da bi zanjo skrbel, zato je niso našli prej. V stanovanju je bilo tako hladno, da je truplo zmrazilo.

Iz Ljubljane

— **Društvo »Soka« Matica** — ženski odsek — vabi na svoj zaključek plesnih vaj v prostorih Trgovskega doma na Slovenski 2. februarja ob 20. Sodelovali bodo izbrani plesniki plesnimi točkami opni koncertni pevec in sicer Sonja Ivančič, Ksenija Vidali, Belizar Saneč in drugi. Vstopnina 10 din v korist obmejnega solata in narodno obrambnih ustanov. Sviral bo priznani sokolski Broadway-orkester do 2. zjutraj. Oblika promena. Postrežba izbora v lastni režiji po najnižjih cenah. Nastopili bodo tudi naši vrli letniki v narodnih nošah z istrskimi kolom in svojo domačo godbo. Priporočamo polnočestvilo udeležbo vsem svojim rojakom in našim prijateljem k temu zabavnemu plesnemu venčku. 54-n

— **Oni, ki so se borili za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije na Koroškem.** stajarskem in v Prekmurju 1. 1918 in 1920 ter imajo pravico do spominjske kolajbe, dobe tozadevna pojavnost in tiskovine proti malenkostni odškodnini in informacijski pisarni Per Franjo, kapetan v p., Ljubljana, Malstrova 14. Pohitite, ker rok poteka! Za pismo pošljite priložne znamke ali kolek za 6 din.

— **Ij Sleg.** ki so s strel valpa na ceste, morajo hitro posestniki odstopiti na svoje stroške. Predvsem morajo odkopati sneg iz obcestnih kadun, da bo mogla voda ob južnem vremenu odtekat. Večina hišnih posestnikov je sicer zelo hitro in vestno očistila hodnike snega, sedaj pa jih prosi mestna uprava, naj z enako uvidenostjo hodnike posipajo proti poledici, da ne bo pritožb in nesreč ter s tem združenih glob.

SPORT

— **Naša hokejska reprezentanca potuje vendar v Garmisch-Partenkirchen.** V zadnjem trenutku je »Jugoslovanski klubiški savez« v Zagrebu na intervencijo ministra snoci sprejel pogoje, ki jih je SK Ilirija postavila za svoje sodelovanje v naši hokejski reprezentanci za tekmo v Garmisch-Partenkirchenu. V istem smislu je interven-

iral tudi ban dr. Marko Natlačen. Zveza in Ilirija sta se po glade sestave močva spopazumeli že sredi tedna. Odprto je ostalo samo še vprašanje tehnične vodje delegacije. Končno je zveza tudi pristala, da prevzame vodstvo naših hokejske sekcije Ilirije V. Vodišek. Naša hokejska reprezentanca bo odpotovala v Garmisch-Partenkirchen v ponedeljek.

— **Se ena drsalna produkcija Ilirije.** Ker bo potovala v Garmisch-Partenkirchen naša državna prvakinja v drsanju Silva Palmetova in od tam odpotuje na Dunaj zaradi treninga, ni verjetno, da bi mogla nastopiti v tej sezoni še v Ljubljani. Zato se bo poslovalo od našega občinstva jutri pri drsalni produkciji na klubskem drsališču. Produkcija bo ob 18. Z njo bodo nastopili val njeni klubski tovariši.

Razočarana

Jera je bilo zelo razočarana: Nikdar več ne rečem nobenemu možu, naj se pogovori prej z materjo.

— **Zakaj?**

— Ker se je moj zadnji ženin poročil z materjo.

Svetosavska proslava v Mariboru

Lep uspeh šolske proslave

Maribor, 27. januarja. Kakor vsako leto je Maribor tudi letos zelo svečano proslavil znamenitega narodnega prosvetitelja sv. Sava. Po solah so bile lepe svetosavske proslave, dopoldne ob pol 11. pa se je pričela v polni dvorani Sokolskega doma prirčna šolska proslava, ki je zbrala mariborsko šolsko mladino, pa tudi odlične predstavnike vojske in civilne oblasti ter nacionalnega in društvenega življenja.

Kot uvod je bilo svečano rezanje kolača, ki ga je opravil mariborski protijeraj J. Simeon Ivošević. Nato so ubrano odpeli gojenci tuk. Šole za rezervne častnike pod vodstvom dijak D. Zebreta državno himno in himno sv. Savi. V prisrčnem nagovoru je pozdravil vse navzoče dijak VIII. raz-

SPD

Planinski vestnik začel svoj 40. letnik. Ustanovljen 1. 1895, bi bil Vestnik 1. 1940 dosegel že svoj 46. letnik, če bi zaradi vojne ne bil prisiljen, da 1. 1914 s svojim 20. letnikom prekine izhajanje in ta letnik zaključi šele 1. 1920, z letom 1921 pa nadaljuje redno izhajanje. Planinski vestnik je v štirih desetletjih postal važen čitatelj planinstva in domačinstva. Kot glasilo Slovenskega planinskega društva v neposredni zvezi s poklicnim strokovnim in z narodnim namenom tega društva sledi trajno in preučarimo prirodni evoluciji planinstva pri nas in drugod. Ob Planinskega vestnika se zbira družna močdrin bodrilcev, vztrajnih delavcev, navdušeno podjetnih pionirjev; planinsko delo odvijajo i zastopnice ženstva, enakopravne, kakor so enako delavne. Ključeno pa v naše vedno strnjene vrste še druge, nove. Ker privilegije ne poznamo, je dobrodošel vsak, kdor ve o naši snovi kaj povedati. Planinski vestnik se naroča pri Slovenskem planinskem društvu v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-1.

— **Krojaški mojstri in mojstrice,** ki izvršujejo obrt sami ali ki imajo do dva pomočnika dobe potrebne formulirje za vložitev davčne prijave (pavšaliranja) pri svojem združenju.

— **V Dravo je hotel skočiti in sicer z državnega mostu** mlajši možik, ki se je že vzpel preko ograje. Toda v zadnjem trenutku ga je zgrabil neki pasant ter ga potegnil nazaj. Poklicani stražnik je mozačarja odpeljal na stražnico, kjer so ugotovili, da gre za 30letnega Ludvika P., stanujočega v Loški ulici 18. Ker je bil možakar vinjen, so ga spravili h »Grafu«. Sedaj se bo moral zagovarjati zaradi nedostojnega vedenja na javnem prostoru. Pri zaslišanju samomorilni kandidat ni hotel izpovedati, zakaj je hotel končati svoje življenje.

— **Smrtno nevarne poškodbe** je dobil delovodja Anton Dular, ki je čistil streho hiše v Gajevi ulici št. 15. Na strehi mu je spodrslilo, padel je devet metrov globoko in obeležal na pločniku nezavesten s hudimi poškodbami po vsem telesu. Prepejali so ga v bolnico, njegovo stanje je resno.

— **Drzen vlom.** V prostoru Tiskovne založbe na Aleksandrovi cesti 3 je bil v nočnih urah izvršen drzen vlom. Doslej še neznan zlikovec je s ponarejenimi ključi odprl pisarniška vrata ter odprl avtomatično pisalno mizo, v kateri je bila zalezna računalna blagajna, ki jo je tudi odprl s ponarejenimi ključi. Iz račne blagajne je ukradel 402 din gotovine, iz neke druge pisalne mize pa je neznanec na škodo Jadranske stráže ukradel razne znamke v vrednosti 115 din. Vlom je zjutraj prva opazila uradnica gđ. Pahernikova, ki je o zadeni obvestila policijo. Daktiloskop ni mogel najti nobenih sumljivih prstnih odtisov.

— **Naveličel se je življenja.** V strašnih mukah je umrl v mariborski slošni bolnici 25letni trgovski pomočnik Franc Podhostnik iz Sv. Trojice v Slovenskih goricah. Podhostnik je namreč v samomorilnem namenu izpil večjo količino octove k'line. Nemudno so ga prepeljali v mariborsko bolnico, kjer so si zdravniki prizadevali, da bi mu rešili življenje. Toda vsa prizadevanja so bila zaman in je nesrečni Podhostnik v groznih mukah izdihnil. Vzrok samomora niso točno znani.

— **Tudi v Kosačkih zaklonišče.** Za svoje opekariške delavce bo zgradila opekarna v Kosačkih zaklonišče za primer zračnega napada.

— **Drobne vesti.** Vinčarju Janezu Dimantu, stanujočemu na Meljskem hribu 68, je neznan zlikovec ukradel iz stanovanja razno perilo in druge predmete v skupni vrednosti okoli 500 din. Izpred hiše na Koroški cesti 1 je izvrnil posostnika Francu Ogrinu iz Sv. Jakoba v Slovenskih goricah 800 din vredno dvokolo. Na Tržaški cesti je padel s kolesa 25letni delavec Josip Habjančič, ki je obeležal z zlomljeno denario. Zdravi se v mariborski slošni bolnici, kamor se je zatekla tudi 17letna služkinja Antonija Fras, ki si je pri padcu na stopnicah zlomila desno nogo.

— **Vreme.** Davi je bila minimalna temperatura -5,5 C. včerajšnja maksimalna temperatura je bila 0,6 C. Višina snega se je zmanjšala za 3 cm in je zjutraj znašala 40 cm. Za mariborski okoliš napoveduje tezenska vremenslovna postaja oblačno, nestanovitno in nekoliko toplejšje vreme.

— **Mariborsko gledališče.** Sobota, 27. jan. ob 20: »Konto X«. Red C. Nedelja, 28. jan. ob 15: »Via Mala«. Znižane cene. Ob 20: »Zaroka na Jadrani«. Znižane cene.

— **Konec tedna v mariborskem gledališču.** Drvi bo za abonente C zelo zabavna veseloigra »Konto X«, jutri pa bohta ob predstavi po znanih cenah. Ponoči bo znamenita švicarska socialno-kriminarna drama »Via Mala«, zvečer pa priljubljena Rasbergerjeva opereta »Zaroka na Jadrani«.

— **Kugy cproščen**

V včerajšnji številki smo poročali o kazenski razpravi pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča proti 54letnemu hišnemu posestniku Josipu Kugyju s Frankopanske ceste, ki se je moral zagovarjati zaradi obzorne državnega točila, da je pustil v času od začetka 1. 1939 do 9. marca 1939 v Mariboru svojo 73letno, zaradi težke bolezni onemogočeno ženo Eleonoro, za katero je bil dolžan skrbeti, brez pomoči v razmerah, ki so bile nevarne za njeno življenje, ker jo je zaklepal v nezakurjeno stanovanje, kjer jo je pušal brez nadzorstva in brez pomoči, ji ni dajal zadostne hrane in obklete ter je ni poslal v bolnico. Državni tožilec je Josipa Kugyja obtožil zaradi zločina zoper življenje in telo po § 176-I kazenskega zakona.

Za razpravo je vladalo silno veliko zanimanje in je bila razpravna dvorana nabito polna občinstva. Zaslišanih je bil 20 prič, ki so deloma Kugyja obremenile, deloma pa razbremenile.

Razprava je trajala od 9.30 do 13.30, ko je senatni predsednik g. dr. Čemer po kratkem povetovanju kazenskega senata razglasil sodbo, v smislu katere se obtoženi Josip Kugy oprosti vsake krivde in kazni.

Proti sodbi malega kazenskega senata je državni tožilec g. Sever prijavil priziv. V senatu so bili: dr. Čemer kot predsednik, s. o. s. dr. Režula in dr. Gormošek kot prisedniki. Obtožbenega Josipa Kugyja pa je zagovarjal odvetnik dr. Reisman.

— **Mariborske društvene novice.** V ponedeljek 29. t. m. bo ob 20. sestanek krojaških pomočnikov in pomočnic v običajnih prostorih.

— **Letos ne bo pojedine članikov.** Sedanje vojne razmere na severu so povzročile, da je letos maloone popolnoma onemogočen lov na slanke. Verjetno je, da letos zaradi tega ne bo tradicionalnih pepelnih slankovih pojedin, na katere se bodo mariborski sladokolci letos zamen veseliti.

— **Novi grobovi.** V Pušnikovi ulici 9 je umrla vdova po podpolkovniku ga. Ema

Mariborske in okoliške novice

— **V Maribor prihajajo vlaki z manjšimi zamudami.** Včerajšnji potniški vlak iz Nemčije je imel samo 10 minut zamude, pač pa je imel večjo zamudo jutriji brz vlak iz Ljubljane in sicer 94 minut. Upati je, da se bo železniški promet normaliziral, kar se pa ne bo zgodilo v primeri plavov.

— **Iz poštnih služb.** Uradniški pripravnik Ivan Rozman je premeščen iz Maribora k poštni telegrafski sekciji v Ljubljani.

— **Iz sodne službe.** Služitelj Svetomir Šotarič je premeščen od sreskega sodišča v Ormožu k okrožnemu sodišču v Mariboru. K sreskemu sodišču v Ormožu pa je premeščen služitelj Josip Horvat, ki je doslej služboval pri sreskem sodišču v Murski Soboti. Dnevničarka zvanica Sonja Bežalj je dopovedala službo pri okrožnem sodišču v Mariboru. Na njeno mesto je bila imenovana dnevničarka zvanica Danica Hvala iz Jezice pri Ljubljani.

— **Nečisto lekarniško službo** imata od danes naprej Vidmarjeva lekarna pri Sv. Anehu na Glavnem trgu 20, tel. 20-05, ter Savostova magdalenka lekarna na Kralja Petra trgu 3, tel. 22-70.

— **Zdravniško službo za člane OUVD** ima jutri v nedeljo 28. t. m. zdravnik dr.

Safranova, stara 59 let, v Orožniški ulici 1 je umrla ena najstarejših Mariborčank a. Terezija Welkova, vdova po nadučitelju, mati svetotrojiškega zdravnika dr. B. Welke in mariborskega veletrgovca V. Welke. Doživela je visoko starost 87 let. Slovenski ulici 40 je umrla zasebnica Iarja Gračičnik, ki je tudi doživela visoko starost 85 let. Na Tržaški 80 pa je umrla Helena Valentič, žena upok. železničarja, stara 63 let. Zaljubljen naše globoke sožalje!

— **Združenje pekarskih mojstrov v Mariboru** opozarja svoje člane, zlasti pekeške mojstre, da morajo vložiti do konca meseca pri pristojnih davčnih upravah prijave za odmero pridobine. Po uredbi o spremembah zakona o neposrednih davkih niso mali pekovski obrtniki več pavšalirani, kakor so bili doslej v krajih izpod 20.000 prebivalcev.

— **Letošnji redni občni zbor** združnice Jugoslovanskega turing-kluba v Mariboru bo v četrtek 8. februarja ob 20. v lovski sobi hotela »Orele« z običajnim dnevnim redom. Udeležba na članstvo obvezna. Prijatelji turinga iskreno vabljeni! — Uprava. 7. M.

— **Krojaški mojstri in mojstrice,** ki izvršujejo obrt sami ali ki imajo do dva pomočnika dobe potrebne formulirje za vložitev davčne prijave (pavšaliranja) pri svojem združenju.

— **V Dravo je hotel skočiti in sicer z državnega mostu** mlajši možik, ki se je že vzpel preko ograje. Toda v zadnjem trenutku ga je zgrabil neki pasant ter ga potegnil nazaj. Poklicani stražnik je mozačarja odpeljal na stražnico, kjer so ugotovili, da gre za 30letnega Ludvika P., stanujočega v Loški ulici 18. Ker je bil možakar vinjen, so ga spravili h »Grafu«. Sedaj se bo moral zagovarjati zaradi nedostojnega vedenja na javnem prostoru. Pri zaslišanju samomorilni kandidat ni hotel izpovedati, zakaj je hotel končati svoje življenje.

— **Smrtno nevarne poškodbe** je dobil delovodja Anton Dular, ki je čistil streho hiše v Gajevi ulici št. 15. Na strehi mu je spodrslilo, padel je devet metrov globoko in obeležal na pločniku nezavesten s hudimi poškodbami po vsem telesu. Prepejali so ga v bolnico, njegovo stanje je resno.

— **Drzen vlom.** V prostoru Tiskovne založbe na Aleksandrovi cesti 3 je bil v nočnih urah izvršen drzen vlom. Doslej še neznan zlikovec je s ponarejenimi ključi odprl pisarniška vrata ter odprl avtomatično pisalno mizo, v kateri je bila zalezna računalna blagajna, ki jo je tudi odprl s ponarejenimi ključi. Iz račne blagajne je ukradel 402 din gotovine, iz neke druge pisalne mize pa je neznanec na škodo Jadranske stráže ukradel razne znamke v vrednosti 115 din. Vlom je zjutraj prva opazila uradnica gđ. Pahernikova, ki je o zadeni obvestila policijo. Daktiloskop ni mogel najti nobenih sumljivih prstnih odtisov.

— **Naveličel se je življenja.** V strašnih mukah je umrl v mariborski slošni bolnici 25letni trgovski pomočnik Franc Podhostnik iz Sv. Trojice v Slovenskih goricah. Podhostnik je namreč v samomorilnem namenu izpil večjo količino octove k'line. Nemudno so ga prepeljali v mariborsko bolnico, kjer so si zdravniki prizadevali, da bi mu rešili življenje. Toda vsa prizadevanja so bila zaman in je nesrečni Podhostnik v groznih mukah izdihnil. Vzrok samomora niso točno znani.

— **Tudi v Kosačkih zaklonišče.** Za svoje opekariške delavce bo zgradila opekarna v Kosačkih zaklonišče za primer zračnega napada.

— **Drobne vesti.** Vinčarju Janezu Dimantu, stanujočemu na Meljskem hribu 68, je neznan zlikovec ukradel iz stanovanja razno perilo in druge predmete v skupni vrednosti okoli 500 din. Izpred hiše na Koroški cesti 1 je izvrnil posostnika Francu Ogrinu iz Sv. Jakoba v Slovenskih goricah 800 din vredno dvokolo. Na Tržaški cesti je padel s kolesa 25letni delavec Josip Habjančič, ki je obeležal z zlomljeno denario. Zdravi se v mariborski slošni bolnici, kamor se je zatekla tudi 17letna služkinja Antonija Fras, ki si je pri padcu na stopnicah zlomila desno nogo.

— **Vreme.** Davi je bila minimalna temperatura -5,5 C. včerajšnja maksimalna temperatura je bila 0,6 C. Višina snega se je zmanjšala za 3 cm in je zjutraj znašala 40 cm. Za mariborski okoliš napoveduje tezenska vremenslovna postaja oblačno, nestanovitno in nekoliko toplejšje vreme.

— **Mariborsko gledališče.** Sobota, 27. jan. ob 20: »Konto X«. Red C. Nedelja, 28. jan. ob 15: »Via Mala«. Znižane cene. Ob 20: »Zaroka na Jadrani«. Znižane cene.

— **Konec tedna v mariborskem gledališču.** Drvi bo za abonente C zelo zabavna veseloigra »Konto X«, jutri pa bohta ob predstavi po znanih cenah. Ponoči bo znamenita švicarska socialno-kriminarna drama »Via Mala«, zvečer pa priljubljena Rasbergerjeva opereta »Zaroka na Jadrani«.

— **Kugy cproščen**

V včerajšnji številki smo poročali o kazenski razpravi pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča proti 54letnemu hišnemu posestniku Josipu Kugyju s Frankopanske ceste, ki se je moral zagovarjati zaradi obzorne državnega točila, da je pustil v času od začetka 1. 1939 do 9. marca 1939 v Mariboru svojo 73letno, zaradi težke bolezni onemogočeno ženo Eleonoro, za katero je bil dolžan skrbeti, brez pomoči v razmerah, ki so bile nevarne za njeno življenje, ker jo je zaklepal v nezakurjeno stanovanje, kjer jo je pušal brez nadzorstva in brez pomoči, ji ni dajal zadostne hrane in obklete ter je ni poslal v bolnico. Državni tožilec je Josipa Kugyja obtožil zaradi zločina zoper življenje in telo po § 176-I kazenskega zakona.

Za razpravo je vladalo silno veliko zanimanje in je bila razpravna dvorana nabito polna občinstva. Zaslišanih je bil 20 prič, ki so deloma Kugyja obremenile, deloma pa razbremenile.

Razprava je trajala od 9.30 do 13.30, ko je senatni predsednik g. dr. Čemer po kratkem povetovanju kazenskega senata razglasil sodbo, v smislu katere se obtoženi Josip Kugy oprosti vsake krivde in kazni.

Proti sod